

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 14 oktober 2013*§ 3 Interpellation om den ideella föreningen Albatross (nr 2013:13)*

Anförande nr 1

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade skriftliga svaret.

Anförande nr 2

I n g e r S t a r k (V): Jag vill tacka dig för svaret, Lotta. Men jag tycker att svaren är väldigt märkliga, så jag har en hel del frågor.

Först vill jag ge en kort bakgrund. Den ideella föreningen Albatross driver fem förskolor i Rågsved, Enskede, Sättra och Hägersten. År 2009 uppmärksammades Albatross då DN kritiserade kopplingen till scientologrörelsen, och den kopplingen var väldigt tydlig. Förskolorna tillhörde stadens förskolekö, och föräldrar kunde inte tacka nej till en plats för då ramlade de ur kön. Kritiken var skarp, och utbildningsförvaltningen plockade bort förskolorna från kön. Det var väldigt bra, och jag kan tycka att det borde ha fortsatt att vara så. Albatross frånsade sig då den här speciella pedagogiken, som har utvecklats av scientologrörelsens grundare L. Ron Hubbard. Då togs de tillbaka till kön, utan – vad jag förstår i alla fall – att man hade gjort någon ordentlig granskning då man trodde på deras försäkran att de nu hade vanlig förskolepedagogik. Jag tyckte att det var ganska naivt att bara tro på dem.

När Expressen nu har gjort en förnyad granskning, som gjordes i våras, framgår det att dessa förskolor inte har släppt Applied Scholastics, som är scientologernas speciella pedagogik. Det är därför jag ställer mina frågor, och jag tycker inte att jag har fått några riktigt bra svar på dem.

Bland annat är det någonting som står i svaret som jag inte förstår hur det går ihop, och jag ska läsa högt. Du skriver att undervisningen ”ska vara fri från konfessionella inslag. Det betyder dock inte att en förskolas utbildning inte får ha en konfessionell inriktning. Förarbetet till den nya skollagen är tydligt och skollagens bestämmelser innebär en rätt att bedriva en utbildning i förskola med konfessionella inslag.” Det förstår jag faktiskt inte, så du får förklara lite bättre vad som menas med det.

Du svarar att det inte går att uttala sig med säkerhet om förskolorna arbetar med den pedagogik som de lovat att inte arbeta med. Men jag tycker att Expressens granskning är väldigt tydlig. Den visar att de åtminstone delvis gör det, och då är min fråga om det verkligen är okej. Scientologrörelsen betraktas faktiskt som en sekt av de flesta människor, och jag kan inte förstå hur den pedagogiken kan höra hemma på våra förskolor.

Albatross kvitterade ut 17 miljoner i vinst under 2012, och jag tycker att det är en vansinnigt hög summa. Min fråga är vad du tycker om det, Lotta.

Den kanske viktigaste frågan: Om man nu som förälder inte vill ha sina barn i en förskola som med stor sannolikhet, vill jag hävda, arbetar efter en pedagogik som är utarbetad av en sekt, hur gör man då som förälder? Om man tackar nej, ramlar man

då ur kön? Det gjorde man 2009. Gör man det fortfarande om man absolut inte vill ha sina barn i de förskolorna? Jag återkommer med fler frågor senare.

Anförande nr 3

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Först bara till detta som Inger Stark nu uppmärksammade mig på: Det är en felskrivning. Det ska naturligtvis stå ”konfessionell inriktning”. Bakgrunden är att det är tillåtet enligt skollagen att bedriva förskolor och skolor med konfessionell inriktning, det vill säga att till exempel en kyrka kan driva en förskola eller att en skola kan ha en muslimsk inriktning. Däremot måste undervisningen vara fri från konfessionella inslag. Det är i själva verket en skärpning av den tidigare skollagen. Det är alltså ett skrivfel, och det ber jag om ursäkt för.

Det här är, precis som Inger Stark påpekar, en lång historia. Vi ska naturligtvis följa skollagen i Stockholm när det gäller förbudet mot konfessionella inslag. Det är fullkomligt självklart också för mig. Sedan handlar det naturligtvis om de bedömningar som utbildningsförvaltningens inspektörer gör när de gör tillsyn. I detta fall har de gjort en särskild tillsyn så sent som våren 2013 för att se om förskolorna uppfyller skollagen. Jag kan inte göra annat än att lita på det som inspektörerna säger och det som de ser.

Såvitt jag vet har det inte kommit in några fler anmälningar mot verksamheten eller någonting som gör att man kan tro att det finns konfessionella inslag kvar, när de nu säger att de har ändrat sin verksamhet. Det kan naturligtvis förändras – det är svårt för mig att stå här och säga. Det kan komma anmälningar eller så senare. Men utbildningsförvaltningens inspektörer har nog försökt att så långt som möjligt gå till botten med om förskolorna lever upp till lagstiftningen och det regelverk som finns i Stockholms stad.

Sedan var frågan om barn måste gå där om de blir anvisade en plats. Nej, det måste de inte. Så har det inte heller varit. Stadsdelsnämnden i Enskede-Årsta-Vantör sade till de föräldrar som stod i den kön när det var aktuellt förra gången att de kunde få plats i en annan förskola som var ansluten till kön om de ville det.

Till syvende och sist handlar den här frågan om den inspektion man gör och vad man kommer fram till där.

Anförande nr 4

I n g e r S t a r k (V): Expressen gjorde den här ganska grundliga granskningen i våras, och jag kan inte stå här och svära på att de gjorde den innan inspektörerna gjorde sin granskning våren 2013 eller om det var efteråt. Men det som stod i Expressen var ju att det ändå ganska tydligt visade sig att dessa inslag fanns kvar. Det kanske inte gällde alla fem förskolorna, men på några av dem var det så. Föräldrarna och utbildningsförvaltningen hade ganska tydligt fått olika svar när de ställde frågorna. Föräldrar hade hittat den här speciella pedagogiken på förskolorna och på direkta frågor till förskollärare och barnskötare där fått de svaren. Då är frågan när inspektionen gjordes.

Sedan är min andra fråga: Hur grundligt gjordes inspektionen egentligen? Gick man så mycket till botten med den att man kunde vara garanterad att denna pedagogik var

helt borttagen? Det är inte helt säkert att det som de som har grundat Albatross säger sedan stämmer med det som sker i verkligheten. Jag tycker i alla fall att det inte verkar så.

Du svarade inte på frågan om 17 miljoner i vinst. Jag tycker att det är en enormt stor vinst, och jag skulle vilja ha svar på den frågan.

Sedan är det alltså lugnt: Man behöver som förälder inte vara orolig att förlora sin plats om man säger nej tack för att man inte vill ha sina barn på Albatross förskolor.

Anförande nr 5

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Det är naturligtvis jättesvårt att göra den här typen av inspektioner. Jag är själv inte ute och gör dem, och det är väl inte heller Inger Stark, av naturliga skäl, utan det är utbildningsförvaltningens inspektörer. Sedan 2011 har vi tredubblat tillsynsverksamheten mot de fristående förskolorna för att bland annat säkerställa att de följer skollagen och det regelverk som vi har i Stockholms stad. Sedan är det klart att man alltid kan välja att hellre tro på en kvällstidning och deras artiklar, men jag tror inte att ett rättssamhälle kan bygga på det. Vi måste följa det som utbildningsförvaltningen själv ser och sedan naturligtvis också saker och ting som föräldrar ser och anmäler till utbildningsförvaltningen. Det gäller ju alla verksamheter och inte bara den här verksamheten. Men det som jag har läst och sett är att man har haft svårt att se annat än att de faktiskt har lämnat den typen av pedagogik som de förut ägnade sig åt.

Vinster i välfärden kan vi naturligtvis ha många åsikter om. Det viktigaste är att man upprätthåller kvaliteten i verksamheten. Gör man inte det får man tillsyn, och man kan även få förelägganden. Numera är det till och med möjligt att ge vitesförelägganden till verksamheter som inte håller måttet. Det har vi gjort nu vid ett par tillfällen i utbildningsnämnden. Det är en möjlighet som är helt ny i skollagen som inte har funnits tidigare, och det kommer vi naturligtvis också att jobba med i utbildningsnämnden när förskolor inte uppfyller de krav som lagen ställer och som utbildningsnämnden ställer. Det är viktigt att använda sig av detta. Är det så att man från utbildningsförvaltningens sida bedömer att dessa verksamheter inte håller måttet finns det en rad olika åtgärder som man kan vidta, till exempel föreläggande eller vitesföreläggande men till slut också indragning av tillstånd. Inger Stark vet mycket väl att utbildningsnämnden inte har darrat på manschetten det minsta de senaste åren i fråga om att dra in tillstånd för verksamheter som inte håller måttet. Det är jag fullt beredd att göra i alla de fall där det kommer upp stora problem i verksamheterna.

Anförande nr 6

I n g e r S t a r k (V): Det är sant, Lotta. Jag vet också att utbildningsnämnden inte tvekar att dra in tillstånd. Sedan har problemet tyvärr varit – och jag vet inte riktigt hur man ska komma till rätta med det, men det kan vi grubbla vidare på – att de begär inhibition och sedan får det och fortsätter att driva. Sedan byter de namn och fortsätter att driva. Det är stora problem. Men jag vet att det dras in tillstånd, och det tycker jag är jättebra. Det är också bra att antalet inspektioner har ökat, för det är naturligtvis nödvändigt. Det gäller att både de kommunala och de fristående förskolorna måste granskas för att vi ska ha bra förskolor och kunna upprätthålla till exempel det förskoleprogram som vi ska besluta om senare i dag. Det är bra.

Det är klart att man inte bara kan tro på kvällstidningar. Men det som uttrycktes väldigt tydligt i Expressens granskning gjorde mig misstänksam och fundersam, om det verkligen är så att de har lämnat den här pedagogiken. Jag tror inte riktigt det.

Det är fullständigt självklart att varken du eller jag eller någon annan politiker ska göra granskningarna, och vi måste kunna lita på utbildningsförvaltningen. Min fråga är bara hur pass grundliga inspektörerna är. Det står någonting i ditt svar om att man inte kan undersöka hur mycket som helst, hur djupt ned som helst. Men jag menar att man måste vara oerhört grundlig när man ska undersöka om en rörelse är en sekt, som scientologrörelsen ändå är. Då måste man verkligen vara oerhört noggrann och konstatera att denna pedagogik inte används här.

Sedan har jag den uppfattningen, men det vet du, Lotta, att jag inte kan förstå hur scientologrörelsen över huvud taget kan få tillstånd att starta och driva förskolor. Jag tycker att det säger sig självt att de kommer att använda mycket av sin pedagogik.

Min sista fråga är: Kommer det att göras någon ytterligare granskning av dessa förskolor, eller måste en förälder anmäla någonting för att det ska ske?

Anförande nr 7

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Den sista frågan kan jag inte riktigt svara på. När en förskola har fått förelägganden eller den typen av kritik från utbildningsförvaltningen gör man ju ofta uppföljande besök för att se att problemen har rättats till efter den kritiken. När det gäller just de här förskolorna gjordes det en fördjupad granskning, bland annat med anledning av att det hade förekommit uppgifter i medierna, där man också tittade på om kvaliteten hade förbättrats och så vidare. Det hade den då, enligt utbildningsförvaltningens tjänstemän.

Men det finns ett antal förskolor som har haft förelägganden, och självklart tittar inspektörerna mer på de förskolorna än på de förskolor som man inte har haft några åsikter om över huvud taget. Det säger sig självt. När det gäller förelägganden finns det en gång för hur man följer upp föreläggandena. Förskolorna måste också svara på den kritiken. Om de har fått vitesföreläggande kommer det så småningom att hamna i domstol om de inte följer vitesföreläggandena. Förskolor som har fått föreläggande är utsatta för mer tillsyn än alla andra förskolor. Det säger sig självt, och så ska det naturligtvis också vara.

§ 5 Interpellation om Projekt Vinternatt (nr 2013:15)

Anförande nr 8

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Jag skulle vilja hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 9

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Det har hunnit hända en del sedan interpellationen ställdes. Det har hunnit bli både vår och sommar och nu höst, om jag har förstått det rätt. Det gör att både frågan och svaret kanske har passerats lite. Nu vet vi att det ser ut att bli ungefär samma lösning som under förra vintern, men min fråga är ändå: Är ni nöjda med detta? Är det er bedömning att detta täcker behovet? Erfarenheterna från förra vintern var att det inte täckte behovet, och det var ett lotteri utanför dessa verksamheter i princip varje natt.

Anförande nr 10

K a r i n R å g s j ö (V): När det gäller romerna i Europa vet vi att de är utsatta för en extrem förföljelse i många länder, och då pratar vi verkligen om extrem. Vi kan också se här i Stockholm att situationen inte är på topp. Många far väldigt illa. Man kan se rester av läger om man beger sig exempelvis till södra Stockholm, och även norra Stockholm. Det är helt uppenbart att de har barn med sig. Det ringer varningsklockor hela tiden.

Man skulle önska att Stockholm var en väldigt humanistisk stad och hade en typ av härbärgen för romer från dessa länder som far illa, som kanske till och med var öppna under hela året, eftersom det finns en risk för att dessa personer ska råka väldigt illa ut. Man kan undra om vi inte har råd med den typen av humanitet, det vill säga att ha ett ställe som är öppet året runt. Nu vet jag att socialjouren gör ett jättearbete just med romer på olika sätt. Bland annat fixar man hemresor och har uppsökande arbete genom uppsökarenheten.

Men det är någonting som känns lite scary just med romernas utsatthet och också att de eventuellt har barn med sig. Nu säger en del att de inte har det, men om man hittar barnskor och så vidare utanför de läger där de har funnits kanske man ändå skulle fundera på att göra lite mer just för den gruppen. Stockholm är ingen fattig stad, så vi skulle kunna ha den här verksamheten öppen till och med året runt.

Anförande nr 11

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Först skulle jag vilja tacka för interpellationen och svara på den första frågan från Socialdemokraterna.

När vi ser till hur behovet såg ut förra året stämmer det att det vissa nätter upplevdes som väldigt fullt på Vinternatt. Mot den bakgrunden öppnades det upp extraplatser på härbärgen, särskilt när det var kyliga och kalla nätter. Totalt över hela perioden var det 98 procents beläggning, så visst var det många som bodde på Vinternatt. Men det var inte fullt hela tiden. Samtidigt fanns extraplatserna att spela med.

I år har vi fört en diskussion: Kan vi öppna fler platser? Hur ser behovet ut? Det är svårt att göra prognoser framåt eftersom gruppen varierar över tid från månad till månad. Vi kommer att kunna öppna upp extraplatser vid behov under särskilt kalla

nätter. Vinternatt kommer att kunna fortsätta, och det kommer att se ungefär likadant ut. Vi kommer också att satsa på uppsökande verksamhet. Vår förhoppning är att de kan öppna igen den 1 november och sträcka sig över vinterhalvåret.

För att sedan återkoppla till Karin Rågsjös frågor handlar det – jag delar den bedömningen – i många fall om mycket utsatta människor som möter diskriminering i sina hemländer. Det finns fortfarande vissa länder i EU som släpar mycket efter när det handlar om trygghetssystem. Jag blir ofta frustrerad på de fördrag som vi har skrivit under, Lissabonfördrag och annat, som handlar om sociala rättigheter och mänskliga rättigheter men som inte alltid efterlevs. Vi har i dag toppmöten inom EU som handlar mycket om budgetbalans och länder som inte klarar konvergenskriterier och annat. Men jag efterlyser också en ökad tydlighet kring att skärpa tonen mot de länder som fortfarande brister när det gäller generella trygghetssystem.

Stockholm kan inte som enskild kommun ta detta ansvar. Vi försöker göra en del, men långsiktigt måste man möta problematiken och utmaningen i respektive medlemsland. Då tror jag att vi kan jobba mycket mer med utvecklingsprojekt och titta på långsiktiga lösningar.

Jag vänder mig lite emot att vi ska öppna upp härbärgen under ett års tid. Vi har ett regelverk som säger att man ska vara här i tre månader, och kan man inte försörja sig har man ingen möjlighet att vara kvar. Jag tycker att det ska finnas någon form av kontrollerad ordning, för det blir svårt för en enskild kommun att klara alla de människor runt om i Europa som inte kan bo kvar i sina hemländer på grund av bristande trygghetssystem.

Tiden är kort i interpellationsdebatter, och detta är en svår fråga som verkligen förtjänar att diskuteras på djupet och problematiseras. Det finns ingen enkel lösning. Nu är min tid slut, men jag hoppas få återkomma i debatten.

Anförande nr 12

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Det är en smärtsam social utveckling vi ser i vår stad. Det är en social misär som vi har trott oss ha reformerat bort för årtionden sedan som nu återvänder, och återvänder ganska snabbt på bred front.

Det är naturligtvis positivt att vi gör något i denna stad – det vill jag ha sagt. Men ambitionsnivån är ju ganska låg. Det står att inga andra städer gör mer, men det stämmer inte riktigt. Vi hörde från Oslo att de har hundratalet platser, i en stad som är ungefär hälften så stor. Köpenhamn har under en längre tid laborerat med någon form av köldgraderslösning, såvitt jag har förstått. Vi är alltså inte ensamma om att göra någonting, och jag ställer mig tveksam till att vi skulle vara bäst i klassen.

Du säger att det inte är fullt hela tiden utan bara är 98 procents beläggning. Man kommer inte så mycket närmare fullt under de cirka 150 dagar som det har varit öppet. Det innebär att det någon gång har varit någon plats ledig. Snarare har det varit det omvända, som sagt, och man har lottat bland dem som har samlats där. Aktörerna säger att själva lottningsförfarandet har gjort att människor har valt att inte komma dit då man inte vill hamna i en situation där man blir bortlottad utanför porten.

Jag är lite förvånad. Är det verkligen en ärlig bedömning att detta räcker och att i och med detta behöver ingen sova ute i Stockholm? Är det en bedömning?

Du säger att du inte vill ha härbärgen utan i stället vill ha en ökad social kontroll. Men får vi in människor på härbärgen blir det tvärtom en ökad social kontroll. Då kommer de ju i kontakt med kommunen och frivilligorganisationer. Det är någonting positivt i sig. Alternativet är i hög grad, som ni hörde, att sova i portgångar, under broar eller i läger i skogen. Det kan inte vara en bättre lösning som ger ökad social kontroll.

Anförande nr 13

K a r i n R å g s j ö (V): Det finns ett uttryck som heter ”good enough”. Man talar ibland om ”good enough” föräldraskap och så vidare. Det här känns inte riktigt ”good enough”, måste jag säga. Att vi skulle vara bäst stämmer inte. Göteborg har exempelvis öppnat en förskola för de romska barn som är här med sina föräldrar och har haft en mycket intensiv uppsökande verksamhet. Att det i Stockholm inte skulle finnas ett enda romskt barn som är här med sina föräldrar låter märkligt när det i Göteborg finns ett antal.

Hur som helst tycker jag att det skulle finnas något slags kontroll och att man erbjuder människor någonting under den tid de är här. Det här inget problem som kommer att försvinna. Det är en extrem kris i södra Europa. Det är misär exempelvis i Grekland, och det håller på att bli samma situation i Spanien och delvis i Portugal. Vi kommer att få vänja oss vid vad som händer när man har hamnat i de ekonomiska situationer som man har gjort i Europa.

Då tycker jag att det ibland inte är tillräckligt, och det känns lite fantasilöst. Vi har inte ställt någon interpellation, men jag undrar om det inte finns några förutsättningar för att göra lite mer insatser och lite mer uppsökande verksamhet för de eventuella barn som finns i läger, inte tältläger men husvagnsläger och så vidare, utanför staden där de inte har rinnande vatten och så vidare. Det är en misär på de här ställena. Man kanske skulle kunna underlätta för dem under de tre månaderna och inte bidra till ökad misär.

Anförande nr 14

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! För att svara på den sista frågan: Visst har vi uppsökande arbete. Vi förstärkte också det uppsökande arbetet med ett antal miljoner i den förra budgeten just för att kunna möta barn som vi ser. Det rör sig inte om så många barn som socialtjänsten möter, utan det varierar mellan olika månader. En månad kan det vara ett ärende och en annan månad sex ärenden. Men socialtjänsten ingriper direkt om man upplever att barn riskerar att fara illa.

Det finns inget underlag för att öppna upp förskolor och annat här. Göteborg har en helt annan situation. De har många fler barn som finns i gatumiljön och som tigger. Där kanske det finns en anledning. Jag ser inte att det är den vägen vi ska gå.

Vi måste också våga jobba långsiktigt. Då är jag fortfarande inne på – och jag vidhåller det – att vi ska jobba med mer långsiktiga insatser i respektive medlemsland och försöka få medlemsländerna att ta ett större ansvar kring trygghetssystem och annat. Vi har en EU-konferens i november där vi ska försöka ta

vårt ansvar för att lyfta frågan till EU-nivå. Vi försöker också titta på insatser som nationella arbetsmarknadscenter för att möta grupper som står nära arbetsmarknaden och som är fattiga EU-medborgare. Vi har Crossroads, som jag skulle säga är unikt. Det är ingen annan stad som har en sådan verksamhet – det har Stockholm. Sedan kan det finnas städer som erbjuder härbärgesplatser till hemlösa, men inte på det sätt som Stockholm jobbar för att kunna slussa människor till utbildning och jobb.

När det sedan handlar om idéer för framtiden är det klart att vi stöter och blöter denna fråga hela tiden. Den är inte så enkel. Vi kommer nu i höst att göra en resa till Oslo där vi kommer att utbyta erfarenheter. Vi kommer också att möta de andra nordiska huvudstäderna på konferensen för att prata om hur vi kan möta denna grupp på bästa sätt. Det vi tittar på är också att tala i termer av att jobba med mikrokrediter och ESF-finansiering och att skapa alternativ till tiggeri, som vi inte tycker är en värdig form av försörjning. Det kanske finns annat som man kan ta till vara, som konsthandverk och annat som de kan sälja. Vi tittar på många olika lösningar, så det finns idéer.

I detta läge handlar det dock om att vi gör ännu mer än vad lagstiftningen säger, det vill säga att dels ge skydd i det omedelbara och det mest utsatta, dels slussa till Crossroads och andra verksamheter som vi har för att kunna länka till eventuella jobb, utbildning och annat. Vi gör en hel del, och mer kommer säkert att göras. Men för oss är det också viktigt att hålla oss till det regelverk som säger att man får vara här i tre månader, men om man inte har någon möjlighet att försörja sig kan man inte längre vistas här. Vårt ansvar är stort, och vi tar ett stort ansvar av humanitära skäl, men vi kan inte gå hur långt som helst. Det tror jag ändå att stockholmarna har förståelse för.

Anförande nr 15

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Man ska väl vara tydlig och säga att det inte bara handlar om romer, även om det är en specifik grupp. Det handlar i hög grad om människor från det södra EU-området och människor exempelvis från Nordafrika som har arbetstillstånd och som hamnar i dessa situationer.

Jag har respekt för att vi behöver lösa detta delvis ihop med andra EU-länder, men att säga att vi ska be dem stärka sitt sociala skyddsnät när vi i vårt EU-arbete snarast gör det omvända i dag känns inte så trovärdigt.

Jag tror att det vi kan göra här är att fokusera på den akuta boendesituationen, och då är min enkla bedömning att de 44 platserna inte räcker långt. Det är naturligtvis en bra och sympatisk början, men ett första steg vore kanske att fördubbla verksamheten. Jag vill inte att vår stad ska vara en stad där människor tvingas bo under broar, i portuppgångar, i tält- eller billäger ute i skogen och i skogsdungar. Vi har ett ansvar, ett moraliskt ansvar, att motverka detta och se till att alla har någonstans att ta vägen nattetid, i första hand under de kalla månaderna men egentligen hela året om.

Anförande nr 16

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! När det handlar om antal platser får vi väl återkomma till det exakta antalet. Jag vill också vara tydlig med att

det även i år kommer att finnas möjlighet att öppna upp extraplatser. Det fanns det också förra året via socialjouren.

Sedan handlar det om vilket perspektiv man har. För mig är den här frågan större än bara Stockholm. Det kan ha att göra med att jag både har jobbat i Europaparlamentet och har suttit i riksdagen som ledamot, och jag tycker att det är viktigt att vi för denna diskussion där den hör hemma och att vi talar om och trycker på för mänskliga rättigheter, för sociala trygghetssystem och så vidare som vi redan har kommit överens om i fördragstexter. Det behöver vi också ha med oss och lyfta inom EU, EU-parlament, kommission och annat. Det är en av bakgrunderna till att vi har denna konferens.

Sedan måste vi jobba på nationell nivå. Den grupp som Roger Mogert nämner, som står ganska nära arbetsmarknaden och som kanske har jobbat i Spanien, Italien och så vidare, har större möjlighet att komma hit och få jobb. Där kan Crossroads och liknande verksamheter verkligen vara någonting för framtiden. Jag tror att vi kommer att se denna rörlighet på olika sätt. Men då handlar det också om att vi måste ha en kontrollerad form av rörlighet, där vi jobbar tillsammans för att kunna möta de utsatta grupperna inte bara i en enskild kommun utan över flera olika länder och i flera städer.

Anförande nr 17

K a r i n R å g s j ö (V): När det gäller arbetet på EU-nivå måste ni i så fall skärpa tonen på något sätt. Det är ändå ni som har suttit vid makten i sju år nu, och situationen förvärras när det gäller vad som händer i södra Europa och hela EU. Då kan det vara bra att påminna om att man kanske ska ha en annan social ambition i EU när ni för dessa samtal.

När det gäller dem som kommer hit och söker arbete ska man vara medveten om att många av dem utnyttjas relativt hårt på olika sätt med usla villkor, väldigt långt bort från kollektivavtal och annat. Det finns alltså en hel del att göra på diverse nivåer.

§ 6 Interpellation om de kraftigt minskade resurserna till kultur i Stockholms stad (nr 2013:16)

Anförande nr 18

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 19

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande, åhörare, fullmäktigeledamöter! Interpellationen handlar om möjligheten att följa utvecklingen över tid när det gäller mer resurser till kulturen. Det är, precis som anges i interpellationssvaret, en fråga om hur man räknar, och det går att göra på många olika sätt. Man kan också välja att följa verksamheter över tid för att se om saker och ting utvecklas på rätt sätt.

Det har dess värre inträffat att staden har slutat följa flera av de viktiga parametrar som har med kulturen att göra. Då väljer vi att räkna på olika sätt för att se till att man kan bevaka om kulturen har en chans att utvecklas i Stockholm eller är i en avvecklingsfas.

Jag ska be att få visa en bild. För att slippa diskutera hur man kan räkna på kultur per capita har jag i stället valt att räkna på ett sätt som handlar om kulturens andel i förhållande till kommunens budget. Det är ett mycket enklare mått. Då behöver vi inte diskutera huruvida vi mäter i stadsdelar eller om vi lägger in stadsarkiv eller inte. Vi tittar bara på de kulturposter som finns, och så jämför vi vad som gällde 2006 och vad som gäller nu.

Då är det en tydlig differens, och den differensen är till kulturens nackdel, precis som det blir om man tittar på enskilda verksamheter. Sedan finns det, som borgarrådet framhåller, en del verksamheter som har fått möjlighet att utvecklas, men det är också många som har haft svårigheter.

Jag tycker att det är viktigt att man ser dessa siffror, för vi kommer naturligtvis när vi lägger fram vår alternativa budget här i höst att följa upp den här matematiken med egna satsningar. Vår angelägenhet är naturligtvis att vi ska öka kulturens omfång av stadens budget, och vi kommer att göra den typen av prioriteringar.

Men nu till diskussionen om vart pengarna tar vägen. När vi diskuterar kultur är det inte bara de verksamheter som vi kan finna inne i staden, i kulturförvaltningen, vid Stadsbiblioteket eller i Stadsteatern, utan det handlar också om det vi gör runt om i staden som definieras som kultur.

Om jag tar ett exempel till och visar en annan bild handlar det om det som man gör ett stort nummer av i alla sammanhang i den borgerliga budgeten när man lägger ut verksamhet till kultur till stadsdelarna. Där är det av nödvändighet så att det inte är några pengapåsar som är styrda till att definitivt användas just till kultur. Men det anges ändå i stadens budget från majoritetens sida att det är pengar som man satsar och lägger ut på kultur.

Här har vi en av förklaringarna till vad som händer i Stockholm. Det är att många stadsdelar har svårt att få sin ekonomi att gå ihop, och för att klara det gör man prioriteringar inom sin egen verksamhet. Det exempel vi ser här är taget från

Enskede-Årsta-Vantör, som fick 7 miljoner kronor i stadens gemensamma budget för kultur- och föreningsverksamhet men som sedan i sin egen budget drar ned den summan från 7 miljoner kronor till 1,3. Men för att det inte ska se illa ut och man inte ska få Madeleine Sjöstedt över sig, som är en noggrann kulturens försvarare, buntar man ihop detta i sin redovisning i stadsdelen och lägger in barn- och ungdomsverksamheten. Då får man en kulturbudget som ser betydligt bättre ut, där man säger att man satsar 38,6 miljoner kronor, redovisat som stadsdelen Enskede-Årsta-Vantörs kultursatsningar. Här ligger då alltså konsumentverksamhet, fältassistentverksamhet, öppna mötesplatser, kollo, dagkollo – en massa saker gemensamt och övergripande som, enligt mig, inte kan härledas till att vara kulturverksamhet utan är saker som man har valt att lägga pengarna på i stadsdelen och sedan buntar ihop under ordet kultur.

Avsikten med hela denna diskussion är naturligtvis inte att bryta arm om siffror, utan det är mer fråga om att föra en diskussion om kulturen har fått en möjlighet att utvecklas i Stockholm under de borgerliga regeringsåren. Min uppfattning är klart och tydligt bestämd, och jag har också hittat en bekräftelse i många av verksamheterna – jag är ute och rör på mig i kulturverksamheter både som kommunen direkt själv bedriver och som ligger däromkring – att vi är inne i ett skede där kulturen har svårigheter att ta sig fram, även om Alliansen vill pryda dessa kulturverksamheter i rika skrudar. Men så är inte fallet.

Anförande nr 20

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Kära fullmäktige, kära åhörare! Jag förstår helt och fullt att Tomas Rudin inte vill bryta arm om siffror. Det har han nämligen skäl till.

När han ställde den här interpellationen var han ute och dundrade i pressen om att vi hade sänkt stödet till kulturen med många hundra kronor per medborgare. Den lilla petitessen i sammanhanget var att Tomas Rudin jämförde hela kulturverksamheten i stadsdelsnämnderna, Stadsteatern, Stadsarkivet och kulturförvaltningen med bara kulturförvaltningen. Då framstod det naturligtvis som om vi hade sänkt stödet väldigt mycket. Vad det handlade om var att Tomas Rudin inte hade adderat rätt, och då vill han naturligtvis gärna prata om något annat än siffrorna. I stället för att bara vika ned sig och säga att han hade fel hittar han nu några nya siffror som visar att det ligger någonting i vad han säger, tycker han.

Man kan konstatera att när jag tillträdde bidrog varje stockholmare med 1 232 kronor per invånare till kulturen. I dag bidrar varje stockholmare med 1 292 kronor per invånare. Det är inte något som jag har suttit och pulat ihop på roteln, utan detta är siffror som jag har fått från kulturförvaltningen, och som alla som är intresserade av kan få, där man adderar alla verksamheter som får del av stadens kulturbudget. Det tycker jag att man ska göra när man är intresserad av siffror. Man ska vända sig till dem som klarar av att addera saker så att det blir rätt.

När det handlar om stadsdelsnämnderna gör man på väldigt olika sätt på olika håll i staden, och därför har kulturförvaltningen slutat att ta med detta i sin redogörelse. Som Tomas Rudin påpekar görs det mycket olika saker för dessa pengar. Det råder vi i fullmäktige inte riktigt över, utan det bestämmer man i stadsdelarna. Det kan vi tycka en del om, men de facto är det så det sker.

Om man gör en stor sak av att det sker en kraftig minskning av resurserna till kulturen i Stockholm, som Tomas Rudin gör i rubriken till interpellationen, har man fel. Ja, inte nog med det – man ljuger faktiskt.

Anförande nr 21

A n n M a r i E n g e l (V): Vi får ta en närmare debatt om detta i samband med budgeten, Madeleine.

Vad man kan konstatera först är att kulturbudgeten självklart måste öka när allting annat ökar och antalet invånare ökar. Jag undrar: Hur mycket har till exempel utbildningsbudgeten ökat under den här tiden? Det är mycket större ökning på andra områden än på kulturen. Jag påstår inte att bidragen har minskat sammantaget, men ökningen motsvarar inte alls befolkningsökningen och ökningen på andra områden.

Sedan handlar det om vad man lägger pengarna på. Där måste vi konstatera att det som har ökat är pengarna till verksamheter i innerstaden, och inte i stadsdelarna och utanför tullarna. Jag har undersökt det här, och det visar sig att varje invånare i innerstaden får fem gånger mer i kulturanslag än vad de får i ytterstaden. Det finns naturligtvis vissa institutioner i innerstaden som man kan räkna med att andra uppsöker, men detta är påtagliga siffror. Jag tror att varenda stadsdelsnämnd kan vittna om att de har fått mycket minskade resurser till kultur. De har blivit av med kultursekreterarna, föreningsbidragen och så vidare.

Du kan trola med siffrorna och säga att kulturförvaltningen inte kan redovisa på samma sätt. Men det står till och med i stadens årsredovisning att en stor del av de pengar som avsattes för kultur redovisas som överskott från stadsdelarna. Sedan har de använts till annat. Vi hade ju det uppe i den debatten. Du kommer inte ifrån att det har blivit en väldig utarmning av kulturen i ytterstaden, vilket vi naturligtvis tycker är bedrövligt.

Du säger att det finns andra sätt, andra aktörer och så vidare. Det är väl dags att erkänna att en del av projekten faktiskt inte alls har nått det målet. Det är till exempel bonussystemet, som ni nu har haft under hela perioden. Det har över huvud taget inte givit den effekt som ni ville ha. Man har inte alls ökat självfinansieringen. Det är ett system där pengar tas från kulturstödet och läggs i en obegriplig pott. Ingen förstår hur det räknas ut. Det är ett ovärldigt system. Man kastar ut lite extrapengar i november för innevarande år, men ingen kan planera för det och använda dem. Det är 6 miljoner kronor som används till det här. Avsikten är, påstår du i ditt svar, att man ska öka andra intäkter. Det har ju fullständigt misslyckats.

Det går inte att trola bort att i och med detta har bidragen totalt i kulturstödet minskat. Du tror att man ska lyckas få in privata finansiärer, vilket man inte har gjort.

Jag tycker inte att du har någon anledning att slå dig för bröstet över de här siffrorna i ökningen, för du måste också titta på: Hur fördelas de? Vad går de till? Hur ser det ut i relation till övriga staden? Staden växer oerhört mycket, och då måste kulturbudgeten också växa. Det har den faktiskt inte gjort.

Anförande nr 22

Borgarrådet R u d i n (S): Jag kan visa bilden på kulturens andel i förhållande till budgeten igen. Den siffra som vi räknar på där behöver vi inte gå in i detalj på i dag och diskutera vad den innehåller. Det är bara att titta på vad som står i kulturposten. Det är ett sätt att tricksa med siffrorna, att fylla dem med olika innehåll från tid till annan. Här har du lagt till alla möjliga sätt att värdera kultur på. Det här är ändå det enklaste sättet, tycker jag, nämligen att se till kulturens andel av kommunens budget.

När jag räknar per capita beror det naturligtvis på att jag vill visa på att alla medborgare har rätt att se att deras tillgång till kultur ökar.

I de verksamheter som vi har och sysslar med vet vi att kulturen är ojämnt fördelad över befolkningen, och vi vet att det är stora delar av befolkningen som inte tar del av mycket av det som finns i Kulturstockholm. Jag kommer naturligtvis att återkomma i diskussionen om vem som har möjlighet att ta del av stadens kultursatsningar. Det är alldeles uppenbart att det som tas upp i interpellationssvaret, och som Ann Mari tar upp, till exempel den kulturbonus som har införts och en del andra system som har hittats på, snarare är till för att dra bort kommunens roll som ansvarig för kulturell infrastruktur än att utöka den.

Kulturbonusen är till exempel utformad på det sättet att två av fyra parametrar går ut på att öka den så kallade självfinansieringsgraden. Det är alltså bra att kulturverksamheter tjänar extra pengar utöver. Det tycker vi också, men när det går ut över andra saker, att man drar ned på till exempel satsningar på barn och ungdomar, är det en chimär. Jag tycker nog att kommunens insatser som kulturpartner, om man vill kalla den det, ska vara just att stärka de delar av kulturverksamheten som annars inte skulle uppstå.

Jag har varit ute i verksamheten, och jag ska ta ett exempel. En av de satsningar som har gjorts under perioden med Madeleine Sjöstedt som kulturborgarråd är de så kallade växtplatserna, som man gör ett stort nummer av. En av dem finns i Farsta, och vi har varit där två gånger med vår kulturgrupp, en gång för några år sedan och en gång i år. Det är intressant att se att den växtplatsen i dag är i stort sett densamma som för några år sedan. Det är egentligen samma verksamhet med samma innehåll. Det är inte särskilt många nya saker som har tillkommit över huvud taget. Men det framställs ändå som att det växer så att det knakar i Farsta. När man frågar personalen om de har fått mer resurser och hur de har det med sin ställning svarar de: Ja, jag har fått dela min tjänst i tre delar, och i dag är jag anställd en tredjedel på kulturskolan och en tredjedel på växtplatsen i Farsta. På vilket sätt är det ett tillskott?

Jag upprepar: Min avsikt med det här är att tillföra kulturen mer pengar. Jag kommer att återkomma i budgeten med förslag på hur jag återställer den här matematiken till den nivå som den var när du tillträdde, Madeleine. Det har gått utför under din tid, och det är det som vi vill rätta till.

Anförande nr 23

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Kära åhörare! Jag vidhåller att om man vill ha korrekta siffror kan man fråga antingen fastighetskontoret eller kulturförvaltningen. Där kan man få siffror över hur det ser ut i kulturlivet. Tricksa, säger Tomas Rudin. Jag tror inte att tjänstemännen på kulturförvaltningen sitter och tricksar med

pengarna. I så fall är det väldigt enkelt att returnera det för en person som i sin interpellation har hävdad att Stockholms stad hade 1 349 kronor per medborgare 2006 och 977 kronor förra året, och som hävdar på fullt allvar att det är 400 kronors skillnad mellan då och nu, när det i själva verket har gått upp.

Den personen vet nog en del om att tricksa med siffrorna. Den personen gjorde ett fel, och det suger så hårt för den personen att erkänna att hela interpellationen bygger på en felräkning. Det vore väl otroligt mycket lättare att säga det, och så kan vi utifrån det diskutera att det varierar lite grann på marginalen hur det går för kulturen år från år men att det absolut inte har skett några dramatiska minskningar av stödet till kulturen. Jag förstår inte varför du inte bara kan vika ned dig på den punkten. Det är en felräkning, och det är pinsamt. Kan vi inte bara komma överens om det?

Sedan angrips kulturbonusen och att vi vill öka självfinansieringen inom det fria kulturlivet. Jag tror att detta är helt avgörande för att kulturlivet i Stockholm ska bli större; att många bidrar, inte bara det offentliga. I detta fall råkar det då vara besökarna som genom sina biljetter ökar självfinansieringen. Hur kan man vara emot att de som går på kultur betalar lite grann och därmed ökar intäkterna? Dels är det fler som kommer till kulturen, dels förbättrar det finansieringen för de verksamheter det handlar om.

Jag vill också påpeka att de parametrar som finns för kulturbonusen handlar om att det är barn och unga som kommer till verksamheterna, att det är det vi premierar. Jag kan inte förstå varför det skulle vara fel att verksamheter får in pengar genom att de får fler besökare, att vi i staden säger att det är bra om vi får lite extrapengar och att de får in mer pengar genom att de har fler barn och unga i publiken. Vad är det som är fel med att barn och unga besöker kulturen?

Anförande nr 24

A n n M a r i E n g e l (V): Om jag först tar frågan om stadsdelarna säger du att man kan vända sig till kulturförvaltningen och få korrekta siffror. Det är bara det, som du skriver, att de upphörde att kartlägga det här 2009. Däremot finns det faktiskt med i stadens egen årsredovisning, och där står det att det finns ett stort överskott på kulturbudgeten i stadsdelarna. Sedan har stadsdelarna använt det till andra saker naturligtvis.

Om vi nu ska tala om ditt älsklingsbarn bonusen, Madeleine, är problemet att den inte har ökat självfinansieringen. Vi fick en redovisning för ett par år sedan som visar att den inte har gjort det. Du har fel när du säger att det gäller bara barn och ungdom. Det finns fyra parametrar, och det handlar om att öka sina intäkter och att öka andelen barn och unga i publiken. Två handlar om att öka intäkterna, och två handlar om barn och ungdom. Ingen förstår det här. Jag kan tala om att tjänstemännen på kulturförvaltningen inte heller kan förklara det när grupper ringer och frågar varför de fick bonus i år och inte förra året och varför de nu har fått 55 000 och förut fick 63 000. Det går inte att förklara. Samtidigt ska det vara något matematiskt system.

Men om det nu är ett incitament för att öka sina egna intäkter skulle ju en redovisning visa att de har en högre självfinansieringsgrad efter åren med denna bonus. Men det finns ju ingen som har det. Man har fullständigt misslyckats med det som man skulle åstadkomma. Sedan kan man tycka att det var fel ingång, vilket jag

tycker, men det är inte alltid som det är så mycket bättre att ha fler barn och ungdomar. De som jobbar med barnteater tycker ofta att det ska vara ganska få barn i publiken för att de ska nå var och en och så vidare. Det är en matematisk parameter som inte har någonting med kvalitet att göra, och därför är den inte så lyckad.

Om man nu har det målet borde man åtminstone uppnå det, men det har man inte gjort. Vi har gång på gång frågat efter en ordentlig redovisning av det här systemets effekter. Det kom en sådan för ett par år sedan, och den visade att ingen hade ökat sin självfinansieringsgrad.

Då kan man börja fundera: Är det här ett väldigt bra sätt att stödja kulturlivet? Mottagarna tycker unisont att det är ett obegripligt och ovärdigt system som inte tillför deras verksamhet någonting eftersom det kommer så sent, i efterskott för innevarande år, att det inte går att planera för det och de inte kan räkna med det. Jag tror att i stort sett alla mottagare av bonusen skulle föredra att få detta i sitt verksamhetsbidrag i början av året, eller åtminstone få det i början av nästa år. Nu får man det alltså i november för 2012, och det tillför ingenting. Men man ska inte inbilla sig, tycker jag, att det på något sätt ökar andras finansiering av kulturen, för så är det faktiskt inte.

Anförande nr 25

Borgarrådet R u d i n (S): Låt mig börja med att konstatera att det sätt att räkna på som vi gjorde i interpellationen inte föll i god jord hos Madeleine. Jag kan medge, om det är så att det fanns verksamheter som skulle ha varit med där för att jämna ut dessa siffror, att vi har räknat även på ditt sätt att räkna, Madeleine. Även i det fallet uppstår det en differens, som i den totala budgeten kommer att ligga på ungefär 60 miljoner kronor. Vi kommer att tillföra de pengarna i budgeten, i vår oppositionella budget som ligger längre fram. Du kommer inte ifrån att kulturens budget i relation till stadens totala omslutning har minskat.

När det gäller hur man delar upp det här finns det olika sätt att göra det på, och man kan gå in och titta på olika verksamheter. Jag valde här i debatten att peka på hur Enskede-Årsta-Vantör har använt det. Det vill du inte kommentera. Om vi lägger ut 7 miljoner kronor från kommunen för att användas till kultur- och föreningsbudgeten och bara 1,3 miljoner möter medborgarna, vad är det? Det går inte att beskriva på något annat sätt än som en minskning.

Likadant är det med de så kallade satsningar som görs i staden när vi lägger ut saker och ting. Det finns vissa saker som är bra – jag vill medge det. Det finns saker och ting som är riktigt bra när det gäller barn- och ungdomsverksamheten. Men det är ofta satsningar som görs i det centrala, och långt ute i periferin upplever man att det i stället blir neddragningar och svårare att genomföra verksamheten.

När det gäller kulturbonusen, som vi diskuterar här, är det alldeles uppenbart ett system som har införts för att skapa incitament för att göra någonting annat än att skapa en kommunal kulturell infrastruktur, som till exempel lokaler, scener, ateljéer och allt det vi håller på med i vanliga fall. Det är också en satsning på någonting annat, som man naturligtvis kan mäta som en framgång. Men jag konstaterar bara att denna bonus inte är tänkt att vara någonting annat än ett sätt att genomföra en borgerlig kulturpolitik så som man vill se den, nämligen att kultur är någonting som

ska vara självförsörjande, någonting som i huvudsak ska upplevas av människor som deltar i verksamheter genom att själva betala för dem.

Vår kultursyn är snarare den andra, att kulturen ska vara en rik del av Stockholm, ska ha god tillgång till kommunala medel och ska bidra i de sektorer av verksamheten i Stockholm där verksamheter av kulturell karaktär annars inte skulle ha uppstått.

Just nu pågår det en balansakt där det dels är angeläget för kulturborgarrådet att framställa alltihop som satsningar, dels är angeläget att visa att man har nått resultat, att man kan mäta kulturens effektivitet eller hur man har nått ut bland medborgarna på olika sätt. Men det är de facto så att de som verkar i verksamheterna, kulturarbetarna själva, både de som arbetar i kommunen och de som jobbar runt omkring kommunen, upplever att det successivt blir svårare och svårare att ägna sig åt kulturverksamhet i Stockholms stad. Det är det vi kommer att gå till val på att ändra.

Anförande nr 26

A n n M a r i E n g e l (V): Jag vill bara konstatera att jag tycker att Madeleine undviker att svara på de ganska viktiga frågorna när det handlar om kulturen i stadsdelarna. Du skriver att stadsdelarna själva får bestämma det här. Jag tycker att det är lite tråkigt att du som kulturborgarråd inte ens vill vidkännas frågan, att de pengar som avsätts centralt från staden, kring 60 miljoner som har krympt lite grann genom åren, till kultur i stadsdelarna inte används till det utan används till andra saker. Det borde väl kulturborgarrådet tycka är bedrövligt och försöka påverka och göra någonting åt. Det finns ändå en tanke bakom att de ska användas. Sedan att det är för lite är en annan sak.

Jag har inte hört dig kommentera detta med utfallet av bonusen. Jag skulle gärna vilja höra dig svara: Tycker du att den har haft avsedd effekt? En av parametrarna är ju att man redan har en hög självfinansieringsgrad, och det strider lite mot den kulturpolitik som du säger dig förespråka, att man ska stödja det som inte har så mycket kommersiellt stöd. Tycker du att utfallet har blivit det ni hade hoppats? Har självfinansieringsgraden ökat hos någon av mottagarna av detta stöd?

*§ 9 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Vita jobb/schysta villkor*

Anförande nr 27

Borgarrådet M o g e r t (S): Herr ordförande! För några veckor sedan bedyrade Ulla Hamilton i den här salen att hon inte behövde göra så mycket för att få ordning på torpet när det gäller schysta villkor i upphandlingar. Detta efter att ABC avslöjat att det fanns polska byggarbetare som jobbade för 35 kronor i timmen vid ett av Stockholm Parkering upphandlat bygge i Råcksta. Det här fick vi reda på skulle lösa sig.

Men nu står vi där igen. I förra veckan kunde vi se på ABC hur staden återigen har misslyckats med en upphandling. Den här gången är det ett företag som heter Belesia Lokalvård, ett företag som är under rekonstruktion, som har skatteskulder på 18 miljoner kronor och en massa privata skulder och skulder också till Stockholms stad. De har skulder till personalen, som inte har fått ut lön. En i personalen är man skyldig 40 000 kronor i outbetald lön. Ändå handlar staden upp det här bolaget och förlänger med det.

Mina enkla frågor är då: Hur kommer det sig att det blir så här igen? Varför blir det så fel när ni köper och säljer saker? Kommer du i dag att kunna säga samma sak, att du inte behöver göra någonting, eller är det dags att faktiskt göra någonting åt de här problemen?

Anförande nr 28

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Tack för frågan, Roger Mogert. Man kunde lätt få intrycket när man såg ABC:s nyheter att detta var en ny upphandling, men så är inte fallet. Det här är en upphandling som gjordes 2010 av Stockholm Parkering och där man köper tio timmar i veckan av det här bolaget. Bolaget har tyvärr under 2011, precis som du nämnde, råkat ut för dåliga ekonomiska förhållanden, och företaget är nu, som du också nämnde, under rekonstruktion. Man har en förordnad rekonstruktör.

Enligt den information som jag har gått har alla medarbetare som är berörda fått löfte om att få löneutbetalningar. Det är naturligtvis olyckligt att man drabbas på det sätt som flera medarbetare har gjort. Situationen verkar bero på att man har gjort en väldigt kraftig expansion i företaget i södra delar av Sverige. När man insåg att man hade dragit på sig för stora kostnader har man försökt göra någonting åt detta för att undvika, därav den rekonstruktion som nu pågår.

Detta är alltså ingen ny upphandling, utan det är en upphandling som Stockholm Parkering gjorde 2010.

Anförande nr 29

Borgarrådet M o g e r t (S): Det är inte hela sanningen. Detta är en förlängning. Upphandlingen löpte ut, och vi har förlängt det, Stockholm Parkering och ett antal skolor, med ett företag där de privata kunderna lämnar. Företaget är under rekonstruktion och har enorma skulder. Man måste kunna ifrågasätta: Är detta en seriös verksamhet? När de privata kunderna flyr väljer staden, av alla, att förlänga med ett

företag där personalen inte får lön. Är det en rimlig ordning? Hade vi tillämpat några av de mest grundläggande systemen för uppföljning och kontroll, med Safe Trader-register och motsvarande, hade det flaggats upp och vi hade inte förlängt. Är det inte dags att börja göra något på det här området?

Anförande nr 30

Borgarrådet *H a m i l t o n* (M): Vi verkar ha väldigt olika uppgifter. De uppgifter jag har fått handlar inte om att man har förlängt ett avtal från 2010, utan det är ett avtal som upphandlades 2010 när företaget var väldigt välrenommerat. Nu blinkar det rött när man tittar på företaget, och det finns en väldigt tydlig avrådan att träffa avtal med det här företaget.

Det som Stockholm Parkering har gjort är en upphandling 2010, och då var företaget ett välrenommerat företag med svarta siffror. Det är de uppgifter jag har fått. Någoting annat känner jag inte till.

Anförande nr 31

Borgarrådet *M o g e r t* (S): Det är åt flera delar av staden man arbetar, åt Stockholm Parkering och åtminstone fem skolor som har förlängt under den här situationen. Frågan kvarstår. Du säger att du inte känner till det här. Det är inte det enda problemet i staden. Det är inte svårt att hitta den här typen av problem.

Varför vill ni inte ha någon uppföljning? Varför vill ni inte ställa krav vid upphandlingar? Varför vill ni inte ha sociala krav vid upphandlingar? Varför vill ni inte se att vi styr bort oseriösa företag från Stockholm?

Anförande nr 32

Borgarrådet *H a m i l t o n* (M): Herr ordförande! Återigen: Vad jag känner till om detta är Stockholm Parkerings del. När Stockholm Parkering gjorde en upphandling var detta ett mycket välrenommerat företag, hade svarta siffror, många medarbetare, gott renommé som sagt. Om sedan andra delar av staden har upphandlat eller förlängt känner jag inte till, för det är inte inom mitt ansvarsområde. Däremot vet jag när det händer sådana saker som handlar om sociala klausuler och liknande, när ett företag börjar gå dåligt på grund av att man inte hållit ordning på ekonomin och expanderat för kraftigt, finns det inga klausuler i världen som kan förhindra någonting sådant om det beror på att man expanderat över sina möjligheter. Det är sådant som tyvärr inträffar ganska ofta när det gäller företag. Det är den risk man får ta i en marknadsekonomi. Men det som staden måste göra är att se till att man följer upp en upphandling så att de företag som vi har upphandlat med lever upp till de kriterier som vi har ställt.

Fråga nr 2. Rinkebyakademien

Anförande nr 33

A w a d H e r s i (MP): Herr ordförande! Sedan 2008 har staden gett ekonomiskt stöd till Rinkebyakademien. Rinkebyakademien har ca 350 mentorer från näringslivet. Stödet från staden har bland annat gjort att 100 procent av Järva elever som deltagit i Rinkebyakademien har blivit behöriga till gymnasiet och presterat högt meritvärde. Detta är en stor bedrift med tanke på att många elever i Järva haft relativt

sett lägre meritvärde. Varför vill borgarrådet och Alliansen inte stödja den här framgångsrika unika verksamheten som har gjort skillnad för många barn i Järva?

Konsekvensen av beslutet blir att Rinkebyakademien inte längre har sina verksamhetslokaler och blir utslängd från om med den 25 oktober. Är det bra, Joakim Larsson?

Anförande nr 34

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Tack, Awad Hersi, för frågan även om du har ett felaktigt utgångsläge, skulle jag vilja påstå. Låt oss börja historiskt och se vad Rinkebyakademien har handlat om. Det är mentorskap man har byggt upp i kontakterna med näringslivet, som Stockholms stad har stöttat, precis som du säger, sedan 2008. Det har handlat om att under hela resans gång hitta en annan typ av finansiering. Det har varit väldigt svårt. Det har lett till att vi har stött den här verksamheten längre än vad som ursprungligen var tanken från Rinkebyakademiens sida. Men verksamheten har varit så pass viktig att när kommunstyrelsen behandlade tertialrapporten i juni beslöt man att se till att pengarna kom till verksamhet genom utbildningsförvaltningen. Det har varit diskussioner om det skulle vara den ena eller den andra som skötte den här verksamheten, men vi har avsatt pengar till ordinarie verksamhet.

De kontakter som byggs upp med näringslivet, de kontakter som man bygger upp genom mentorskapet men också det faktum att det satsats så mycket tid och resurser på skola efter skola som det har gjorts i verksamhetslokalerna – som förargligt nog brann upp för några år sedan men som sedan åter byggdes upp – har varit väldigt viktiga och varit en viktig signal att de ungdomar som behöver få extra tid att profilera sig inom studierna också får det. Därför stöttar vi det, men vi stöttar det långsiktigt inom ordinarie budget. Det är faktiskt så, Awad, vi gör inom alla de saker som vi stöttar genom Järvalyftet. Det är någonting som ska inordnas antingen inom ordinarie budget eller genom att de hittar en annan finansiering. Så är det också i det här fallet.

Anförande nr 35

A w a d H e r s i (MP): När det gäller alternativ finansiering var föreningen faktiskt på väg att presentera en. Nu har man dragit undan mattan för föreningen. Rinkebyskolan har en mycket större budget, och den här verksamheten var inte bara riktad till elever som går i Rinkebyskolan utan till elever i hela Järva. Det kommer inte att bli så. Man behöver tid, för det tar tid att etablera kontakt med näringslivet. I dag har man 300 mentorer. Detta har tagit tid. Rinkebyskolan har inte den möjligheten.

Man ska säga rätt, som det är. När du säger att vi ska stödja menar du inte att vi stöder Rinkebyakademien, utan vi stöder Rinkebyskolan. Men när Rinkebyskolan har så mycket mer pengar, vad är det som gör att de kan lyckas bättre i morgon? Det är frågan.

Anförande nr 36

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det har varit mycket viktigt för Rinkebyakademien att vi inte använder just det namnet. Vi har varit noga med att slå vakt om verksamheten som sådan. Det här är ett långsiktigt sätt att se till att vi får bibehålla den typen

av verksamhet som har visat sig så pass framgångsrik som den ändå är men där det inte ännu har funnits något sätt för att stå på egna ben.

Märk väl att vi pratar om 2008. År 2008 var det tänkt att vi under ett par års tid skulle med skattemedel stötta denna typ av verksamhet för att de sedan bygga upp en långsiktig finansiering inom just den föreningen. Vi har sett att det har varit mycket svårt. Man har drabbats av en del bakslag under resans gång. Men verksamheten som sådan har varit så pass viktig att vi har avsatt dessa medel till nu skolan för att bibehålla och se till att de kan ha den här typen av verksamhet. Nu blir det en långsiktig lösning. Det borde väl Awad Hersi också tycka var bra.

Anförande nr 37

A w a d H e r s i (MP): Jag tycker ändå inte det. Det här är ett av de få projekt som har finansierats i Järvalyftet som har gett resultat. Att detta inte får fortsätta tycker jag är ett slag i ansiktet på de elever som går i skolan där.

Vi vet att tidsramarna ibland inte håller. Den här föreningen är mitt i att presentera ett nytt förslag till hur man kan säkra den långsiktiga finansieringen. Men du, Joakim Larsson, har valt att inte göra det. Resultatet av det här beslutet kommer att bli att många elever inte får det stöd som de har fått tidigare och som har gjort att många har blivit behöriga och kommit in i gymnasiet. En del har till och med gått vidare till universitet.

Den här verksamheten är inte säkrad. Jag tycker att du borde ha satt in något bättre som håller och som gör att de som bedriver verksamheten uppfattar att de får stöd.

Anförande nr 38

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag skulle vilja läsa högt ur det beslut som vi har tagit, för det är uppenbart att Miljöpartiet inte har konstaterat vad det är för beslut som har fattats. Insatsen som syftar till att öka elevernas kunskap och resultat och möjligheter att få kontakter i näringslivet bör stöttas och svara väl mot Vision Järva 2030 och stadens budget 2013. Stadsledningskontoret föreslår därför att Rinkebyskolan genom utbildningsnämnden beviljas medel för verksamheten.

Det är precis detta som beslut har fattats om. Vi har avsatt miljoner för att se till att bibehålla den här typen av verksamhet. Det du pratar om, Awad, är att en viss förening ska driva den här verksamheten. Det är inte din och min sak att avgöra vem som ska driva verksamheten eller göra en viss sak. Det gör man inom organisationen.

Det viktiga är att eleverna i Järva får möjlighet att genom mentorskap och genom nätverken få de kontakter som de behöver i näringslivet för att i framtiden kunna få bra arbeten.

Fråga nr 3. Handelskammarens rapport om ungdomar som lämnar Stockholm

Anförande nr 39

A n n M a r i E n g e l (V): Du läste kanske, Joakim, som jag Handelskammarens rapport om att var tredje ung stockholmare överväger att flytta på grund av bostadssituationen. Det finns siffror på hur få enrummare som har förmedlats av Bostadsförmedlingen.

Jag skulle vilja fråga dig: Hur många nya bostäder för unga och studentbostäder har ni byggt under de senaste åren?

Anförande nr 40

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Den siffran tar jag gärna fram, men det är svårt att nämna den så här på en sekund. Men det är uppenbart att vi både har en väldigt stor inflyttning till Stockholm och att Stockholm växer, så vi behöver ha en hög byggtakt. Inte minst de senaste tio åren har Stockholm också insett detta och sett till att vi har en hög byggtakt. Det gäller att vara beredd att bygga på olika sätt och på olika ställen. Vi måste också se över de olika regelverken för att inte förlänga tiden för byggande genom överklaganden och annat som vi sett bland annat gällande en del ungdomsbostäder och studentbostäder.

Men en sak är säker. Historiskt så här i efterhand kan man säga att var ett väldigt stort antal lägenheter som försvann inte minst på Södermalm under 70-talet som var små lägenheter, som ju många nu eftertraktar. Men det var av andra skäl som man slog ihop lägenheter då. Vi behöver bygga en stad när vi bygger nytt som motsvarar ungdomars krav och se till att vi bygger också små lägenheter. Den höga byggtakt som vi har i Stockholm i dag är det viktigt att vi bibehåller därför att vi måste se till att vara beredda om Stockholm fortsätter att växa, vilket vi förväntar oss ska ske de kommande åren.

Vänsterpartiet borde också fundera på att inte rösta nej till en del byggprojekt av olika skäl som ni har hittat på i både exploaterings- och stadsbyggnadsnämnden. Vi behöver se till att ungdomsbostäder och studentbostäder i Plankan, Väktaren, Tobaksmonopolet och andra fastigheter verkligen kommer till stånd, och där kan Vänsterpartiet bidra.

Anförande nr 41

A n n M a r i E n g e l (V): Då tycker jag verkligen att du inte ska prata om vad som försvann på 70-talet och att Vänsterpartiet röstar emot, för i allra flesta fall röstar vi för att det ska bli hyresrätter i stället för bostadsrätter i nya projekt. Nu tycker jag att du som har suttit i sju år i majoriteten ska tala om varför det inte finns billiga små lägenheter för ungdomar och studenter i den här staden.

Vi bygger mycket, säger du. Men ni bygger bara väldigt dyra bostadsrätter som inte vanliga familjer och inte minst ungdomarna har råd med. Ni går ut i affischer på staden och säger att snart har Stockholm 6 000 nya studentlägenheter. Är det 60 som har byggts i år? Det där snart är visst väldigt långt i framtiden. Det är ingen idé att skylla på överklaganden, för visst tar det tid. Men ni har haft tiden på er, och ni vet vad som behövs, men ni prioriterar inte det. Varför prioriterar ni inte billiga hyresrätter för unga och studentlägenheter?

Anförande nr 42

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Det är intressant att höra Ann Mari Engel förneka att det är intressant hur Vänsterpartiet ställer sig till enskilda byggprojekt. Det är ganska viktigt. Vi kan ta Plankan, Tobaksmonopolet och Väktaren. Det är olika exempel på där man har möjligheter att påverka även från Vänsterpartiet och göra sin röst hörd. Varför är ni tveksamma till studentlägenheter och hyresrätter i kvarteret Plankan? Varför är ni det?

Vi gör vad vi kan för att se till att hålla en hög byggtakt, se till att få fram detaljplaner för att bygga. Vi måste göra det vi kan från staden för att markanvisa. Hälften av allt som markanvisas i Stockholm är till hyresrätter. Det är många aktörer som vill bygga och som också bygger.

Det som är problemet är att vi trots allt har ett regelverk som ger överklagandemöjligheter som gör att ett antal ungdomsbostäder och annat inte har kommit till stånd fullt ut. Men vi gör vad vi kan för att skynda på processer och se till att hålla en hög byggtakt även framöver.

Anförande nr 43

Ann Mari Engel (V): Sanningen är att ni inte gör vad ni kan, utan ni gör vad byggherrarna vill. Senast i dag fick vi en redovisning från koncernen om att när året är slut kommer staden att ha förlorat fler allmännyttiga lägenheter än vad ni har byggt därför att man har omvandlat fler än vad man bygger nya. När det handlar om unga och studenter är det i första hand hyresrätter de vill ha, för det är hyresrätter de har ekonomiska möjligheter att skaffa.

Vi har en vision om en stad som är rimlig att bo i för dem som bor här och för alla dem som flyttar in. Vi ska inte ha en stadsbyggnadsdebatt nu, men vi har väldigt många förslag om att bygga billiga hyresrätter för unga, projekt som självbyggeri och annat. Men ni prioriterar alltid att sälja marken till den högstbjudande. På det sättet får man inga billiga hyresrätter.

Är det inte ett problem, som Handelskammaren pekar på, att så många unga människor ser sig tvungna att lämna staden därför att det inte finns några billiga hyresrätter för dem att bo i? Borde ni inte göra någonting åt det och ändra bostadspolitiken, Joakim?

Anförande nr 44

Borgarrådet Larsson (M): Vi ser till att hålla en hög byggtakt, och det är oerhört viktigt. Det är intressant att höra Ann Mari Engel beskriva situationen för en enskild bostadsrättsförening i ytterstaden i ett miljonprogram som lyckats med att ombilda sin fastighet som det stora hotet för Vänsterpartiet mot att det inte byggs tillräckligt. Jag tror nog att man bör tänka om. De pengar som har frigjorts har gjort att vi kan renovera miljonprogram, rusta upp och se till att vi samtidigt bygger i en hög takt. Men det finns flera aktörer än Stockholms stads bolag. Det finns flera aktörer som vill bygga hyresrätter, och hälften av all mark som anvisas i dag är till hyresrätter. Det är många aktörer som vill och kan bygga, och så kommer att ske och sker just nu när vi står här i talarstolen.

Fråga nr 4. Skolkommun

Anförande nr 45

Emilia Bjuggren (S): I Läraryrskommitténs rankning som presenterades i förra veckan halkar Stockholm ytterligare. År 2006 efter fyra år med en rödgrön majoritet låg Stockholm på plats 34. Vi har nu halkat över 100 placeringar till plats 142. Vi vet att utbildningen blir allt viktigare, och inte minst är det så att de barn och ungdomar som inte klarar sig genom skolan får det betydligt tuffare i livet.

Jag skulle vilja höra hur Lotta Edholm ser på den här utvecklingen, och hur vi ska vända trenden.

Anförande nr 46

Borgarrådet E d h o l m (FP): Herr ordförande! Det var en kort och kärnfull fråga från Emilia Bjuggren. Ingen skulle vara gladare än jag naturligtvis om vi hade gått upp i Lärarförbundets rankning. Dock ska vi komma ihåg att den punkt där vi är sämst i rankningen rör andelen förskollärare, det vill säga utbildade sådana. Där har vi ett jättestort problem i Stockholms stad. Andelen förskollärare sjunker i förhållande till antalet barn. Vi anställer många förskollärare, men inte i tillräcklig omfattning för att möta den enorma kraft som finns när det gäller små barn.

Lärarförbundet har de senaste åren ändrat definitionen. Tidigare hade man definitionen antal barn per årsarbetare. Nu är det andelen utbildade. Därför sjunker Stockholm väldigt kraftigt i mätningen. Däremot finns en del andra delar i rankningen där vi ligger i den absoluta toppen, till exempel när det gäller meritvärde men också övergång till högskolan. Det är både ris och ros i den rankningen.

Jag tror att det viktigaste vi kan göra för att komma högre upp är naturligtvis att öka andelen utbildade förskollärare. Men det gäller också att förbättra resultaten i de allra mest utsatta skolorna. Glädjande nog kunde vi se i betygsresultaten 2013 en viss ökning i fjärdedelen av våra mest utsatta skolor. Det är jag naturligtvis glad över, men det kommer att behöva göras mycket mer.

Anförande nr 47

E m i l i a B j u g g r e n (S): Vi har inte fallit i den här rankningen varje år sedan ni tog över makten i Stockholm, utan 2009 gick det faktiskt uppåt på samma rankingslista. Då måste du medge, Lotta, att det visar att våra satsningar på kunskap, trygghet och studiero har gett resultat. I konsekvens med detta måste det vara så att om det positiva resultatet med klättrande är en konsekvens av er politik måste rimligtvis även ett fallande på rankingslistan vara en konsekvens av er politik.

Du svarar att förskollärare behöver bli fler, och det håller jag med om. Men hur ska ni se till att vända resultaten? Hur ska ni göra så att vi kommer att klättra uppåt och inte fortsätta med den här negativa trenden som pågått sedan 2010, och som helhet sedan 2006 när vi lämnade över makten?

Anförande nr 48

Borgarrådet E d h o l m (FP): Herr ordförande! Att man ändrar definitioner har vi väldigt svårt att göra någonting åt här i Stockholm. Det vi måste koncentrera oss på är att försöka förbättra det som går att förbättra. En sådan viktig punkt är andelen förskollärare.

Vi kommer återigen att kunna starta den förskollärarytbildning som Stockholms universitet har bedrivit för dem som är anställda som barnskötare i Stockholms stad. Det har varit en enormt framgångsrik utbildning men har legat nere ungefär två år därför att Stockholms universitet inte riktigt har mäktat med att driva den. Det kommer så småningom att leda till en ökning av andelen förskollärare. Vi ser också att antalet platser i förskollärarytbildningarna i Stockholm kommer att öka. Vad som

också är glädjande är att det är ett väldigt söktryck på förskollärarytbildningarna i Stockholm till skillnad mot vad det har varit tidigare. Jag tror att det kommer att så småningom leda till en ökning av andelen förskollärare.

Anförande nr 49

E m i l i a B j u g g r e n (S): Jag tror att det vore positivt om fler förskollärare också hade råd att bo i Stockholm på den lön som de har. Förutom det tror vi också att Stockholms barn och ungar behöver fler timmar med sina lärare, att läxhjälp måste komma alla barn till del, inte bara till de ungar vars föräldrar har råd med RUT. Vi tror att det behövs satsningar på fler lärare, förutom bara fler förskollärare.

Med en socialdemokratisk budget här om ett år hoppas vi att kunna vända trenden och verkligen satsa på kunskap och utbildning. Om inte så lång tid från nu ska vi lägga våra budgetar från alla partier i Stadshuset. Vi hoppas att ni i er budget visar att ni ser och tar utmaningarna på skolan på större allvar än hittills. Vi från sida är redo att arbeta hårt för att vända trenden i Stockholms skolor.

Anförande nr 50

Borgarrådet E d h o l m (FP): Herr ordförande! Jag har ingenting att invända mot det Emilia Bjuggren säger om bättre lärare i till exempel de skolor som har de största utmaningarna. Vi har sett nu när vi har fått våra första förstelärare i våra skolor att den satsning som utbildningsförvaltningen gjorde, att försöka få fler förstelärare till de socialt mest utsatta skolorna, faktiskt har lyckats. Den satsningen kommer att fortsätta nu när vi får ungefär 500 förstelärare till nästa hösttermin och kommer att rikta resurserna i stor utsträckning till de skolor som har de största utmaningarna. Det har vi gjort i det stora Fokusskoleprojektet. I de 17 skolor som har lägst målpuppfyllelse, där betygen är lägst, börjar det ge resultat. Det är klart att det är ett långsiktigt arbete samtidigt som vi ser att väldigt många elever kommer utifrån med en dålig skolbakgrund, inte minst på grund av att man kommer från krigshärjade områden till exempel.

Fråga nr 5. Försvunna ungdomar

Anförande nr 51

K a r i n R å g s j ö (V): Det låter dramatiskt, och det är det också. Alla kommuner har ett kommunalt uppföljningsansvar, att följa upp de ungdomar som hoppar av gymnasiet. I år är det 30 procent i denna grupp som vi inte får kontakt med. Förra året var det 55 procent. Det är häpnadsväckande siffror i Stockholm, kan man tycka. I Malmö är det noll.

Det är alltså 859 ungdomar som vi inte vet vad de gör för någonting, om de sitter hemma och mår dåligt eller håller på med andra saker. Då måste jag fråga dig, Ulla: Är du inte orolig för de här ungdomarna? Vad ska vi göra? Jag tycker att det här är ett superallvarligt problem. Man kan plussa ihop 850 ungar och tänka sig fem år framåt, så blir det ganska många.

Anförande nr 52

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Herr ordförande! Som Karin konstaterade har vi nått många fler i år än vad förvaltningen lyckades med förra året. Det är inte helt enkelt arbete eftersom it takes two to tango. Vill man inte bli hittad eller nådd är det

svårt att bli nådd. Därför måste man jobba på en massa olika sätt. Ett sätt som förvaltningen nu testat, förutom sms, brev, telefonsamtal och knacka dörr ifall det är möjligt, är något som heter Aim som är en öppen verksamhet på Åsögatan 115. Man informerar där på plats, och ungdomar som känner sig lite vilsna i tillvaron kan besöka den och få rådgivning där. Så kanske man kan nå några fler.

Som Karin Rågsjö känner till är det väldigt många ungdomar i den här åldersgruppen som gör en massa andra saker planerat. Därmed kan det vara svårt att nå den kategorin. Det handlar om att jobba kontinuerligt, löpande, försöka vara flexibel och hitta på nya idéer. Jag tycker att det är ett gott resultat att det blivit så många fler än förra året. Alldeles tydligt är det på väg åt rätt håll.

Anförande nr 53

K a r i n R å g s j ö (V): 859 ungdomar är ganska många. Om det takes two to tango måste de dansa extremt bra tango i Malmö. Här kanske skulle man behöva lite tangokurser, för att raljera lite.

Jag är jätteorolig. Det här är ungdomar som, vad jag förstår, har haft det ganska jobbigt i skolan. Det är ungdomar som verkligen hänger på gårdsgården. Om vad som händer med den gruppen unga skriver förvaltningen i den senaste tertialrapporten så här: Detta till trots finns en oro inom verksamheten då många ungdomar har en komplex bakgrund. Jobbtorgen vittnar om en allt svårare problematik inom gruppen. Ungefär så skriver man.

Jag hoppas att när ni lägger fram en budget här om några veckor är det lite större insatser i den. Det är inte acceptabelt att det är 859 ungdomar per år som försvinner.

Anförande nr 54

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Nu är det inte 859 ungdomar per år som försvinner, utan 859 ungdomar som under våren 2013 ännu inte hade blivit nådda. Motsvarande siffra maj förra året var 1 698. Med den retorik som Karin Rågsjö använder har vi hittat ganska många under det är året, rättare sagt missades 55 procent förra året, medan det i år är 30 procent än så länge som inte är nådda. Därmed inte sagt att det kommer att vara slutresultatet för det här året.

Det är en mycket tuffare uppgift, skulle jag vilja säga, att jobba med de här frågorna i Stockholms stad med den mångfasetterade utbud som vi har än i Malmö. Med detta sagt finns det all anledning att titta på vad de har gjort i Malmö för att nå nollresultatet. Förvaltningen jobbar vidare för att hitta andra lösningar för att nå de ungdomar som man ännu inte har nått. Men återigen: Det krävs att de vill bli nådda för att man ska nå dem.

Anförande nr 55

K a r i n R å g s j ö (V): Det här handlar om skolan och vad vi gör med skolan, om vad som händer i steg två, grundskola och gymnasium. Om Malmö har noll visar det att vi har ett systemfel i Stockholm med våra skolor. Då kanske man ska titta på när skolorna rapporterar att ungdomarna försvinner. När får vi in en rapportering från gymnasiet?

859 ungdomar är många. Jag tror inte att alla de gör vettiga saker, har börjat jobba på något schyst ställe, har ett eget företag eller liknande. Det här är en varningsklocka. Det kan man sedan följa upp när ungdomen kommer in på jobbtorget och saknar gymnasieutbildning. Det är ganska mycket ungdomen måste ta igen.

It takes two to tango, men det vilar också på samhället att göra sitt yttersta för att nå dessa.

Anförande nr 56

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag har ingen annan uppfattning än Karin Rågsjö i den här delen. Det är viktigt att ta tag i de här frågorna redan vid skolstadiet. Det har vi diskuterat många gånger i den här salen.

Jag har ingen annan uppfattning än Karin Rågsjö när det gäller att det inte är ett bra att man inte nå dessa 859. Det är klart att man ska jobba vidare för att nå så många som möjligt. Jag lever inte heller i något slags villfarelse att dessa 859 ungdomar har livets glada dagar och har det allmänt skönt. Jag är också orolig för att de kan hitta på en massa dumheter som man borde kunna undvika om man kan fånga upp dem tidigt.

Vi är helt överens i denna fråga.

Fråga nr 6. Bostadsbolagens produktion av bostäder

Anförande nr 57

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Vi hade ju möte i koncernstyrelsen i dag, Sten och jag och styrelsen i övrigt, där vi kunde läsa tertialrapport två om produktionen från allmännyttans lägenheter. Det är inte direkt en munter läsning. Vi kan se att man från den redan låga nivån om 1 500 lägenheter i Stockholm i år missar målet troligtvis med 250 stycken. Förra året missades målet med 500 lägenheter.

Den fråga jag har till Sten Nordin är naturligtvis: Vad har du för styrning för att se till att ert redan alltför låga bostadsbyggandeengagemang ändå håller de mått och svarar upp mot de mål som fullmäktige har satt upp?

Anförande nr 58

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Tack, Karin Wanngård, för frågan! Det här är en väldigt viktig fråga, och jag kommer definitivt att följa upp det här mycket noga, och detta redan tidigare än dagens koncernstyrelse. Det redovisas i dag att bostadsbolagen i sina projektportföljer egentligen har betydligt mer än vad målsättningen säger men att det tar stopp på vägen även för dem som det gör för andra byggare i Stockholm. Det är ett gemensamt problem vi har att det blir överklaganden, långa processer och tar lång tid. Vi har en snittid, Karin Wanngård, på sex år mellan markanvisning och färdig bostad. Ibland är det uppe i åtta nio år. Där har vi ett gemensamt uppdrag att ändra på det. Det kräver ändrad lagstiftning, och en del saker är på gång.

När detta är sagt kommer vi att följa upp detta noga framöver. Min bestämda uppfattning är att målen måste nås. Vi fyllde på målen i Stimulans för Stockholm. Det finns inom ramen för Stimulans för Stockholm ytterligare mål som

bostadsbolagen har att uppnå. Jag uppfattar inte att man i bolagen på något sätt är slapp i det här. Tvärtom uppfattar jag från både ledningar och styrelser att man är rätt besjälad av sitt uppdrag när det gäller bostadsbyggandet. Men det är annat som hakar upp sig, bland annat de långa processerna.

Det här kommer vi som sagt att följa upp väldigt noga. Jag kommer att ha anledning att återkomma.

Anförande nr 59

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det har du all anledning till. Snitttiden är sex år. Det är ingen nyhet direkt att planprocesser stannar upp eller att de blir överklagade. Det är därför som det är så oerhört viktigt att ha fler markanvisningar än planer på gång om man vill bygga mer i Stockholm och för blivande stockholmare.

Sju år är snitttiden i Stockholms stads bostadsförmedling för att få en lägenhet över huvud taget, så vi ligger ju grymt efter. Men på detta har antalet allmännyttiga lägenheter minskat. Dels bygger man mindre i våra allmännyttiga bostadsbolag, dels har allmännyttans och privata lägenheter minskat i antal.

Vad säger du, Sten Nordin, till den stockholmare som är antingen nybliven stockholmare eller vill flytta hemifrån? Vad är svaret på frågan: Hur får man tag på en lägenhet i Stockholm?

Anförande nr 60

Borgarrådet N o r d i n (M): Vi har i dag i Stockholm ett bostadsbyggande på en historiskt hög nivå. Men det är inte tillräckligt, och det kommer vi att ha anledning att arbeta med framöver.

Det här beror på att befolkningstillväxten är väldigt stark, vilket i grunden är bra för Stockholm. Jag vill påminna om att Alliansen under mandatperioden 2006 – 2010 hade målsättningen 15 000 bostäder. Den var vi överens om. Den byggde på den regionala utvecklingsplanen. Vi uppnådde 17 000 då. Våren 2011 höjde Alliansen det bostadspolitiska målet till 100 000 lägenheter till 2030, det vill säga en genomsnittlig årstakt på 5 000 lägenheter.

Det här givit tydlig effekt därför att vi har ökat antalet markanvisningar från 3 000 – 4 000 upp till närmare nu mellan 5 000 och 6 000 markanvisningar. Det här har givit en väldigt snabb effekt i exploateringen. Men vi kommer att behöva följa upp detta och göra ännu mer för att just jaga ifatt de orimligt långa kötiderna.

Anförande nr 61

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ja, det måste ni göra, för det räcker inte riktigt med att följa utvecklingen om man inte gör någonting åt den negativa trend som vi ser på bostadsmarknaden i Stockholm. Vi ser alltför få lägenheter produceras, och vi ser att ni inte ställer krav på allmännyttan att faktiskt producera fler lägenheter så att vi kan bli fler stockholmare.

Jag anser att det här är en farlig utveckling både för tillväxten, för Stockholm som tillväxtregion och för Sverige. Vi får svårt att få hit multinationella företag. Det är svårt att bli stockholmare, och det är en väldigt trögriklig bostadsmarknad.

Jag hoppas verkligen att du inte bara följer utvecklingen utan att du använder dina resurser till att också åtgärda de problem som finns. Jag ser att med dina år som moderatledare i kommunfullmäktige har det inte gått speciellt bra för Stockholms bostadsmarknad.

Anförande nr 62

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Det får väl väljarna utvärdera, men man kan tydligt se att vi steg för steg har ökat bostadsbyggandet. Det har varit mycket med stöd av Socialdemokraterna, och det är väldigt bra. Det är viktigt att vi kan ha breda majoriteter också i framtiden när det gäller bostadsbyggandet.

Det som vi uppnått är att det i dag är många privata aktörer som vill bygga hyreslägenheter. Det var sannerligen inte fallet för bara några år sedan. Det är en stor vinst för Stockholms kvalitet att vi i dag har, som Joakim Larsson brukar säga, 92 olika byggherrar som får markanvisningar från exploateringsnämnden. Det gagnar mångfald och byggande, för alla dessa vill bygga.

Vi har höjt nivån i bostadsbyggandet, och jag kommer att återkomma när det gäller hur vi ser på framtiden i dessa frågor.

Fråga nr 7. Slussens ekonomi

Anförande nr 63

Borgarrådet R u d i n (S): I all sin korthet gäller det nu när domen är lagd i mark- och miljööverdomstolen, visserligen väntar vi på en vattendom, att i kommunfullmäktige väntar vi också på en redovisning av hur projektets kostnader kommer att fördelas och intäkter. Frågan är helt enkelt, mot bakgrund av att det börjar närma sig ett genomförande, hur finansborgarrådet ser på budgeten, om intäkter och kostnader kommer att gå ihop. När kan kommunfullmäktige tänkas få en redovisning av projektets olika delkostnader?

Jag är också intresserad, som en delfråga med anledning av den debatt som varit i medierna, av bussterminalens finansiering. Det har sagts att landstinget ska stå för den kostnaden och att då de själva inte vill det ska de talas till rätta, om jag förstått det rätt.

Anförande nr 64

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Tack, Tomas Rudin, för frågan, men först måste jag hälsa dig välkommen till Slussenmajoriteten! Nu gäller det att genomföra projektet på ett stabilt och bra sätt.

Fullmäktige har fastslagit en ram på 8 miljarder. Det är viktigt att den hålls. Är det någonting som människor är trötta på i vårt land är det stora infrastrukturprojekt som inte håller. Dessbättre har man blivit betydligt bättre på den saken, och det är viktigt för staden också att ha med sig in i arbetet.

Min uppfattning är att fullmäktiges ram på 8 miljarder är det som gäller, och det finns absolut ingenting i dag som gör att jag skulle gå in i fullmäktige med ett nytt ärende och be att ramen ska utvidgas. Det är viktigt att vi håller den fastställda ramen.

När det gäller bussterminalen ska jag inte förhandla i talarstolen i kommunfullmäktige. Jag har sagt i medier att det är på väg upp någon form av preliminär överenskommelse där jag sade att den kan vi inte köpa. Förhandlingarna har börjat på nytt efter det. Det är självklart att jag har uppfattningen att landstinget måste betala för den bussterminal som behövs. Ibland i sådana här ärenden har vi skaffat förändringar som vi står för. Det är viktigt att komma till en bra överenskommelse där.

Hur som helst har vi inte börjat med upphandlingen. Det ska till en vattendom innan vi kan börja bygga, gissar jag, och sedan ska vi göra upphandlingar. Då ser vi verkligen omkring projektekonomi, men ramen gäller, fullmäktiges ram på 8 miljarder gäller.

Anförande nr 65

Borgarrådet R u d i n (S): Det låter tryggt, men då borde det vara möjligt att i något sammanhang göra en redovisning av hur det hela har utvecklats eftersom de intäkter som fanns vid projektets inledning till stor del inte längre finns kvar. Jag tänker på försäljningen av en del av fastigheter som vi inte kunnat bli av med. Jag har till och med sett att det har blivit ökade kostnader för en del av försäljningarna. Vi har också blivit av med intäkter i form av att staten i förhandlingarna inte har medgett mer 70 miljoner kronor. Fortfarande är det i omlopp en diskussion om hur mycket Mälarkommunerna kommer att kunna bidra med när det gäller Slussens avrinning och framför allt Slussenterminalen, som är en jättestor budgetpost som tillkom efter det att kommunfullmäktige fastställde budgetramen.

Den här oron är en viktig pusselbit i om projektet kommer att gå att genomföra eller inte. En redovisning av den tänkta prognosen för budgetutfall borde kunna göras i något sammanhang, tycker jag.

Anförande nr 66

Borgarrådet N o r d i n (M): Det är klart att vi kommer att kontinuerligt redovisa ekonomin för Slussenbygget, precis som vi gör med alla andra byggen, stora eller små, i staden. Men som sagt pågår det förhandlingar och diskussioner just nu om bussterminalen och om Mälarens vattenreglering. Där kan jag inte annat än uttrycka min största förvåning över inställningen från de kommuner som inte är beredda att betala för Mälarens vattenreglering. Om inte Stockholms stad vore den good girl eller good guy som vi är, skulle vi strunta i den frågan. Då är det faktiskt så att det är Västerås som skulle drabbas först och inte Stockholm. Men vi gör naturligtvis inte på det sättet därför att vi är en ansvarstagande kommun. Jag förväntar mig att det blir islossning även i denna fråga, verkligen. Den diskussionen fortsätter.

Vi kommer självklart att återkomma och redovisa när vi vet och de olika pusselbitarna är på plats, för de kommer att falla på plats.

Anförande nr 67

Borgarrådet R u d i n (S): Det närmar sig ett projekt som till stor del kommer att handla om rivningslov och annat som tydligen ska dra i gång, vad jag förstår, redan i vinter. Där vill jag sannerligen säga att vi inte tillhör någon majoritet som kommer att medverka till att påbörja någonting eller att riva någonting som det inte finns en ekonomisk kalkyl för som känns trovärdig.

Det är viktigt att få svar på frågorna i rimlig tid. Att det pågår förhandlingar är en sak, men det måste också resultera i att intäkterna finns inom kostnadsramen. Det räcker med om du bara beskriver om intäkterna faller ut eller inte. Hur stor är risken för att projektet kommer att leda till att vi hamnar i en ekonomisk upprörelse med en bank där vi hela tiden får ta alla kostnader som andra inte vill ta? Det är den risken som gör att vi ställer de här frågorna.

Anförande nr 68

Borgarrådet N o r d i n (M): Jag har verkligen ingenting emot frågorna, utan det är bra att fullmäktige diskuterar de här frågorna. Oavsett om Tomas Rudin vill definiera sig om varande innanför eller utanför någon form av majoritet när det gäller Slussen, känner jag ett stöd i att vi tycker att det är viktigt att hålla ramen på 8 miljarder. Det är lika viktigt för mig som jag uppfattar att det är för Socialdemokraterna. Ramen på 8 miljarder ska vi hålla. Den är en stor nog kostnad för staden att bära, men Slussen måste byggas om. Det finns ingen väg tillbaka, och det finns inga alternativ. Det har vi tröskat verkligen ordentligt.

Självklart har vi ett ansvar att hålla projektekonomi. Det visar sig nu i andra stora infrastrukturprojekt, senast med Norra Länken, att kostnaden kommer att landa på under 11 miljarder även om ramen för Trafikverket är på 13 miljarder, vilket också Stockholms stad, som betalar en fjärdedel av detta, har glädje av. Det är så man kan arbeta med stora projekt, och det är så man måste arbeta.

§ 18 Gemensamma principer för hyressättning av Stockholms stads förskolor hos AB Svenska Bostäder, AB Stockholmshem och AB Familjebostäder (utl. 2013:119)

Anförande nr 69

A n n M a r i E n g e l (V): Ordförande, fullmäktige! Vad är egentligen affärsmässiga principer? Handlar det alltid om att tjäna så mycket pengar som möjligt? Eller kan det möjligen handla om att skapa en miljö som är attraktiv och tillhandahålla verksamhet som folk efterfrågar? Kan det vara affärsmässigt att ha en allmännytta med nöjda hyresgäster?

Ni i majoriteten har valt att tolka den här lagen så att det handlar om att dra in så mycket pengar som möjligt. Ni har valt att bortse från det som också står i lagen, nämligen att man har ett socialt ansvar. I det här ärendet hänvisar ni till de genom lag påbjudna höjningarna av bostadsbolagens lokalhyror. Då skulle jag vilja se var det står i den här lagen att ni måste höja lokalhyrorna. Det är nämligen helt ert eget påhitt.

Det här ärendet handlar om våra barn och deras förskolor. De flesta stockholmare tycker att det är en mycket viktig fråga. Det här är ett förslag till hyressättning som innebär att ni måste höja lokalkostnaderna för alla stadsdelar. Då måste de spara på annat i förskolorna. Dessutom ska förskolorna ha mindre yta, särskilt i innerstaden. Ni säger att det är en utjämning, och den går ut på att man höjer med 8,4 miljoner och sänker med 285 000. Det innebär att staden antingen måste öka bidragen eller dra in på personal. Samtidigt lägger ni över ansvaret för underhållet på stadsdelarna, men de får inte göra några investeringar. Ni använder begreppet ”yteffektivitet”. I klarspråk betyder det fler barn på mindre yta, och det ska särskilt gälla innerstaden där det är extra olämpligt eftersom det inte finns några uteplatser.

Ni delar in förskolorna i tre områden, A, B och C. De ska värderas efter vad man kommersiellt är villig att betala för motsvarande lokalyta. Ni jämför förskolorna med vilken kommersiell verksamhet som helst i staden. Tycker ni att det är allmännyttigt?

Vi tycker att hyressättningen i sådana här viktiga verksamheter ska ske efter en självkostnadsprincip. Staden ska inte leka affär med sig själv. De pengar som går till förskolor ska inte gå till att öka vinsterna i stadens egna bostadsbolag. Det är ju redan betalt med skattemedel. Vi tycker förstås att barnens behov, inte kvadratmeterkostnaden, ska stå i fokus när man bygger nya förskolor. Vi tror faktiskt att det är fullt förenligt med allmän nytta. Vi tror att samhället tjänar på detta på sikt. Det är en mycket affärsmässig princip.

Vi vill alltså avslå det här förslaget och i stället arbeta fram ett förslag som innebär en självkostnadsprincip.

Anförande nr 70

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen. När vi diskuterade det här förslaget i min stadsdel, Skarpnäck, sade vi: Det blir väl skönt för SISAB att ha gemensamma regler för hyresförhandlingar. Men hur blir det för oss i stadsdelen?

Som det ser ut här kommer vi att få en kategori B, en D, en F, en H, en liten skvätt G och sedan K. Det är de olika nivåerna som vi ska jobba med. Jag förstår inte på vilket sätt det underlättar för oss. Eller ska det bli så att vi ska spara pengar och lägga ned alla i B och flytta dem till K? Så kan det bli när man har en stadsdel som går inifrån och ut, och det gör väl de flesta. Jag undrar lite hur Alliansen tänker.

Vänsterpartiet tog upp stadens generella sociala ansvar. Vi i Miljöpartiet tycker självfallet också att staden har ett generellt, övergripande socialt ansvar. Vi undrar hur allianspartierna tänker när de säger att nyproducerade förskolor i centrala lägen ska ha den här högre yteffektiviteten genom att ta emot fler barn och ha färre antal kvadratmeter per plats. För oss är det här fullständigt acceptabelt om det är det ni menar. Ni kan väl vara lite tydligare här. Menar ni att barnen på Södermalm, på Kungsholmen, i Vasastaden och på Östermalm ska ha mindre yta att röra sig på? Det är en tydlig fråga från Miljöpartiet. Eller har ni tänkt på något annat sätt? Jag kanske har missuppfattat det här ordet ”yteffektivitet”. Vi vill gärna ha svar på den frågan.

Sedan kan man prata om själva principen med rundgången i systemet när man leker marknad. Man kan ha olika synpunkter på det, men just nu tycker jag att det allra mest alarmerande är att barnen i innerstaden, om vi tolkar det här rätt, ska ha mindre yta att röra sig på.

Anförande nr 71

Inger Stark (V): Ordförande, fullmäktige! Det är spännande med ord. Skolborgarrådet och hela Alliansen pratar sig varma för hur viktig förskolan är. Vi ska dessutom om en stund här i kväll besluta om ett nytt förskoleprogram. Samtidigt går man med öppna ögon in i en stor försämring för barnen och pedagogiken. Det tycker jag är häpnadsväckande. Om förslaget går igenom kan inte de vackra orden i förskoleprogrammet bli mer än just vackra ord. Det här handlar alltså om ordet ”yteffektivitet”. Vad är det för märkligt nyord? Vad jag förstår handlar det om att tränga in fler barn på mindre yta, och särskilt på förskolorna i centrala Stockholm som har små gårdar eller ingen alls. Man kan tro att ni på den här sidan aldrig har träffat små barn med spring i benen.

Avslå förslaget! Bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 72

Borgarrådet Nordin (M): Fru ordförande! Du brukar föra debatten mer nyanserat än så här, Inger Stark. Jag känner mig faktiskt rätt besviken på dig.

Det handlar till exempel om att vi har tagit fram en typförskola i två plan. Det finns många sätt att vinna yteffektivitet på utan att för den skull göra det sämre för barnen och tränga ihop barnen. Det handlar verkligen inte om det. Det handlar om att alla barn i Stockholm ska ha tillgång till bra förskolor. Alla äldre förskolor är inte yteffektiva. Det tror jag inte att Inger Stark och Vänsterpartiet heller tycker. Det är också ett svar till Ewa Larsson och Miljöpartiet. Det klart att man kan arbeta med yteffektivitet på ett helt annat sätt än att bara tränga ihop barnen. Det vore en otroligt dålig och fantasilös lösning.

Jag skulle kunna vara lika svepande som en del och säga: Har ni besökt moderna förskolor? Det tror jag dess bättre att i alla fall Ewa Larsson och Inger Stark har

gjort. Man kan se hur man arbetar där och att man har möjlighet att använda ytan på ett effektivt sätt. Jag tror inte alls att man behöver vara bekymrad över detta.

Men det är en självklarhet för staden att vi måste se till att lokalkostnaden inte far i väg. Den som säger att vi ska ha fri dragningsrätt på lokalkostnader och inte hålla igen dem säger samtidigt att vi ska ha mindre pengar till förskollärare och personal eftersom det finns en budget. Alliansen har hela tiden sett till att förskolan har tillräckliga budgetmedel att röra sig med så att man, över staden, kommer att klara den här höjningen på vissa håll som sammantaget är 8 miljoner. Det ser vi till eftersom det här är en mycket viktig verksamhet, vilket vi visar genom vår politik.

När det gäller att bostadsbolagen ska hantera det här affärsmässigt vill jag också säga att det inte är konstigare än att de nu opererar på en marknad. Vi hyr inte bara lokaler av våra egna bostadsbolag, utan det finns förskolor i mängder av andra lokaler. Det här är ytterst också ett ansvar mot bostadsbolagen som ska bygga nytt, vilket vi lägger stora krav på. De ska utveckla detta, ha hög standard, renovera och så vidare. Jag tror inte att man här heller, bakvägen, ska gömma kostnader, utan det är bättre att visa kostnaderna och se till att vi förser stadsdelarna med de pengar som de behöver för att bedriva en bra förskoleverksamhet. Och jag kan garantera kommunfullmäktige att Alliansen kommer att fortsätta med det.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 73

I n g e r S t a r k (V): Jag tycker nog att det är en klok fråga, Sten Nordin. Som jag uppfattar ärendet handlar yteffektivitet om att tränga in barnen på mindre yta. Det är rätt tydligt. Jag har besökt väldigt många förskolor, även de nya. Det behöver du inte oroa dig för. Jag tycker att det här är en viktig fråga. Ska det bli bra förskolor måste vi ha tillräckligt stora lokaler och tillräckligt stora förskolegårdar. Sedan är det naturligtvis ett problem att det redan nu finns ganska många förskolor som har för liten yta, och den får definitivt inte bli mindre.

Anförande nr 74

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Det är självklart att vi letar hela tiden. I den förskoleutbyggnad som vi har haft har vi letat lokaler med ljus och lycka. Det är väl ingen hemlighet. Det har handlat om att uppfylla garantin, och det har vi gjort. Men vi tummar naturligtvis inte på kvaliteten genom att ha dåliga lokaler. Det är viktigt när vi nyproducerar förskolor, vilket vi gör en hel del och kommer att göra vidare, att vi ställer krav på att man är yteffektiv. Det kravet måste vi ställa på våra nya grundskolor. Det kravet måste vi ställa på all verksamhet, annars äter lokalerna upp pengar från verksamheten. Jag har själv sett den situationen på nära håll i den förra förskoleutbyggnaden där Södermalm bland annat hade jätteproblem med detta. De hade så stora och dyra lokaler att det gnagde på verksamheten i övrigt, och det är sannerligen ingen vinst för någon.

Anförande nr 75

A n n M a r i E n g e l (V): Du vet mycket väl att när det här ärendet var uppe i koncernstyrelsen stod det uttalat att antalet kvadratmeter skulle minska från tio till åtta per barn i innerstadens nybyggda förskolor, Sten. Sedan tog ni bort siffrorna eftersom ni tyckte att det var lite svåra att förklara, men det är detta det handlar om.

Du säger att lokalkostnaderna äter upp pengarna. Ja, det är klart att de gör om man ökar lokalkostnaderna hela tiden. Det är det vi invänder emot. Det är ett omvänt resonemang.

Sedan skulle jag vilja be dig svara på frågan. Var står det i lagen att det är påbjudna höjningar av bostadsbolagens lokalhyror? Ni skriver att det är genom lag påbjudna höjningar. Det är ju inte så, utan det är ni som tolkar detta med affärsmässigt så att ni måste höja. Vad jag vet finns det inget lagligt hinder för att inte höja lokalhyrorna. Nu ökar ni kostnaderna för stadsdelarna i stället, och så ska ni öka vinsten för bostadsbolagen, som redan har en mycket stor vinst. Vi tror inte att det är ett bra koncept för staden.

Anförande nr 76

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Vi tog bort den skrivningen därför att vi inte tycker att man ska uttrycka sig så stelbent att det ska gå från tio till åtta. Det är inte så vi ser på det. Men däremot tänker vi stå fast vid att vi ska ha ett uppdrag att vara yteffektiva, naturligtvis i kombination med att ha en stark och bra verksamhet.

Vi följer lagen. Det här ärendet har föregåtts av en mycket noggrann genomlysning utifrån lagstiftningen. Även kommunalt ägda bolag ska ha samma villkor som alla andra när det gäller kraven på affärsmässighet för att vi ska ha en sund konkurrens. Jag menar att kommunen vinner på det. Om vi hade en situation där vi helt var hänvisade till våra egna bostadsbolag, även om Stockholm har tre starka bostadsbolag, skulle det inte heller vara någon bra situation. Jag skulle inte vilja ha en situation där vi var hänvisade till att bara hyra in oss hos våra egna bostadsbolag eller SISAB för den delen, även om de är bra hyresvärdar. På det sättet är det nog viktigt att vi har den här regeln.

Anförande nr 77

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Tack för att jag får gå upp igen! Det är ideologi vi pratar om, kära stockholmare. Vi pratar om barnens möjligheter att gå i förskola. Jag gillar ideologiska debatter. Då blir det tydligare. Vi i Miljöpartiet har sagt att vi också tycker att man ska vara yteffektiv, men man ska vara lite mer tydlig med vad man menar med det. I vår reservation säger vi att en rimlig utgångspunkt är den tidigare riktlinjen på tio kvadratmeter per barn, så vi vet vad vi talar om.

Att ta bort siffror är ideologi. Sten Nordin säger till exempel att när vi är mer yteffektiva – jag inte tror att någon har sagt något om det, utan man vill bara veta vad vi pratar om – ska vi ge förskollärarna mer pengar. Det ska bli fler förskollärare. Men vi ska senare debattera förskoleprogrammet, och där kan vi se att det står att det ska finnas tillräckligt med personal. Vad är då det? Vi i Miljöpartiet gillar inte att man tar bort siffror, för det blir lite flummigt.

Anförande nr 78

Borgarrådet N o r d i n (M): Jag ska inte föregripa nästa debatt, men inte ens Miljöpartiet kommer att klara av att rekrytera alla förskollärare som utbildas i Stockholms län och hela Mälardalen till Stockholms stad. Det är det som krävs för att vi på kort sikt ska nå 50 procent, och vi vet att vi har ett långsiktigt mål.

Man kan nå väldigt långt med moderna lokaler och moderna lokallösningar. Man kan vara just yteffektiv utan att det på något sätt blir sämre ytor för verksamheten och för barngruppen att vara på. Det är det viktiga. Vi har flera nybyggda förskolor som är mycket bra, och jag är övertygad om att de i de flesta fall är yteffektiva. De som jobbar i de verksamheterna är mycket nöjda. Det gäller inte minst när man arbetar med förskolor i två plan. Det gjorde man inte särskilt mycket tidigare. Jag har varit på helt nyöppnade sådana som är alldeles utmärkta lösningar både när det gäller kvaliteten på lokalerna och ytan.

Anförande nr 79

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande! Först och främst kan jag konstatera att Socialdemokraterna i huvudsak håller med om det som står i ärendet. Jag vill däremot föra ett resonemang som handlar om lokalhyror och hyressättning. Jag tror att det är viktigt för Stockholm att fundera över detta.

Vill gärna att vi ska få den här affärsmässigheten att fungera i de delar där det råder marknadsprissättning på ett sådant sätt att det kan uppstå en balans på lokalmarknaden. Ett av bekymren är att vi i Stockholm har en stor brist på lokaler, särskilt i centrala lägen. Det leder till att vi får galopperande hyreshöjningar. Är det någonting som stockholmarna har lärt sig är det att marknadsutsättning av hyror i alla kategorier sällan leder till några hyressänkningar. En marknadshyra i Stockholm innebär alltid en hyreshöjning. Så är det inte i andra städer. I Berlin till exempel jobbar politikerna för att se till att det alltid finns ett lokalöverskott. Det lokalöverskottet leder till att man får en annan marknadsbalans som i sin tur leder till att hyrorna faktiskt också kan sänkas.

I det här ärendet finns det en balanspunkt där några hyror i ytterstadsområdena kommer att kunna sänkas, medan merparten av alla andra hyror kommer att höjas. Jag vill peka på att vi egentligen borde vara noggrannare när vi gör den här typen av värderingar av lokalytor och sätta upp som mål att också få till stånd rimliga hyror i attraktiva lägen så att förskoleverksamhet kan komma i åtnjutande av dessa lokaler. Det kan också handla om annan verksamhet. Att 285 000 kronor blir den skärv som delas ut i form av sänkningar på lokalmarknaden tycker jag egentligen bara är ett bevis på att vi har haft sektorn reglerad väldigt länge. Det får sina konsekvenser när vi nu genomför detta.

Jag tycker att vi i framtiden ska sträva efter att se till att det ständigt planeras in förskolor i takt med att vi bygger ut staden. Vi bör hela tiden leta efter olika möjligheter att stimulera förskolor så att man kan skapa bra lokaler till hyror som lokaler har i de olika lägena i staden. Det tror jag staden har allt att tjäna på. Man bör också börja arbeta med frågan att skapa ett lokalöverskott. Parallellen till detta är nämligen frågan hur man kan bedriva näringsverksamhet i stadens allmännyttiga bolag. Det är en fråga som jag tycker att vi ska återkomma till. Det är där det börjar bli riktigt intressant hur vi sätter hyrorna. I jämförelse med de små fastighetsägarna på marknaden agerar allmännyttan i vissa fall till och med hyresledande, och vi vill väl inte att det ska bli en konsekvens av det här ärendet.

Anförande nr 80

A n n M a r i E n g e l (V): Ordförande, fullmäktige och Sten Nordin! Jag måste återvända till den här lagen. Ni använder den för att höja alla hyror i staden, inte bara

för bostäderna utan även för lokalerna. Det gäller samlingslokaler och alla verksamheter. Det kommer att innebära mycket stora problem för många här i staden. Jag menar att ni inte har stöd för detta i lagen. Det står faktiskt inte att man måste höja lokalhyrorna, men ni använder detta och hänvisar till det. Andra städer i Sverige har inte alls tolkat lagen så. Där står att man ska arbeta enligt affärsmässiga principer. Det har Stockholms allmännyttan gjort i många år eftersom den inte alls har subventionerats av staden. Det står också att man ska ta ett socialt ansvar och att det är därför som det är allmännyttan.

Jag tycker att ni lämnar bort den andra delen av detta. Jag vill faktiskt att ni svarar på det. Du surrade till det här, Sten, men du svarade inte på detta: Var står det i lagen att man måste höja alla lokalhyror?

Så här skriver ni i ärendet om förskolelokaler: Principförslaget för hyressättning av förskolelokaler innebär för både befintliga lokaler och nyproduktion att respektive lokal åsätts en bashyra som är marknadsmässig utifrån lokalens geografiska läge och kvalitet.

Genom det tar ni ingen social hänsyn till om det finns behov av förskolor i den här stadsdelen och till att det är ett socialt ansvar att ordna förskolor, utan ni sätter en hyra som ska jämföras med om man hade hyrt lokalen helt kommersiellt. Det ska vara en marknadsmässig hyra utifrån geografiskt läge och kvalitet. Jag tycker att ni drar er undan. Som stadens ledning har ni ett politiskt ansvar att se till att det finns förskolor, och de kan inte bedömas på exakt samma sätt som vilken affärsverksamhet som helst.

Sedan undrar jag varför ni vill lägga över de här kostnaderna på stadsdelsnämnderna. I remissvaren skriver två av tre stadsdelsnämnder att det här innebär att de ska få ta över ansvaret för lokalernas underhåll, men samtidigt har de inte rätt att investera i de här lokalerna. De har ingen organisation för detta, och de har ingen budget för det. Vilken vinst blir det för staden och vilken affärsmässighet är det att stadsdelarna, där många redan har väldigt ont om pengar, ska använda sina pengar till förskolorna för att berika stadens egna bostadsbolag, som redan har en mycket god ekonomi? Du måste förklara det, Sten Nordin.

Anförande nr 81

M a r k u s N o r d s t r ö m (M): Fru ordförande! Jag tycker att det här blir en lite märklig debatt. Vi har mycket bra förskolor i Stockholms stad. Om ni försöker svartmåla dem vill jag säga att det helt enkelt inte stämmer. Vi kan titta på mätningar, rankningar och fråga föräldrar hur nöjda de är. De är mycket nöjda med förskolan.

Det här är framför allt ett lagtekniskt ärende som ger samma förutsättningar för hyresgästen oavsett hyresvärd. Det är väl i grund och botten bra att vi får till gemensamma regler. När vi utgår från de gemensamma reglerna och de gemensamma principerna förenklas självfallet också hyresförhandlingarna med stadsdelsnämnderna.

Jag vet inte om du är jurist, Ann Mari, men såväl koncernledning som stadsdelsledning och andra bedömer att detta är nödvändigt. Det är en nödvändig anpassning för

att stadens bolag ska följa den lagstiftning som vi har. Det är inte heller så att det här genomförs över en natt. Det kommer att genomföras under sex år framåt, fram till 2019. Det finns god tid att få det här nya systemet på plats.

Anförande nr 82

A n n M a r i E n g e l (V): God dag yxskaft! Svartmålar jag stadens förskolor? Det tycker jag var en intressant tolkning. Jag säger att jag tycker att det är en mycket dålig sak att ge stadens förskolor en högre hyra och en mindre yta för barnen. Du säger att det är en lagteknisk fråga, men det är ingen av er som vill svara på mina frågor om den här lagen. Var står det i lagen att man måste höja hyrorna i stadens bostadsbolags lokaler? Det står inte i lagen. Det är därför ni inte svarar på frågan. Det är er tolkning. Ni vill hitta ytterligare möjligheter att dra in pengar till stadens bolag. Det finns ett socialt ansvar som väger lika tungt i den här lagen. Var är det?

Anförande nr 83

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Logiken i att vi skulle vilja dra in mer vinster till bostadsbolagen för att sedan få fylla på det med den skattefinansierade delen av budgeten är inte alldeles glasklar och inte heller helt trovärdig.

Lagen har gått igenom av dem som har att göra sådana saker, det vill säga tolka lagen. Det handlar egentligen om att trygga lokalförsörjningen totalt sett.

Jag tycker att det är helt naturligt att stadsdelarna får ta hela ansvaret när det gäller förskolan, inklusive detta. Vi kommer att se till att stadsdelarna har budget för att klara sina åtaganden. Jag tycker aldrig att det blir särskilt bra när man delar upp olika typer av ansvar på alltför många händer. Det är bättre när vi kan klara av en ordentlig renodling. Därför tycker jag också att det är naturligt att stadsdelarna får ta det här ansvaret. Jag är helt övertygad om att de kommer att klara det alldeles utmärkt.

Anförande nr 84

A n n M a r i E n g e l (V): Det blir intressant när ni berättar för de upprörda föräldrar som ser att deras barn får ännu mindre yta att röra sig på i innerstaden, Sten, att ni gör detta för att trygga lokalförsörjningen på lång sikt. Du pratar kring frågan hela tiden. Varför ska stadsdelsnämnderna åläggas ansvar för någonting när de inte har hand om investeringarna? Eller är det er avsikt att ni i nästa budget ska lägga över investeringarna i stadsdelarna på stadsdelsförvaltningarna och fullt ut kompensera dem för det? Det står ingenting om det i ärendet, utan det står att de ska få ta ett större ansvar. Det står inte att de ska få någon kompensation för det. Men om ni har tänkt ge dem exakt lika mycket pengar som de här hyrorna kommer att öka med förstår jag inte vad man har vunnit på det. Ni lyckas inte förklara den här politiken på något vettigt sätt. Det enda vi ser är att förskolelokalerna kommer att bli dyrare och mindre, och vi tror att det är mycket dåligt för Stockholms barn. Ni har inget stöd för detta i lagen. Det är ni som har valt att tolka det så.

Anförande nr 85

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Vänsterpartiet väljer att dra tre slutsatser som vi inte delar, och när vi inte delar de slutsatserna säger Vänsterpartiet att vi inte förklarar. Jag har nu förklarat rätt tålmodigt vad det här handlar om. Vi ska ha en marknadsmässig situation när det gäller lokalerna. Vi ska också se till att det blir yteffektivitet därför att det mår ekonomin för hela verksamheten bra av. Man ska

ha ekonomi till verksamheten, men lokalerna ska vara väldigt bra. Det visar vi genom de nya förskolor som vi bygger. De är mycket bra. Jag vet inte var du kan visa att upp att det finns förskolor som plötsligt har fått en minskad lokalyta. De finns inte. Det är en slutsats som Vänsterpartiet drar och som faktiskt är felaktig.

Anförande nr 86

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Jag uppskattar det här tålamodet som Sten Nordin säger sig ha. Därför vill jag återigen försöka förstå. Det här är någonting som vi resonerar om i de olika stadsdelarna när vi läser de texter ni skriver. Två av tre stadsdelar har i sina remissvar tagit upp att i det nya förslaget, som Sten Nordin förklarar för oss, går ansvaret för lokalernas underhåll samt felanmälan över till oss i stadsdelarna fast vi inte är rådiga över lokalerna. Vi tycker att det är helt okej att vi tar över det, men vad innebär det? Kommer pengarna till oss? Är det vi som ska göra felanmälan? Hur går det till när vi får ansvar?

Redan i dag har vi ansvar för energieffektivisering, och det är jättebra, men vi har det i lokaler som vi själva inte styr över. Vi har det i lokaler där Svenska Bostäder eller andra fastighetsägare bestämmer. När inte vi i stadsdelen själva kan bestämma att vi ska byta ut alla lampor och göra det energieffektivt blir det röda pluppar hos oss. Och vi vill inte ha röda pluppar. Vi vill ha gröna pluppar, i synnerhet om man är ett miljöparti.

Hur går det ihop när ni lägger på oss ansvar med inte rådighet att ta ansvaret? Försök med lite mer tålamod så att jag kan förstå det här ordentligt!

Anförande nr 87

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Det är inte så att stadsdelarna ska bli ägare till alla lokaler och ha investeringsmedel och uppträda som om man vore ägare till lokalerna. Man är beställare och hyresgäst. Som sådan har man ett ansvar för underhåll av lokalen. Det handlar om driftpengar och inte om investeringar. Som beställare har man naturligtvis ansvar för en diskussion med hyresvärderna när det handlar om investeringar som påverkar lokalen långsiktigt. Det är inte konstigare än att vi har en massa andra sådana förhållanden i staden. Idrottsnämnden är beställare hos fastighetsnämnden när det gäller idrottens lokaler. Konstigare än så är det inte.

Anförande nr 88

E w a L a r s s o n (MP): Om det då ska vara tydligt för mig, menar du då, Sten Nordin, att vi får ersättning när vi beställer energieffektiva lampor överallt eller när vi byter ut golv och vill ha linoleum i stället för pvc? Får vi ersättning när vi beställer allt det som vi vill ha, för vi vill våra barns allra bästa?

Anförande nr 89

A n n M a r i E n g e l (V): Sten säger: Visa mig de lokaler som har fått mindre yta.

Nej, de finns inte än, men det beslut som ni vill fatta i dag handlar ju om att de ska få mindre yta i framtiden. Det är detta det handlar om. Ni vill att nybyggda förskolor ska få mindre yta därför att de ska få högre hyra. Med de bidrag de får kommer de inte ha råd att betala högre hyra. Därför ska de ha mindre yta, och det vill inte vi ha. Det är inte bra för barnen. Vi vill avslå det här förslaget.

§ 20 Förslag till valkretsindelningen i Stockholm vid valet till kommunfullmäktige år 2014 (utl. 2013:132, skrivelse 2013:9)

Anförande nr 90

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Numera tävlar vi politiker om att vara relevanta i människors vardag. Jag tror att väldigt många här inne inte tycker att frågor om demokrati och sådant är just relevanta i människors vardag, men många av oss tycker nog att de är mycket viktiga ändå. Valkretsar är kanske ingenting folk diskuterar vi kaffeapparaterna på jobbet. För att understryka det ska jag lära er ett ord: disproportionalitetsindex. Det är ett ord som kan verka teknokratiskt och löjligt, men det är ett ord som är mycket viktigt när det gäller demokratin i Stockholms stad.

Stockholms stad har ett disproportionalitetsindex på sju. Det innebär att sju av er här inne sitter på ett mandat som egentligen, om vi hade ett mer proportionellt valsysteem, skulle tillhöra ett annat parti. Jag tycker att det är ett ganska lätt och bra sätt att beskriva det här på.

Nu hade vi en möjlighet att göra Stockholms stad något mer demokratiskt och öka proportionaliteten i den här församlingen så att vi som sitter här mer speglar de värderingar och partisympatier som stadens invånare har. Samarbete är bra. I dag ser vi ett samarbete där flera av er har samarbetat för att vi inte ska göra detta. När jag hör försvarstalet att vi inte kan ändra på systemet för att gynna enskilda partier från personer vars partier gynnas av dagens system på demokratins bekostnad tycker jag att argumentationen börjar ta slut.

I dag, mina vänner, och det är mycket tråkigt att säga det, tyckte jag att de tre kronorna på tornet hamnade lite grann på svaj. Bifall till Centerpartiets förslag i borgarrådsberedningen!

Anförande nr 91

E w a S a m u e l s s o n (KD): Ordförande, fullmäktige! Det här är ett lite speciellt ärende. När jag på gruppledarrundan på första fullmäktige efter valet berättade lite grann om det utfall som hade blivit här i Stockholm gick det faktiskt ett sus genom salen. Det var andra som kommenterade att det var så. Jag berättade att Kristdemokraterna, med sina nästan 19 000 röster, fick 1 mandat, Vänsterpartiet, med något mer än dubbelt så många röster, fick 8 mandat och Miljöpartiet, med fyra gånger fler röster, fick 16 mandat.

Alliansen var då överens om att så kunde det inte se ut. Vi måste se över vad vi kunde göra för att förbättra proportionaliteten. Valnämnden fick i uppdrag att se över hur vi skulle kunna se till att mandatfördelningen stämde mer överens med röstetalet. Det var så vi skrev i den överenskommelse som vi hade. Valnämnden fullföljde sitt uppdrag. En oberoende statsvetare gick igenom alla val sedan 1998. Det visade sig att proportionaliteten hade blivit sämre i varje val, och som Per sade var index nu sju. Det enda han kunde föreslå var att man skulle minska antalet valkretsar.

Den här frågan äger vi själva i kommunen. Det gör vi inte när det gäller alla andra valfrågor. Det som skiljer ut kommunerna är att vi inte har utjämningsmandat. Det har man i landstinget och i riksdagen, men det har vi inte här. Nu kommer det nya

förslag inför valet 2018 som kommer att påverka den här situationen. Men vi äger frågan om antalet valkretsar själva.

Man skulle kunna minska antalet valkretsar till tre. Vi måste ha två. Det säger kommunallagen. Man skulle också kunna tänka sig att man slog ihop de sex valkretsar som vi har i dag två och två. Tyvärr visade det sig att man inte tyckte att det här var något som var i demokratisk ordning. Det fanns ingen majoritet i valnämnden för detta och inte heller när ärendet gick vidare i demokratisk ordning.

Jag säger som en journalist skrev när han hade frågat ett stort parti här i salen varför man inte ville gå med på detta. Det kanske är så. Gärna demokrati, men först en rejäl valvinst.

Bifall till Centerpartiet reservation i borgarrådsberedningen!

Anförande nr 92

M a r i e L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Fru ordförande, ledamöter! Det är viktigt med ett rättvist valsysteem, men man ska också hålla i minnet att det inte är ett alldeles enkelt arbete att införa förändringar i valkretsindelningen. Regeringen har utsett en vallagskommitté som utreder en rad frågor som rör vårt valsysteem. Det har redan kommit ett delbetänkande där man har föreslagit att utjämningsmandat ska införas i de kommuner som har valkretsindelning. Om det här införs kommer det med all sannolikhet att innebära en förbättrad proportionalitet i Stockholms stad. Tanken är att det här arbetet ska vara klart, kunna införas och träda i kraft vid 2018 års val. Det är inte nästa år men gången efter.

Men vi tycker inte att det är relevant att vi i Stockholm i det läget, när vi vet att det här är på gång, skulle hitta på ett alldeles eget system och börja göra stora förändringar som sedan kanske måste rivas upp redan till nästa val.

Fru ordförande! Med det yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 21 Förslag till genomförande av Open Stockholm Award 2014 (utl. 2013:134)

Anförande nr 93

D a n i e l S o m o s (M): Fru ordförande! Jag ska tala om ärendet Open Stockholm Award 2014. Jag tycker att det är ett väldigt kul ärende. Det är inte varje dag som den kommunala byråkratin kan bidra till en sådan explosion av entreprenörskap som Open Stockholm Award 2012 bidrog med. Open Stockholm Award var en tävling som genomfördes 2012 för att belysa det arbete som staden hade gjort för att göra sina data tillgängliga för allmänheten. Tävlingen hade flera olika kategorier där de tävlande fick komma in med konceptidéer, färdiga appar och förslag på hur dessa data kunde utvecklas och användas. År 2012 fick man in 42 appar och 336 förslag. Tävlingen i sig var inspirerad av någonting som genomförs i New York som heter Big Apps. Där fick man i år in 54 appar i sin tävling. Jag tycker att det är ganska starkt jobbat av Stockholm att vi fick in 42 förslag.

Detta förslag handlar om att genomföra tävlingen 2014 och också om att ta utöka den tekniska plattform som finns för att göra den öppna datan tillgänglig. Det handlar också om stadens ambition att göra ännu mer data tillgänglig. De data som inte finns i dag och som skulle kunna göras tillgänglig är till exempel ekonomidata, data från kontaktcenter, data om avfallshantering och återvinning. Detta skulle komplettera den öppna data som finns i dag om trafik, miljö och befolkning. Dessutom finns tjänsten Jämförservice samt en hel del geodata tillgänglig för externa aktörer att nyttja fritt och bygga tjänster kring.

Min käpphäst brukar vara att 3 miljoner kronor bara är lite pengar om det är någon annans pengar, men i det här fallet tycker jag att det är ett kostnadseffektivt sätt att förädla de data som staden sitter på. Det var ju helt fantastiskt att vi fick in 42 förslag på appar 2012. Jag hoppas att tävlingen 2014 blir minst lika framgångsrik. Det är inte bara tävlingen som genererar idéer, utan medan den här datan ligger ute kan externa aktörer använda den, bygga tjänster kring den, analysera den och på det sättet leverera ett mervärde till alla stadens medborgare.

Jag hoppas att vi kommer att bifalla förslaget.

Anförande nr 94

J a k o p D a l u n d e (MP): Fru ordförande! I den här talarstolen brukar vi oftast gnälla på varandra, men nu tänkte jag faktiskt ta tillfället i akt och berömma majoriteten för att de jobbar mycket bra med de här frågorna. Privat jobbar jag en del med öppen data, och jag känner mig mycket stolt över att Stockholm ligger långt före andra kommuner och jobbar mycket bra med de här frågorna.

Hatten av för majoriteten!

Anförande nr 95

D a n i e l S o m o s (M): Jag ber om ursäkt för att jag lämnade talarstolen, men det var framför allt därför att jag behövde ett klargörande. Det har nämligen smugit sig in ett fel i punkt fyra där det står om finansiering av genomförandekostnaden 3 miljoner kronor för Open Stockholm Award under 2013 och så vidare. Ärenderubriken och ärendet i övrigt talar ju om att tävlingen ska genomföras 2014. Jag tror att

det borde hamna i kategorin tryckfel att det står 2013 där. Vi skulle vilja ändra det till 2014.

Och tack för berömmet!

Anförande nr 96

M a t s B e r g l u n d (MP): Fru ordförande! Sedan år 2007 har ett gediget arbete lagts ned på att utveckla Stockholm som en it-stad i världsklass, skriver Sten Nordin i ärendet. Oavsett vad Sten Nordin skriver var Stockholm naturligtvis en framstående it-stad också före 2007, men sedan var vi på väg att tappa den positionen. Vi föll på rankningslistorna under flera år. I det läget skrev jag en motion om bland annat de här frågorna. Den lämnade jag in 2010. Den handlade om hur vi kan stimulera Stockholm att fortsätta att vara en framstående it-stad. Den handlade om en öppen och fri it-struktur i staden, öppna standarder, öppna filformat, plattformsoberoende och om att tillgängliggöra och återanvända rådata. Det är precis vad den här tävlingen handlar om.

Flera av mina att-satser fick faktiskt bifall här i fullmäktige, vilket jag naturligtvis tackar för, men jag saknar fortfarande initiativkraft från den politiska ledningen när det gäller plattformsoberoende, öppna standarder, filformat och sådant. Upphandlingen av Volvo IT har till exempel inte lett till några förbättringar därvidlag. Men jag tror ändå att vi av nödvändighet är på väg åt rätt håll i alla fall.

När det gäller plattformsoberoende skrev jag då, för nästan fyra år sedan, om de tre dominerande operativsystemen: Windows, Mac OS och Linux. Sedan dess har vi mer eller mindre tvingats implementera nya operativsystem, framför allt IOS som vi har i våra iPhones och pekplattor från Apple.

När det gäller det här ärendet är jag, precis som Jakob Dalunde, såklart positiv. Open Stockholm Award är ett bra sätt att inte minst implementera min att-sats från motionen om att öppna mer data för användning och återanvändning. Återanvändning, recycling, är ju en av nycklarna till ett hållbart samhälle. Det gäller i allra högsta grad också digitalt material.

Jag har kritiserat er och finansborgarrådet för hans skrivning i ärendet, men jag ser positivt på att Sten Nordin faktiskt också tar upp Stadsarkivet i ärendet och lyfter fram det. Det är en mycket viktig aktör i detta. Jag håller också med om Stadsarkivets idé att demokratiaspekten, offentlig insyn och så vidare skulle kunna vara ett bra tema för tävlingen, antingen har man det som komplement eller också byter man ut de föreslagna temana.

Miljöpartiet har som sagt inget eget förslag till beslut, så jag yrkar också bifall till kommunstyrelsens förslag och tackar för att mina idéer från motionen från 2007 inte bara fick bifall då utan nu också implementeras.

Anförande nr 97

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Kära fullmäktige! Kära åhörare! När vi pratar om Open Stockholm Award tycker jag att det finns skäl att påminna oss om att vi kan vara ganska stolta över vad Stockholm har gjort på det här området. Mats Berglund pekade på en del saker. Vi i Stockholm var oerhört tidigt ute vad gäller licenser,

bilder och det material vi har. Redan 2007–2008 bestämde vi i kulturnämnden om största möjliga tillgänglighet även för kommersiellt bruk vad gäller alla de arkiv som vi besitter. Stadsarkivet jobbar med Chydeniusinitiativet, vilket i vår digitaliserade tidsålder innebär att dokument ska ha tillgänglighet som om de fanns fysiskt på papper. Det är ett nog så viktigt arbete eftersom det i den digitaliserade tidsåldern finns en risk för att vi inte kommer åt de dokument som vi har.

Open Stockholm Award är en del av ett mycket strategiskt arbete som har pågått under lång tid. Jag tycker att vi i fullmäktige ska vara mycket stolta över det arbete som utförs, och där är, skulle jag vilja påstå, Stadsarkivet primus motor eftersom de sitter på expertisen när det gäller hur man metamarkerar material så att det sedan går att använda och går att göra något vettigt av i förlängningen. Vi har anledning att vara mycket glada för detta. Det är roligt att Open Stockholm Award är en del av det här arbetet.

§ 23 Överenskommelse om exploatering med NCC Property 16 AB avseende uppförande av kommersiell fastighet i Hagastaden inom Norrmalm, Stockholms kommun, med överlåtelse av del av fastigheten Vasastaden 1:16 (kv Isotopen) (utl. 2013:120)

Anförande nr 98

J a k o p D a l u n d e (MP): Fru ordförande! Om jag berömde tidigare tänker jag nu passa på att gnälla lite i stället. Jag ska inte gnälla så mycket på själva förslaget utan på avsaknaden av tunnelbaneutbyggnad till Hagastaden. Vi i Miljöpartiet menar att det är oerhört viktigt att man bygger ut tunnelbanan till Hagastaden så att den får en god kollektivtrafikförsörjning. Som det ser ut i dag kommer Hagastaden att inhysa 3 000 bostäder och 13 000 arbetsplatser samtidigt som nya Karolinska sjukhuset dagligen kommer att besökas av tusentals anställda, patienter och anhöriga.

Alternativet med en utbyggd tunnelbana till Hagastaden skulle innebära att restiden halveras för de flesta trafikanterna. En resa från Slussen skulle ta tio minuter med tunnelbana. I dagsläget skulle den uppskattningsvis ta 23 minuter. Det skulle innebära att det blir betydligt enklare och smidigare att resa samt även mindre utsläpp.

Från den här sidan får vi ofta höra att människor behöver använda bilen. Så kommer det att fortsätta så länge vi planerar staden utifrån bilen. Det är först när vi verkligen ser till att planera staden utifrån tunnelbanan som människor kommer att ha möjlighet att använda den.

Låt mig avsluta med att citera de bilhatande trädskrämmarkommunisterna på Stockholms handelskammare. De säger så här: En avgörande faktor för att skapa attraktivitet och utvecklingsmöjligheter för området är att Hagastaden får goda kommunikationer. En tunnelbanestation vid nya Karolinska i Solna anses i visionen vara en nödvändig förutsättning för området.

Bifall till Miljöpartiets reservation!

Anförande nr 99

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag är lite förvånad, Jakop Dalunde. Om du, som du själv uttrycker det, ska gnälla över något som vi är överens om börjar man undra hur det ska gå framöver. Om du har sett vad som är vår linje när det gäller tunnelbanan borde du nog vara lite för god för att gnälla. Vi har samma uppfattning. Vi tror att det är ett mycket bra trafikslag. Med tanke på att vi pratar om i storleksordningen 5 000 bostäder och 50 000 arbetsplatser kommer det att behövas en mycket god kollektivtrafik i området. Som du känner till pågår det förhandlingar.

Jag tror inte att du menar att tunnelbanan skulle vara på plats i dag. Dagens ärende och beslut handlar om nästa etapp när det gäller kommersiella fastigheter som ska inrymmas i området. Det är många etapper kvar innan de 5 000 bostäderna, varav 3 000 på Stockholms stads sida, är färdigbyggda. Under den resan hoppas jag verkligen att vi landar i ett gott kollektivtrafiksystem för Hagastaden. Tunnelbana är mig veterligen det som rymmer flest personer. Jag tror att det här området skulle gynnas av en tunnelbana, men vi befinner oss väldigt tidigt i den processen.

Den fastighet som vi nu ska besluta om har mycket stor betydelse för hela Torsplans utveckling. Vi behöver den här typen av kommersiella ytor. När du gick upp och sade att du skulle gnälla tänkte jag att nu har Miljöpartiet blivit irriterade på något kommersiellt, men så var icke fallet, utan du är irriterade på något du inte behöver vara irriterad på, Jakop Dalunde.

Anförande nr 100

J a k o p D a l u n d e (MP): Ni säger att ni vill ha tunnelbana, men om man tittar i remissvaret från Moderaterna i landstinget ser man där att de höjer ett varningens finger och säger: Vore det inte bättre att bygga spårväg i stället? Det finns inte heller någon finansiering från Moderaterna i landstinget. Ni säger att ni vill ha tunnelbana, men hur ska ni ha råd?

Om man räknar så som Alliansen vill kostar Förbifarten 30 miljarder, och det ska lånas. Nya Karolinska sjukhuset kostar 17 miljarder. Det finns sjukhusinvesteringar på ytterligare 40 miljarder, och övrig kollektivtrafik kommer att kosta 20 miljarder. Allt detta ska göras på tio år. Det innebär en lånevolym på 90 miljarder. Det blir oerhörda kapitalkostnader. Min fråga till er är: Var ifrån får ni egentligen pengarna till alla dessa tunnelbanesatsningar. Det går inte att bygga både Förbifarten och tunnelbanan om man inte har antingen guldbyxor, sedelpress eller gör stora skattehöjningar.

Anförande nr 101

Borgarrådet L a r s s o n (M): Nu börjar det klarna vad Jakop Dalunde är ute efter. Jag tar gärna en debatt om Förbifarten, för den är nyckeln till stora delar av Stockholms utveckling framöver. Nu tror jag dock att ordföranden skulle bli mycket irriterad om jag satte i gång en sådan debatt, men låt mig ändå säga att jag fortfarande tycker att det är lite märkligt att ni ska vara gnälliga över någonting som vi är överens om. Jag kan också hitta synpunkter från miljöpartister i andra församlingar som jag ta upp här, men låt oss utgå ifrån var vi står i Stockholms stad. Det är vårt utgångsläge i förhandlingarna. Vi anser att Stockholms stad är i stort behov av goda kollektivtrafiklösningar, och jag vet att de våra har samma uppfattning i landstinget. Det är viktigt att vi också ser att det här är en utveckling som kräver en mycket stark kollektivtrafikförsörjning, och det är någonting som vi driver i förhandlingarna. Därom är vi överens, och därför finns det inte något skäl att vara gnällig.

Anförande nr 102

M a r i a H a n n ä s (V): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Det finns ingen reservation i ärendet, men det är mycket viktigt ärende eftersom det tangerar detta med kollektivtrafiken. Ärendet handlar om en av de här vetenskapsbyggnaderna. Jag föredrar att använda lite mer svenska ord. Det är en viktig del i hela Hagastaden.

Men man måste nog fundera på det här med tunnelbanan i alla fall, och det har funderats ganska länge. Det är faktiskt dags att gå till handling i den här frågan. Nu är inte Christer Wennerholm här. Det är inte en fråga för honom just i dag, men han har ju ganska stort inflytande i den här frågan. Jag tycker nog att Moderaterna borde se till att Christer agerar lite mer i den här frågan. Det är inte bara så, som någon annan tog upp här, att många kommer att resa här. Vi har flera detaljplaner kvar. Det är en stor detaljplan som är antagen, och det är flera på gång. Det kommer att vara

otroligt många människor i det här området, så det är mycket viktigt att få en tunnelbana till Hagastaden som försörjer Karolinska och går vidare bort mot Solna. Det vore väldigt bra. Jag tror att beslut om det inte kan vänta alltför länge.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 103

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande! Man brukar säga att man inte talar om elefanten i rummet. I det här fallet är elefanten i rummet att vi allihop vet att Moderaterna i de olika församlingarna inte drar jämt i den här frågan. Här i Stockholm är alla överens om att den nya Hagastaden, som vi investerar enorma resurser i och som kommer att bli en av Stockholms viktigare noder, behöver en tunnelbana. Men i landstinget har det hittills fördröjts, prioriterats annorlunda och inte diskuterats. I stället har den här snabbspårvägen blivit den stora frågan. I dag är det också ett faktum att väldigt mycket av landstingets resurser ligger låsta till Roslagsbanan och utbyggnaden av snabbspårtrafiken.

Man måste beundra denna man, Christer Wennerholm, att han orkar hålla i detta med spårvagnar framför tunnelbana så länge som han har gjort. Han är en riktig stridselefant. Han har hållit på hur länge som helst, och i dag är han inte här. Det hade varit jättebra om vi hade kunnat få lite information om hur läget ligger till. Just nu går det rykten om att ärendet om en ny tunnelbana till Hagastaden har tagit en ny vändning i landstinget och att det nu pågår samtal och diskussioner. Det vill vi veta någonting om. Och det gäller inte bara oss i oppositionen, utan jag tror att det finns väldigt många exploatörer som staden har ingått avtal med som vill veta det. Det är bara ett par år sedan som Stockholms stad fick omförhandla priserna på ingångna markanvisningsavtal därför att det kom ett besked om att det inte skulle bli någon tunnelbana till Hagastaden. Då blev markvärdet inte längre lika högt, och man var tvungen att ta ned kalkylerna. Det ligger ett stort intresse i detta för vår egen del som kommun men också hos alla dem som ska bygga i den här staden. Man vill veta hur det kommer att bli.

Även om vi är överens här i staden och i det här rummet måste nog Moderaterna svara på frågan: Vem vinner? Blir det spårvagn eller blir det tunnelbana? Blir det Christer Wennerholm eller blir det Joakim?

Anförande nr 104

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Jag trodde att det var allmänt känt hos oppositionen att det pågår någonting som heter Stockholmsförhandlingen 2013. Där diskuterar man tunnelbaneutbyggnad, och en del i detta är just tunnelbana till Hagastaden. I de diskussionerna deltar Stockholms stad, landstinget, Nacka, Värmdö och även Järfälla med flera berörda. Jag tror att vi skulle ha sett ganska stora rubriker i tidningarna om landstinget hade sagt att de inte tänkte delta i de här diskussionerna. Svaret på frågan är att det pågår diskussioner, och där är landstinget också med, precis som de andra aktörerna i det här sammanhanget.

Anförande nr 105

Borgarrådet R u d i n (S): Fru ordförande! Jag konstaterar bara att vi fortsatt inte kommer att få något besked om detta förrän regeringen har klivit in och rätt ut den här situationen inom Moderaterna. Vi andra är överens om att det här hade kunnat

göras för länge sedan. Då hade staden fått bättre betalt för marken, och vi hade alla varit vinnare. Nu får vi vänta på regeringens förhandlingsman. Förhoppningsvis lyckas han bryta arm med de parter inom Moderaterna som måste tas om hand för att det här ska kunna bli möjligt.

Det är mycket viktigt för stockholmarna att den här tunnelbanan blir av, det är mycket viktigt för Solna att den här tunnelbanan blir av och det är mycket viktigt för Stockholms utveckling att den blir av så att vi äntligen kan få en förbindelse upp mot de noder i Stockholm där vi just nu investerar kanske mest i hela staden och där vi ser stora tillväxtpotentialer. Det är en broms att man inte har kunnat reda ut det här. Men tack för svaret ändå.

Anförande nr 106

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Man kan undra hur diskussionerna ska föras om ärenden som vi inte är överens om när det blir så här mycket käbbel om någonting där vi åtminstone är överens i sakfrågan. Låt mig notera att jag aldrig någonsin har hört eller sett socialdemokrater propagera så mycket för tunnelbanor som de gör när de är i opposition. Jag har inte heller sett så många tunnelbanor som är byggda under de senaste decennierna. Faktum är att det också kan bero på stadens utveckling. Vi ser att vi behöver en bra kollektivtrafik och tunnelbana till stora delar av staden. Vi har föreslagit diverse diskussioner om den södra sidan. Vi har föreslagit att Hagastaden ska ha en tunnelbana. Vi kommer att se till att fastigheten som vi fattar beslut om i dag får utrymme för att kunna inhysa en tunnelbanestation och att man inte på något sätt låser upp sig åt något annat håll.

Det är viktigt att vi tar höjd för det, och det gör vi till och med i detta ärende. Det är en viktig signal att vi också driver detta i förhandlingarna, men det innebär också att förhandlingarna pågår. Det innebär precis det som vi har sagt i det här ärendet, men det är inte någon mening i att påstå att vi inte skulle driva tunnelbana tillräckligt mycket. Vi har den uppfattningen att staden utvecklas och behöver bra trafikslag. För vi bra kollektivtrafik får vi ofta möjlighet till en högre exploatering när det gäller bostäder. Det där hör ihop.

När vi diskuterar hur vi kan få en förgrening av den gröna linjen – nu pratar jag om den södra sidan – gör vi det därför att vi vet att det leder till att vi också får möjligheter att få fler bostäder på den södra sidan. Tunnelbana är jätteviktigt, liksom andra kollektivtrafikslag. Det gäller att anpassa det bäst efter det som utvecklas.

Vi tror att tunnelbanan är mycket viktigt för Hagastaden. Vi kommer att fortsätta att driva det. Vi återkommer i den delen när förhandlingen, som alla känner till, är avklarad. Det ärende som vi har i dag grusar inte på något sätt möjligheterna till en framtida tunnelbana. Man förbereder för en tunnelbaneupp gång. Det räknar man med i ritningarna för de kommande kommersiella fastigheterna, och det är en bra förutsättning för att göra tunnelbanan möjlig i området.

Här gäller det en etapp med avtal om kommersiella fastigheter med Life Science, men vi kommer också att återkomma till fullmäktige med ett antal större markanvisningar framöver som gäller bostäder. Det kommer jag att återkomma till, fru ordförande, men jag vill passa på att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag, för det har jag faktiskt inte gjort.

§ 24 Markanvisning för bostäder inom del av fastigheten Norrmalm 1:131, Karl Staaffs Park, på Norrmalm till Eriksberg Exploaterings AB (utl. 2013:133)

Anförande nr 107

Borgarrådet **L a r s s o n** (M): Fru ordförande! Om detta ärende är vi faktiskt inte överens med oppositionen. Det kommer vi snart att få reda på. Oppositionen tycker inte alls att det är vettigt att göra ett infill-projekt i de centrala delarna av Stockholm där vi har en fantastiskt väl utnyttjad park mellan två gator där hundarna blir dödsförskräckta när bilarna rusar förbi.

Där ska vi nu göra någonting åt den rådande situationen. Vi ska se till att vi får 55 bostäder och en mycket bättre park på andra sidan gatan. Detta motsätter sig såklart oppositionen.

Fru ordförande! Jag ser fram emot denna debatt eftersom jag ibland tycker att det är så självklart att yrka bifall till kommunstyrelsen förslag, och i just det här ärendet är det extra självklart. Här har en möjlighet att få 55 bostäder på en mycket bra plats i Stockholm. Det är ett finansierat projekt där vi också får en bättre park som är mer tillgänglig på andra sidan gatan. Bättre kan det inte bli, fru ordförande.

Anförande nr 108

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Karl Staaffs park är den park som man nu ska bygga igen. Joakim propagerade ganska bra för att det inte är en bra park. Det ser man också på hur den har skötts de senaste åren. Detta är inte park som man har satsat allt krut på.

Det behövs verkligen gröna lungor i innerstaden. Det behövs för att man ska kunna ta en paus när man går hem efter att ha handlat. Man kanske är gammal och behöver sitta ett tag. Familjer samlas kanske där ett litet tag innan de går vidare till nästa sak. Det kanske finns en och annan som behöver träffas här. Sådana här platser är sådana ställen som till exempel ungdomar kan vara på. Vi måste ha gröna lungor i innerstaden. Vi måste ha kvar dessa. Det är här som behovet är som allra störst. De få platser som finns måste bevaras och finnas kvar. I stället för att bygga på den här platsen borde man självfallet utveckla den till den park som Karl Staaffs park skulle kunna vara.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 109

Borgarrådet **L a r s s o n** (M): Fru ordförande! Jag ska försöka att inte ta för många repliker, men jag tycker faktiskt att detta är ett av de roligaste uttalandena hittills i dag. Nu är det fråga om lungor. Detta är en lunga. Har du sett denna lunga någon gång. Den ligger mellan två gator och är inte så enkel att besöka. Om man går ungefär 30 meter åt sidan och över gatan finns det en plats där man har ett gyllene tillfälle att göra en rejäl förlängning av den befintliga parken. Man kan förstora den och se till att det blir en riktig Karl Staaffs park. Det är ju kanon. Här får vi träd och bostäder. Vi får denna lunga utbytt till någonting bättre. När någonting inte fungerar byter man ut det. Det tycker jag. Vi har möjlighet att göra ett mycket bra infill-projekt i den här delen av Stockholm. Varsågod!

Anförande nr 110

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Det finns ett behov av grönområden här i Stockholm, framför allt i innerstaden. De få områden som finns kvar måste vi använda. Jag vet att det ligger en stor park bredvid som man kan gå vidare till, men det hjälper inte. Det här är en sådan plats som man måste få ha kvar.

Anförande nr 111

B j ö r n L j u n g (FP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag kunde inte låta bli jag heller. Jag blev så full i skratt när du sade att det är här man stannar till och att ungdomarna ska ha någonstans att vistas. Nja, det är kanske inte någon plats där ungdomar från Östermalm eller andra ställen hänger. Jag tror inte ens att Liberala ungdomsförbundets ungdomar hänger där utom möjligen vid något jubileum någon gång. Karl Staaff var ju som ni vet en legendarisk liberal statsminister.

Detta projekt har många fördelar. Jag lovar dig att en av nackdelarna inte är att det blir brist på häng för östermalmsungdomen.

Anförande nr 112

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Vi har olika uppfattningar i den här frågan. Det är alldeles tydligt och klart. Det är spännande att ni ändå raljerar över att man ska bygga på ett parkmarksområde i innerstaden. Jag får ofta höra att det är någonting som man inte behöver göra. Men, visst, raljera du. Det är flera som delar min uppfattning.

Anförande nr 113

J o n a s N a d d e b o (C): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag måste faktiskt säga att det inte är helt enkelt att exploatera en park. Under framtagandet av det här ärendet har jag varit mycket orolig för hur vi skulle göra den här exploateringen möjlig. Precis lika mycket som vi behöver förtäta vår stad och göra den miljövänligare vill vi också värna våra parker. Stadens gröna oaser ska snarare bli fler än färre, men att kalla Karl Staaffs park för en oas är kanske att överdriva en smula. Att säga att den är välutnyttjad är också att överdriva en smula. Parkens utsatta läge erbjuder inte det man skulle önska av en park. Några speciellt höga rekreationsvärden kan parken knappast heller erbjuda.

Jag tror att en flytt av parken från Birger Jarlsgatans skuggsida till Birger Jarlsgatans solsida är en mycket bra och acceptabel lösning. Jag tror att en park på rätt sida och i rätt läge kommer att kunna erbjuda mycket högre rekreativa värden och kommer att göra att parken utnyttjas mycket mer än vad som sker i dag.

Genom denna markanvisning kan vi också bereda plats för 55 lägenheter i ett centralt, kollektivtrafikhärläge. Det är mycket välkommet. Att det sedan också, fru ordförande, blir möjligt att klämma in 55 lägenheter på den här ytan innebär indirekt att det kommer att bli en viss höjd på det här bygget. Det är mycket bra och positivt.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 114

Å k e A s k e n s t e n (MP): Jag tycker inte att det är någon ursäkt att ni bygger en park på andra sidan, på Östermalm, och tar bort en på Norrmalm. Ni borde ha

byggt den parken ändå. Nu minskar ni de fria ytorna. Det här hamnar tyvärr på minuskontot för staden. Stockholmarna delar nog inte er uppfattning att man ska radera parker.

Anförande nr 115

J o n a s N a d d e b o (C): Jag tror inte att det finns någon som inte tror att Centerpartiet vill värna parkerna och våra gröna lungor. Vi slåss för alla grönområden, men i det här fallet är det inte speciellt centralt för dem som bor i området var stadsdelsgränsen ska dras. Kan man göra en både större och trevligare park på andra sidan tror jag inte att de som bor på Norrmalm blir så himla ledsna för det. Vi måste absolut bevara våra gröna oaser. Det är inget snack om det. Det kommer vi i Centerpartiet att fortsätta att strida för.

Anförande nr 116

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Ordförande, fullmäktige! ”Infill” är ordet för kvällen. Jag yrkar bifall till vår reservation som vi i oppositionen har formulerat. Vi har lagt en del tid på att väga orden i den. Jag hör att ni fortfarande tycker att vi har använt mycket starka ord för den här parken. Vi menar trots detta – och vi bjuder gärna på detta nöje – att det är en viktig plats i den täta stenstaden. Den har en intressant kulturhistoria. Den har fått namn efter en liberal. Det kan vi leva med. Den har också andra intressanta kulturhistoriska värden.

Det ni har tänkt använda den här väldigt lilla platsen till är 55 mycket dyra ägarlägenheter. Det är inte heller någonting som vi tycker är en bra alternativ användning av den här platsen. Vi tror att den har en stor betydelse i sin litenhet även när det gäller ljusinsläpp. Det är trånga gator och trånga platser. Ni förstår hur vi har tänkt. Det är jag övertygad om. Vi vill inte se 55 dyra ägarlägenheter på den här platsen. Vi tror att det är värdefullt att spara parken.

Anförande nr 117

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det här var ett intressant inspel. Skulle ni ha godkänt byggnationen där om det inte var ägarlägenheter? Avsikten med markanvisningar är inte heller att säga att det ska vara just det. Det kan vara bostadsrätter också. Det som man har bestämt i och med markanvisningen i dag är dock att det ska vara en försäljning av marken så att intäkterna gör att vi kan bygga den där fina parken på andra sidan gatan och se till att vi får den och en del intäkter av detta.

Skulle ni yrka bifall till detta ärende om det handlade om 55 hyresrätter? Är det detta du säger? Nej, det är det inte. Ni är emot att man bygger bostäder på denna plats. Ni menar att det är parkmark. Vi säger att man kan göra någonting mycket bättre på andra sidan gatan. Kom inte och säg att det handlar om ägandet, för det blir en ny vändning som vore intressant att höra.

Anförande nr 118

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Hur vi hade ställt oss om detta hade varit förslag på ett hus med billiga hyresrätter eller studentlägenheter kan inte jag spekulera i. Jag kan bara läsa intill i det ärende vi har här i dag och det ärende vi hade exploateringsnämnden. Där står att man erhåller markanvisning för uppförande

av ca 55 ägarlägenheter alternativ bostadsrättslägenheter samt 500 kvadratmeter lokaler.

Anförande nr 119

Å k e A s k e n s t e n (MP): Till att börja med yrkar jag bifall till förslaget från Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i kommunstyrelsen.

Sedan ställer jag frågan: Vad är egentligen en park? Definitionen från Alliansens sida, Alliansen som vill ta bort den här lilla fina parken, är att det är en obebyggd tomt. Det är en mycket märklig definition på en park. Man kan nästan tro att det inte är sant, men det är det. Det står i ärendet.

Nästa fråga är då: Vad är egentligen en park värd? För allianspartierna handlar det tydligen bara om pengar och inte om ekologi. Det handlar om ekonomi. Jag misstänker starkt att stockholmarna har en annan uppfattning om värdet av den här parken och andra parker också. Till det mycket märkliga hör att ni föreslår att staden först ska sälja den här parken till ett företag som lägligt nog heter någonting på exploatering AB, och därefter ska det här företaget få ta bort parken. De gör jobbet åt er, och staden får betalt för det. Det är mycket egendomligt. Jag undrar faktiskt vad som har hänt med Alliansens stadsmiljö känsla under de senaste åren. Den verkar också vara mer eller mindre raderad.

Vi har naturligtvis inga invändningar mot att det blir en park på andra sidan gatan. Men detta minskar än en gång den fria ytan. Det är inte någon tillräcklig ursäkt.

Bifall till vår reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 120

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Alliansens stadsmiljöröst, eller vad det nu hette, mår mycket bra. Vi ser till att det byggs nya parker. Man kan precis lika gärna se det på det här sättet: Det här är ett ärende där vi anlägger en ny park, och dessutom i ett område på andra sidan gatan där det är ljusare och betydligt trevligare att vara än på den gräsplätt där vi nu ska bygga. Att det dessutom verkar som om det ska bli ett lite högre hus på platsen tycker vi är mycket bra. Att bygga högt och tätt är ett sätt att spara yta på, till exempel till parker.

Anförande nr 121

Å k e A s k e n s t e n (MP): Vi har inga invändningar mot att man bygger den andra parken, men fortfarande kvarstår det faktum att ni raderar den här parken och ser till att staden får betalt för det. Jag tycker att det är en egendomlig syn. Om ni funderar lite på hur mycket parkmark som har försvunnit på Norrmalm, Östermalm och i andra delar av staden också för delen, borde ni bli lite betänksamma och i stället göra det som vi säger i vår reservation, nämligen bevara, värna och utveckla våra parker. Vi ska inte minska ytan totalt sett i denna stenstad där man måste ha rätt till grönska.

Anförande nr 122

B j ö r n L j u n g (FP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Östermalmsbon, det är inget fel på det, Åke Askensten borde vara nöjd med att få en park på andra sidan gränsen, på den sida av Birger Jarlsgatan där Östermalm börjar.

För oss liberaler är detta ett bra ärende på två sätt. Vi får 55 lägenheter. Det är jättebra att den upplåtelseform som heter ägarlägenheter också börjar byggas i Stockholms stad. Där har Solna ett intressant projekt. Vi får också en ny plats för vår legendariska partiledare och statsminister Karl Staaff. Han förtjänar en bättre plats. Där har vi kämpat länge. Vi fick kämpa länge innan den här lilla parken iordningställdes. Nu finns möjligheten att få en betydligt bättre och trevligare plats för vår liberala förkämpe från förra seklets början.

I själva verket blir det på den stenlagda platsen med ett intressant, men flyttbart konstverk, som i dag heter Eriksbergsparken, men Eriksbergsparken är mest en yta belagd med betongplattor. Här kommer det att grönska. Det kommer att bli mycket vackert upp mot Timmermansorden. När man går Tegnérgatan kommer det nästan att bli som om man ser Babylons hängande trädgårdar från Timmermansorden och ned. Det blir grönt och fint hela vägen. Denna vision av ett grönare Stockholm vill Åke Askensten bara strunta i därför att Norrmalm blir av med en park till Östermalm. Det tycks vara det viktiga i sammanhanget.

Vi ser bostäderna, och vi ser en möjlighet att få en upplåtelseform som vi inte har i Stockholm. Det enda som kan bekymra mig, Åke Askensten och ni andra i Socialdemokraterna, är om vi klarar buller- och partikelnormerna på platsen. Det får vi verkligen hoppas att vi gör, så att det verkligen kan bli bostäder också.

Ni säger märkligt nog att er reservation är mycket noggrant skriven. Bäva månne Elektra om det är så här era förslag ser ut. Ni har skrivit några korta meningar om allt möjligt, och det hänger inte ihop för fem öre heller. Det kan vara något för väljarna att ta ställning till. Så här ser era förslag ut när ni för en gångs skull kommer överens om någonting. Egentligen handlar det om ni inte gillar formen ägarlägenheter. Det är detta det handlar om.

Ni pratar om att anlägga parker. Ja, vi har en helt nyanlagd park i Hagastaden, på Norrmalm. Detta är ett fantastiskt förslag för oss liberaler. Karl Staaff får en ny, fin, solbelyst park.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 123

Å k e A s k e n s t e n (MP): Det är mycket bra att du pratar om Karl Staaff, men jag tycker att skulpturen av honom där inte är särskilt vacker. Han kommer inte riktigt till sin rätt där. Vi kanske kan sätta upp en ny om vi ändå ska ta bort honom därifrån.

Som jag sade handlar det inte bara om Norrmalm eller Östermalm. Det är vi helt ense, utan det handlar om den stora mängd parkyta som ni har tagit bort. Vi minns vilket liv det blev när ni ville bygga garage under Humlegården. Det kan bli liv om det här också. Man kan aldrig veta, men en sak vet vi och det finns en massa andra utmärkt lämpliga ytor att bygga bostäder på, men det blundar ni för och tar en park i stället.

Anförande nr 124

Björn Ljung (FP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är den betonglagda så kallade Eriksbergsparken på andra sidan Birger Jarlsgatan, på Åke Askenstens Östermalm, som nu kommer att grönska och blomma upp. Det handlar alltså om en ganska trist del av Birger Jarlsgatan/Regeringsgatan där det finns en så kallad park. Nu kommer vi få en grönskande park på andra sidan Birger Jarlsgatan. Det blir en större park än den där vi nu bygger huset och får bostäder. Detta är en fördel. Detta är mer än grönkompensation när vi ersätter betongplattor med grönt. Det är självklart att det blir en parkkonstruktion. Det blir 55 nya bostäder med en ny upplåtelseform. Karl Staaff får en bättre solbelyst plats, och vi får nästan som Babylons hängande trädgårdar från Timmermansorden och ända ned till Eriksbergplan. Det kommer vi att se från hela Tegnérgatan. Vad kan bli bättre.

Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 125

Ewa Samuelsson (KD): Ordförande, fullmäktige! Man brukar ju säga att alla vill bo i innerstaden, men alla kan inte få det. När vi har hittat den här platsen där vi kan bygga 55 nya lägenheter mitt inne i staden kommer den argumentation som vi hör ganska ofta på plats efter plats att de här områdena är så välutnyttjade. Jag vet inte vilka som rör sig i området och som påstår att platsen är välutnyttjad. Det är en plats som från början hette Träsktorget, sedan blev den Spårvagnsparken och nu Karl Staaffs park. Det blir 55 lägenheter i centralt läge mitt i Stockholm och dessutom en fantastisk parkanläggning. Jag tror att den parken kommer att utnyttjas mycket mer av människor just för att det blir en riktig park. Det här lilla stället som vi nu bebygger med 55 nya lägenheter kommer verkligen att kunna bli till glädje för många människor som ser att hela det här området får ett verkligt lyft. Vi kan utnyttja en del av innerstaden till att få fler bostäder. Det tycker jag är helt fantastiskt.

Bifall till kommunstyrelsen förslag till beslut!

Anförande nr 126

Maria Hannäs (V): Först vill jag yrka bifall till Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen. Det är lätt att stå här och raljera över att vi inte vill bebygga parker, men vi har ju olika politik. Ni bygger, har byggt eller ska bygga i Högalidsparken, Stora Blecktornsparke och kvarteret Tobaksmonopolet där man har sprängt bort hela kullen som man kunde ha sparat och ändå byggt massor med bostäder. Och det är på gång att bygga i Rosenlundsparken. Tanken är att man ska bygga ganska mycket i Rålambshovsparken.

Vi vill däremot bygga på redan hårdgjort mark. Vi vill avkontoriserar – man kan bygga på hus – men inte bygga i parker. Varför är parkerna så himla viktiga? Jo, vi ska ju bo jättelänge i den här staden, inte vi här inne kanske men våra barn och barnbarn och kommande generationer. Det är mycket viktigt att ha kvar de här parkerna och grönområdena som finns nära. Vi ska försöka bevara dem så länge som möjligt. Sedan kanske det till slut inte går av någon anledning, men vi ska bevara dem så länge som möjligt, i flera hundra år framåt.

Sebastian Wiklund pratade om ungdomar. Jag jobbar inom äldreomsorgen. Det är viktigt att det finns parkbänkar på båda sidor om en gata för de äldre att sätta sig på

om de har fönstertittarsjuka, smärtor och inte orkar gå eller funktionsnedsättningar av olika slag. Det är jätteviktigt att kunna stanna till en stund. Därför är det viktigt att det finns bänkar på båda sidor av gatan.

Det är jättebra om man bygger ut Eriksbergsparken ändå upp till Timmermansorden, som Björn pratade så mycket om. Men jag känner mig orolig när Centerpartiet och Naddebo säger att Centerpartiet inte går med på att bygga i parker. Ni är de värsta bygga-i-park-ivrarna av alla. Kolla med din kompis i stadsbyggnadsnämnden får du se! Det är alltid ni som ska bygga mest på grönmark i alla lägen. Ja, det finns kanske ett läge som jag känner till där det inte har varit så. Det är alltid så.

Bifall till Vänsterpartiets förslag! Jag tycker inte att man ska bygga i den här lilla parken. Den är fin. Den var ganska trist förut, men den har blivit mycket bättre. Alldeles oavsett vad den heter är det en fin och trevlig park på en plats där det är mycket trafik. Det är mycket viktigt att ha kvar den.

Anförande nr 127

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag finner inte ord. Jag har passerat den här parken ett antal gånger. Det är mycket som saknas där. Det saknas mycket grönt för att den skulle få kallas park. Vi kan nog diskutera vad som är en park. Är en grästuva som sticker upp en park? Eller har man lite högre krav på vad som är en park? Men vi kan konstatera att vi kan göra något väldigt stort på andra sidan gatan, och därom är vi tydligen överens. Här hittar vi dessutom en möjlighet att bygga bostäder. Det är positivt, men jag ska inte tjata mer om det.

Jag kan konstatera en sak. Alla de projekt som du läste upp säger ni nej till. Det är bra att du läser upp dem. Det är bra att det blir klart för alla vad Vänsterpartiet säger nej till när det gäller bostäder i den här staden. Det är bra att vi förtydligar det även från denna talarstol. Ni säger nej till ett antal bostäder i Stockholm, och inför valet kommer vi naturligtvis att se till att alla de som flyttar in där också får reda på att ni har varit emot det, och ibland tillsammans med andra kamrater.

Anförande nr 128

M a r i a H a n n ä s (V): Joakim Larsson har inte riktigt läst på vad Vänsterpartiet föreslår i stadsbyggnadsnämnden. När vi går emot ärenden föreslår vi faktiskt att det ska kompenseras genom att man bygger på andra platser. Vi tycker inte att man ska bygga på grön mark. Alldeles strax har vi ett ärende i Vällingby där den borgerliga majoriteten, trots mina förslag, inte ville gå med på att bygga flerfamiljshus. Vi hade kunnat få in många lägenheter där, men där blir det radhus. Vi kommer till det ärendet om en liten stund, och då kommer jag att gå upp i talarstolen i den frågan.

Anförande nr 129

J o n a s N a d d e b o (C): Man blir lite bestört när man hör dig. Finns det något parti i den här salen som faktiskt tar ansvar för att det kommer att flytta in så mycket folk i den här staden att vi kommer att vara ett till Göteborg 2013, är det vi. Vi ser faktiskt möjligheten att bygga på höjden för att inte behöva tära på grönområdena. Vi tror att en lösning för att kunna bygga en stad som är hållbar på sikt är att använda det utrymme som finns ovanför oss. Då kan vi bo tätt och behöver inte så mycket transporter. Under vår tid har vi också fixat naturreservat i kommunen i

Älvsjöskogen och Årstaskogen, och vi vet att fler naturreservat är på gång. Så nog slåss vi för att vi ska ha kvar våra gröna lungor i den här staden, Maria.

Anförande nr 130

M a r i a H a n n ä s (V): Ja, men ni har ju gått med på att bygga i Högalidsparken och Stora Blecktornssparken. Där står ju huset uppfört. Det är jättekonstigt. Du säger att ni inte gör det, men ni gör faktiskt det. De naturreservat du räknade upp är inte ens klara. Det har tagit lite tid. Jag hoppas att de blir klara snart.

Anförande nr 131

Å k e A s k e n s t e n (MP): Jag tror att de som lyssnar på det här blir lite förvirrade över geografien i sammanhanget. Alliansen tycks ha blandat ihop det ena och det andra, och kunskapen om den här lilla parken verkar vara begränsad. Det är inte en betongplats. Det finns åtminstone tio träd, fyra fem parkbänkar och gräs där. Det är bara att gå tid och kolla. Att dra in Hagastaden i det här håller inte. Det är alldeles för långa avstånd för att man ska prata om den.

Timmermansorden har en pampig byggnad uppe på höjden. Den ligger redan vid Eriksbergsparken, bara så att ni vet det. Det blir ingen ny park för dem som bor i de husen som ägs av Timmermansorden. Det finns faktiskt redan en park. Om ni inte vet vilka som rör sig i det här området vill jag bara påpeka att det finns många arbetsplatser där också. Det är många som rör sig fram och tillbaka. Det är många som sitter där, inte minst vid lunchtid. En del har med sig mat och äter lunch där också. Den där parken används, men uppenbarligen inte så länge till.

Det är mycket intressant att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har en principiell syn inför framtiden när det gäller vad vi ska göra med våra parker, och det är inte att ta bort dem.

§ 26 Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling (utl. 2013:121)

Anförande nr 132

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Fullmäktige! Stockholms stad ska samla in 50 procent av stockholmarnas matavfall till biologisk behandling senast år 2018. I dag ligger siffran på ungefär 10 procent. Det här är förstås en stor operation och därför också en stor satsning. Framåt 2018 kommer Stockholm att ha passerat strecket för 900 000 människor. En sådan här stor operation med det snabba tidsschema som vi nu föreslår har aldrig gjorts någonstans någon gång, men nu ska det göras.

Vi har haft en seriös process för att det här ska kunna göras på bästa sätt. Den började med att miljö- och hälsoskyddsnämnden tog fram en biogasstrategi, och det är därför som jag tycker att det är ytterst lämpligt att vi behandlar de här två ärendena samtidigt. Det handlar faktiskt om att vi gör detta för att vi vill få fram biogas i staden och i regionen så att vi kan få en fossiloberoende fordonsflotta så fort som möjligt.

I biogasstrategin förordades en ökad matavfallsinsamling. Sedan den strategin antogs i miljö- och hälsoskyddsnämnden har stadens tjänstemän och extern expertis arbetat mycket hårt med att ta fram det matavfallsärende som vi har framför oss nu.

Jag ska också säga att det här ansluter till ett nationellt miljömål. Under tiden har därför det här målet för matavfallsinsamlingen justerats från 40 procent till 50 procent. Det har processen också tagit hänsyn till.

Resultatet är att vi nu här föreslår en optisk sortering av matavfall. Det blir gröna påsar för matavfall. Det är en teknik som finns på flera ställen i landet även om det inte finns i den omfattning som vi nu föreslår. Den har också provats i staden med mycket god framgång. De boende i testområdet har uppskattat det. Systemet är enkelt. Man har förstått vad som gäller. Det har fungerat mycket bra.

Vi föreslår att vi ska bygga en förbehandlings- och mottagningskapacitet i Henriksdal. Vi ska bygga en sorteringsanläggning. Vi ska arbeta tillsammans med våra fastighetsbolag för att göra detta möjligt. Vi ska arbeta med våra verksamheter i staden för att göra det här möjligt. Vi ska ta fram en ny taxa för att göra det här möjligt. Vi kommer att behöva ägna oss åt en massa information för att få våra då 900 000 stockholmare att förstå att det här är viktigt. Men jag kan säga att redan i dag är det väldigt många stockholmare som förstår att det här är viktigt och riktigt. Det känns mycket roligt att vi fattar det här beslutet i dag.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 133

M a r k K l a m b e r g (FP): Fru ordförande! Det här ärendet är viktigt eftersom dagens samhälle kräver att vi utökar insamlingen av matavfall, och det gäller både privathushåll och storhushåll. Lika självklart är det att vi försöker minska den totala mängden matavfall. I det här ärendet sätter vi upp ett djärvt mål på att 50 procent av

matavfallet ska återvinnas till 2018. Det är i enlighet med nationella mål. Denna handlingsplan pekar ut en tydlig viljeinriktning. Vi ska lyckas med detta.

En utmaning i en stad som Stockholm med tät bebyggelse och många lägenheter är brist på utrymme för sortering. Därför tror jag mycket på att vi genomför återvinningen genom optisk sortering. Det kräver inga större förändringar i beteendet hos våra invånare. Därför är det en mycket bra satsning. Det ska helt enkelt vara lätt att vara miljövän. Det blir möjligt att använda detta även där det är omöjligt att sortera i separata kärl. Det ger också en möjlighet att utöka den fastighetsnära insamlingen till att omfatta andra insamlingsfraktioner.

En annan del av det här handlingsprogrammet är att vi ska ha en ökad förbehandlings- och mottagningskapacitet i Henriksdals reningsanläggning. Ytterligare en del av det här programmet handlar om en ändrad taxa så att vi ska stimulera dem som sorterar genom att de får mindre att betala, och de som inte sköter sig får betala mer. Det är helt i enlighet med liberala principer att det ska kosta att förorena och att de som sköter sig ska gynnas.

För att allt det här ska lyckas krävs det att vi har stockholmarna med på tåget. Därför är jag mycket glad att det här handlingsprogrammet också innehåller ett avsnitt om information och kommunikation gentemot Stockholms invånare. Det är endast så vi kan lyckas.

Låt oss rösta för bifall till det här förslaget!

Anförande nr 134

K a t a r i n a L u h r (MP): Fru ordförande! Under förra kommunfullmäktigesammanträdet hade FN:s klimatpanel middag här i Blå hallen. Fredagen efter detta kommunfullmäktigemöte släppte de en rapport som bland annat visar att jordens uppvärmning kommer att ske i allt snabbare tempo. Vi har de högsta halterna av koldioxid, metan och kväveoxider på 800 000 år. Havet är bland annat en viktig buffert som tar upp koldioxid, och det blir därför surare. Detta kan bland annat leda till att havsdjur med skal inte längre kan överleva. Det är en av anledningarna till att vi måste sluta använda fossila bränslen nu.

Här måste vi hitta andra energislag än diesel och bensin, och då är biogas en fantastisk resurs. Det finns att tillgå mitt i staden, och det består av råvara som annars skulle gå till spillo. Vi i Miljöpartiet är därför glada att den moderatledda Alliansen äntligen har fått upp ögonen för denna resurs. Miljöpartiet har kämpat för detta länge. Vi vill sätta ett högre mål för insamling än 50 procent, men med den snigeltakt med vilken majoriteten inför insamlingen kan man tycka att även 50 procent kan bli lite svårt. Jag kommer alltså därför att yrka bifall till Miljöpartiets reservation i borgarrådsberedningen vad gäller handlingsplanen för ökad insamling, som var någonstans på 40.

I en undersökning för några veckor sedan såg jag att många av de tillfrågade trodde att naturgas var ett miljövänligt bränsle. Det är det inte. Naturgas är också ett fossilt drivmedel, och det bidrar till växthuseffekten. Därför är det av största vikt att vi tillverkar så mycket biogas att vi inte behöver blanda ut den till naturgas. Därför är en biogasstrategi och en handlingsplan för insamling av matavfall jätteviktiga. Det är

jätteviktigt att man fokuserar främst på biogas framför att tala om fordonsgas, som man gör i ärendet.

Det finns ett problem med biogasproduktionen i Stockholm. Det är fördel om man slipper transportera i väg allt matavfall. Då krävs det utrymme för att kunna utöka produktionen i Stockholm. Hur detta ska gå till är inte helt glasklart i dagsläget. Om till exempel Bromma reningsverk läggs ned förlorar vi ytterligare en nuvarande plats i biogasproduktion. Ska vi utöka produktionen rejält i Henriksdalsberget bör vi så snabbt som möjligt visa hur vi har tänkt att lösa det för att undvika att vi fyller upp befintliga utrymmen utan att ha en ytterligare utbyggnadsplan.

En annan viktig punkt som jag vill trycka på är frivilligheten, som nämns i programmet. Man ska inte tvinga enskilda människor att sortera om det för dem skulle kännas helt förskräckligt att behöva sortera sina sopor i två olika påsar. Vi bör införa systemet över hela Stockholm för att få lite fart på insamlingen. Vi ska inte sitta och vänta på att folk ska ringa och anmäla sig för att samla in sitt matavfall. Om Stockholm är för stort och för komplicerat för att kunna införa insamling samtidigt i hela staden tycker jag att vi börjar med stadsdel för stadsdel. Om vi börjar på Norrmalm nu får folk säga nej om de inte vill vara med. Sedan kör vi vidare med alla andra stadsdelar mot 70 procents insamling. Nu kör vi!

Anförande nr 135

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Hej Katarina! Vad kul att du är entusiastisk över vårt projekt i den centerledda Alliansen – eller vad du nu sade för någonting. Jag kommer inte ihåg riktigt.

Vi har ofta diskuterat detta i fullmäktige. Jag har hört er från Miljöpartiet säga att ni vill gå fortare fram. Jag vet inte om du hörde det, men jag sade precis just detta: Ingenstans någonstans någon gång har man gjort en sådan här stor ambitionshöjning på så kort tid som vi gör här. Vi har haft ett stort antal externa och interna experter som har utarbetat denna handlingsplan, och de säger att den är mycket tuff. Jag undrar: Var är era experter? Var är er plan? Var är er analys?

Jag säger inte nej till 70 procent. Jag tycker att vi ska enas om 100 procent. Men vi måste gå från 0 eller 10, som vi har i dag, till att komma dit. Jag tror tyvärr att er bedömning är naiv.

Anförande nr 136

K a t a r i n a L u h r (MP): Jag tror inte att vår bedömning är helt naiv. Det går långsamt. Man har nu gjort ett försöksprojekt, och många andra städer har redan infört detta och har upp till 70 procent. Stockholm är jättestort. Man kan dela upp staden i mindre delar och börja i en del i taget i stället för att tycka att folk ska få anmäla sig i olika delar. Då kommer det att bli bilar som kör runt och hämtar deras avfall på olika ställen. Det är mycket lättare att införa detta på ett ställe, bygga ut och se det hela som små städer i staden. Då kan man lösa problemet ganska lätt och gå mycket snabbare framåt.

Anförande nr 137

K a r i n R å g s j ö (V): Det här är riktigt roligt. Ni brukar vara emot planer och strategier när vi kommer med dem, men det här känns ganska bra. Även om vi har

lagt fram reservationer är vi positiva över lag. Men vi vill stoppa in några ändringsförslag; annars vore vi inte ett vänsterparti. Vi är kritiskt tänkande.

Vi har tittat på att insamlingsmålen bör kunna ligga på 70 procent, precis som Miljöpartiet sade tidigare. Stockholm ligger ganska långt efter många andra städer i Sverige när det gäller avfallshantering. Nu gäller det att skynda på lite. Därför vill vi också göra en investering i optisk sortering.

När man tittar ut över Sverige tycker vi att de nya anläggningar som ska etableras i Stockholm bör ägas och drivas av staden. Det finns en väldig fördel med att ha detta i egen regi. Det kan man se efter det som har skett runt Vanadisberget; det kanske inte har varit happy happy hela vägen.

Detta är våra små reservationer när det gäller denna fråga.

När det gäller biogasen tycker vi över lag att detta är en bra strategi, men vi behöver öka farten betydligt. Det beror på att det ser ut som det gör miljömässigt i Stockholm, i Sverige och i världen. Vi har ett klimat som håller på att risa ihop, helt enkelt. Det är samma sak här: En optimal produktion av biogas förutsätter att det är samhällsägt, helt enkelt. Vi tycker att det ska vara en ledstjärna när det gäller denna typ av frågor precis som i infrastrukturfrågor.

Jag vill därmed yrka bifall till Vänsterpartiets reservationer. Ändå tycker vi att detta är jättebra och ett steg på vägen.

Anförande nr 138

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Herr ordförande! Egentligen ska man inte vara förvånad över att Vänsterpartiet säger att allting ska ske i egen regi och i stadens regi. Men jag tycker att det är viktigt att det finns en öppenhet i denna del, för det är enormt stora investeringar som det handlar om med de olika anläggningarna. Samtidigt sker en snabb teknikutveckling på området. Därför tycker jag att det är viktigt att det finns en öppenhet när det gäller just att bjuda in andra aktörer om de skulle vara intresserade av att investera på området. Jag vet att det finns intresse och att man vill diskutera med staden.

Detta är som sagt ett ganska jungfruligt område, och jag tror att vi kommer att få se mycket teknikutveckling här framöver. Då skulle det kännas skönt att kunna kroka arm ordentligt med privata aktörer som har en utveckling och en mycket bredare utblick än vad stadens egen verksamhet kanske har.

Anförande nr 139

K a r i n R å g s j ö (V): Nu är det väl så, Ulla, att vi tycker att alla de experiment som vi har sett genom åren när det gäller de privata aktörerna i infrastrukturfrågor och så vidare inte har varit speciellt lyckosamma. Och detta är också en fråga som handlar om infrastruktur och satsningar. Kolla SJ!

Anförande nr 140

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Ordförande! Jag yrkar förstås bifall till de socialdemokratiska reservationer som anfördes i kommunstyrelse och borgarrådsbe-

redning i båda ärendena, det vill säga nr 121, handlingsplan för ökad insamling, och 139:an, biogasstrategin.

Biogasen kommer att spela en stor roll under en rejält lång tid framöver. Vi behöver göra saker både när det gäller efterfrågan och när det gäller produktionen. Vi ligger efter. Det är intressant att höra Mark Klamberg. Han säger: Vi sätter ett djärvt mål – vi ska nå det nationella målet. Wow! Nummer två är när Ankersjö så riktigt säger: Ingen kommer att göra en så snabb ökning. Det behöver vi ju göra bara för att vi ligger så himla långt efter. Vi skulle vara bäst i världen, men vi slår inte Oxelösund, Örebro eller någon annan som ligger i division 2 eller 3. Det är trist.

När vi socialdemokrater lämnade makten i staden hade vi 2005–2006 planer framme som var finansierade bland annat av Miljömiljarden om ökad insamling av kastad mat. Vi skulle röta den och få biogasproduktion. Men så kom ett olyckligt maktskifte. Planerna skrinlades, och alltför lite har hänt. Vi har gjort något slags avfallskvarnspiruett, men i allt väsentligt har vi stått och stampat. Det är sju förlorade år. Vi ligger som sagt efter, och vi underpresterar. 35 procent skulle vi klara 2010. Vi är fortfarande inte uppe i 10 procent.

Efterfrågan på biogas har som sagt ökat mycket mer än vad produktionen har klarat av. Det är den fossila naturgasen som har fått fylla luckan. På kort sikt är det möjligen bra, men det är inte alls bra om ökningen av gasfordon leder oss djupare in i fossilbränslesamhället.

Man måste lägga till att den borgerliga utförsäljningen av Stockholm Vattens fordonsgasbolag har ställt till det vad gäller att kunna möjliggöra den offensiva satsning som behövs.

Det är bra att det ligger en plan här på bordet. Det är bra med ambitionshöjningar. Det är alldeles för sent, och vi har haft många förlorade år. Men det är som sagt bra att planen ligger på bordet, och nu är det viktigt att strategin genomförs snabbt och målinriktat. Nödvändiga resurser måste nu anslås för att genomföra strategin.

Anförande nr 141

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Mikael Magnusson! Till att börja med ska jag säga att jag är glad över att det finns ett principiellt stöd för tanken att göra denna operation både hos er och hos andra. Det är viktigt att vi någonstans är överens om att detta är någonting som är viktigt för Stockholm att göra.

Vi började tala om historien. Jag måste korrigera dig. Du säger att ni hade planer på att göra detta redan på den tiden. Jag har inte riktigt sett de planerna. Det fanns en utredning om en förbehandlingsanläggning; det var ungefär det som fanns. Det var inte så mycket mer än så. Det ni däremot gjorde var att ni var dogmatiska och förbjöd uppblandning av biogasen med annan gas så att vi kunde få fordonsgas. Det var när man släppte på det som vi såg en ökning av biogasen – både i fordon och i produktion. Det var en så stor ökning att det faktiskt blev svårt att möta den efterfrågan som fanns. Det är någonting som vi har jobbat hårt med sedan dess.

Jag tycker att rätt ska vara rätt i detta avseende. Nu gör vi det här. Vi mäktar med att fatta detta tuffa beslut. Och på vägen till 100 procent måste man först passera 50 procent.

Anförande nr 142

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Jag säger också att det är mycket bra att det görs. Det kunde ha gjorts mycket tidigare, men det är absolut bra att det görs. Det är bra att vi i stor utsträckning har en samsyn i detta. Det här är så stora investeringar att det är viktigt med samsyn.

Det är bra att du alltid är nöjd, herr Ankersjö. Men ibland kan det också finnas tillfällen att vara självkritisk.

Anförande nr 143

M a l t e S i g e m a l m (S): Ordförande, fullmäktige! Också jag vill yrka bifall till Socialdemokraternas reservation i de två ärendena.

Jag instämmer till fullo i det som Mikael Magnusson just har sagt här ifrån talarstolen. Jag vill bara understryka några saker som står i Socialdemokraternas reservation, bland annat när det gäller matavfallet. Det är bra att man nu äntligen har kommit så långt att man förhoppningsvis kan öka produktionen av biogas. Det är verkligen en bristvara i dag i staden. Det vet många som i dag har köpt och åker omkring i gasbilar; många gånger finns det ingen gas att tillgå. Då kanske man tankar andra typer av bränslen, som inte är lika bra.

För att nå målen med 50 procents insamling till 2018 är det också viktigt att många av stadens olika insamlingssystem samverkar fullt ut. Man kanske också ska titta på lite nya insamlingssystem, som vi har skissat på i vårt utlåtande. Det handlar i dag om torrkonservering av produkten. Detta har man gjort på vissa håll i landet. Det innebär att man torrkonserverar det komposterbara avfallet, vilket minskar volymen. Man minskar antalet transporter, och man får ut ett högre biogasutbyte. Det är luktfritt, och det är torrt. Sedan blir det vått, och processen startar när man kör in det i systemet. Man har inget lakvatten och sådana saker. Detta är sådant som vi menar att man ska utreda och titta lite grann på. Ett sådant här system skulle nog kunna vara med och komplettera och ytterligare öka insamlingen av komposterbart så att man kan få gasen.

Den optiska utredning som man håller på att diskutera ska eventuellt utökas till fler fraktioner. Då skulle man till fullo kunna få ett bra system även på den delen. Men jag tror inte att den optiska sorteringen räcker fullt ut för att nå målen. Det är självklart att taxan för avfallet måste ändras radikalt. Annars är det ingen som kommer att engagera sig i detta. Vi kanske ska ha nolltaxa för hushållsavfallet. Produkten säljs. Även om man gör investeringar är produkten otroligt värdefull i en vidare förädlingsprocess, och den kommer att säljas. Egentligen bidrar varje stockholmare som lämnar en påse med matavfall till att man får in pengar. Detta är en otrolig resurs, och därför måste det verkligen sätta sin prägel på den avfallstaxa som ska gälla för framtiden.

Anförande nr 144

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Ordförande! Vi har tittat på tekniken med torrkonservering både i trafik- och renhållningsnämnden och i miljö- och hälsoskyddsnämnden. Jag tror att det var du som skrev en motion om den ganska nyligen. Vi har kommit fram till att den nog inte är jättebra efter att ha tittat på hur tekniken används och vilka för- och nackdelar den har.

Däremot har du en poäng i att vi ska ha en öppenhet för nya tekniker. Det tycker vi att man alltid ska ha. Det står också i ärendet att vi inte i första hand ska ta bort tekniker som används och fungerar bra. Den optiska sorteringen är till för den stora nyutbyggnaden av systemet. Den har fördelen att det inte blir flera olika bilar som hämtar, utan i själva systemet ingår hämtning. Det är samma lina alltihop. Man slänger gröna påsar och andra påsar på samma ställe. Samma bil hämtar, och sedan separerar man det hela i nästa skede i stället. Det är en mycket bra lösning för just Stockholms behov eftersom vi är så pass många och har så pass många flerbostadshus som vi har. Det har man inte i Oxelösund och på andra ställen som vi har hört nämnas här. Detta är det system som passar bäst i Stockholm.

Anförande nr 145

M a l t e S i g e m a l m (S): Om man tittar på dem som har använt systemet bland annat från Avfall Sverige har de kunnat konstatera att detta inte är någon dålig metod. Framför allt handlar det om att man ska kunna minska transporter, och det är väl en målsättning i Stockholm. En stor del av torrkonserveringen skulle alltså kunna vara att man minskar transporter till kanske en eller två gånger per år för att hämta produkterna och göra dem till biogas.

Ulla sade i sitt inledningsanförande att man ska titta på ny teknik. Låt oss utreda detta, och låt oss ha med det som ett av många system för att nå målet 50 procent, eller kanske ytterligare, 60 procent, av målet till 2018. Låt oss inte bara avfärda detta system!

Anförande nr 146

J o n a s N i l s s o n (M): Herr ordförande! I Stockholm gör vi många saker. Vi har gjort saker över partigränserna och över flera mandatperioder. Men vi har många fler fokusområden. Bara för att nämna några: Andelen miljöbilar ska öka. Det handlar om sådana saker som att bussarnas hastighet ska öka så att fler vill åka. Antalet cyklar ska öka. Dubbdäcken ska minska. Vi går från elvärme till fjärrvärme. Vi bygger om värmepumpar. Solcellerna ska bli fler, och så vidare.

Nu ska vi alltså samla in matavfall, och andelen ska öka. Det tycker alla är toppen. Jag skulle vilja understryka att när vi gör någonting i Stockholm gör vi det väldigt genomtänkt när vi väl tar tag i det. Det är bara om vi får med oss alla som vi kommer att kunna göra skillnad. Det är det som är denna utrednings fördel, tycker jag. Systemet är enkelt, det är lätt och det fungerar. Det är ett system som fungerar i alla delar. Det fungerar hemma, det fungerar i stadens verksamheter och i butiker och restauranger. Inte minst är det skalbart och fungerar med flera insamlingsmetoder.

Det som gör miljöarbetet i Stockholm unikt är just att vi har lyckats kombinera resultat på miljöområdet med tillväxt och att vi hela tiden bryter ny mark och visar

att det är möjligt att driva en aktiv resultatriktad miljöpolitik i en storstad. Det är därför vi lägger en sådan här stor satsning till vår politik och till vad vi gör.

Matavfallsinsamlingen är också en investering vars syfte är att långsiktigt bidra till en tryggad biogasförsörjning, vilket vi inte har haft i den här regionen tidigare. Det bidrar såklart till att uppnå stadens klimatmål. Det finns exempel på städer, som har kommit upp här, som har infört matavfallsinsamling. De kan dock inte mäta sig med den storlek och den omfattning som vi ska göra det här i. Det ser man när man tittar på nyckeltal för de städer som har lyckats bättre med matavfallsinsamlingen. De har misslyckats på så många andra områden att deras nyckeltal ändå blir sämre än vad vi har här i Stockholm.

Ordförande! Således yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till handlingsprogram för insamling av matavfall samt till biogasstrategin.

Anförande nr 147

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Jag blev förvånad när du sade att man kan ta lite lätt på det där med att uppfylla nationella mål. Det kan man göra när andan faller på, menade du. Det var alltså skälet till att vi inte har gjort det tidigare. Vi skulle klara 35 procent 2010. Är det inte ett problem att vi inte ser till att uppfylla det som i det här fallet en borgerlig regering har slagit fast att vi ska nå?

Anförande nr 148

J o n a s N i l s s o n (M): Jag tycker att det är viktigt att man i första hand försöker se till de förutsättningar som Stockholm har. Man jämför exempelvis med Västerås, som har kommit upp tidigare i debatten här. De har kommit mycket längre med matavfallsinsamlingen än vad Stockholm har gjort. Men om man tittar på hur mycket koldioxidutsläpp de har ser man att de släpper ut 7,7 ton per invånare. När man tittar på Sverige ser man att där släpps det ut 6,5. Trots att man har matavfallsinsamling i Västerås är det en stad som drar upp snittet i Sverige när det gäller att släppa ut koldioxid. De höjer koldioxidutsläppen i hela landet trots att de är duktiga på matavfallsinsamling.

I Stockholm närmar vi oss 3,6 eller 3,5 ton per invånare. Det beror på att vi gör många saker. Vi fokuserar där det har mest effekt, och vi gör det med kraft. Och nu är det dags för matavfallsinsamlingen.

Anförande nr 149

Y v o n n e R u w a i d a (MP): En eloge till dig, Per Ankersjö, för att du har boxat igenom 50 procents matavfallsinsamling! Det kan inte ha varit lätt. Men erkänn också de sju förlorade åren! Det tog dig sju år att få någonting att hända på området. Och du har sänkt din egen ambitionsnivå. Jag kommer ihåg i januari 2012 här i Rådssalen då du lovade 100 procents matavfallsinsamling. Detta är bra, men erkänn också att det har varit tufft!

Man märker här att du inte riktigt har Alliansen så sprudlande glada med dig. Jag kommer ihåg den 9 juli 2007. Då skrev TT att biogasen inte räcker för alla dem i Stockholm som vill tanka sin biogasbil. Ulla Hamilton var då miljöborgarråd. Andreas Carlgren, som var den dåvarande centerpartistiske miljöministern, sade att Stockholm verkligen borde samarbeta med marknadsaktörerna för att nå en lösning.

Ulla Hamilton säger – och det har varit devisen – att marknadsaktörerna ska lösa detta själva. Det är bara att läsa TT. Det har tyvärr varit sju förlorade år för Stockholm och världen när det har tagit så här lång tid.

Jag vill ändå ge dig en eloge. Och jag tycker inte att du ska hoppa på våra högre ambitioner, för jag vet att du egentligen håller med om dem.

Anförande nr 150

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Herr ordförande! Jag vill bara återigen påminna om det som Per Ankersjö nämnde när han var uppe i en replik här alldeles nyss. Det gällde hur det såg ut när jag tog över som miljöborgarråd efter den rödgröna majoriteten. Miljöpartiet hade med Socialdemokraternas goda minne lagt en bannbulla på att man skulle kunna komplettera naturgas med biogas för att kunna se till att det växer fram en marknad och att det finns ett utbud av fordonsgas på marknaden i Stockholm. Det höll på att fullständigt ta död på hela utvecklingen på området.

När jag fick detta klart för mig sade jag att det är självklart att man måste kunna komplettera med naturgas för att vi ska kunna ha en situation där kunderna kan lita på att det finns fordonsgas på marknaden. Det ledde till att marknadens aktörer såg till att det blev så. Sedan har det skett en utbyggnad och en utveckling på området som aldrig skulle ha inträffat annars.

Anförande nr 151

Y v o n n e R u w a i d a (MP): Det är fortfarande sju år. Jag kommer ihåg den skrivelse som Miljöpartiet hade i kommunstyrelsen 2008. Det var en seriös och djup skrivelse som handlade om en biogasstrategi. Jag tror att Per Ankersjö kommer att känna igen och hålla med om mycket i den. Där hade vi åsikten att man behövde ha naturgasen som infasning, men att man också behöver fasa ut den med tiden. Det är viktigt, för den bidrar till växthuseffekten. Vi vet alla vad vi står inför. Vi måste minska växthusgaserna.

Jag tycker ändå att stockholmarna kan glädja sig åt att vi har tagit denna fråga en bit på vägen. En eloge till Per Ankersjö! Vi ska göra det bättre i framtiden, men det är bra att du har banat vägen för ett bra arbete på området.

Anförande nr 152

E w a S a m u e l s s o n (KD): Herr ordförande, fullmäktige! Jag tänkte helt kort yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Samtidigt kan jag inte låta bli att komma ihåg hur det var när jag på 90-talet var rektor. Då skickade vi matavfallet ut till bönderna här ute på Värmdö och ute vid Munsö på norra sidan. Det var jättebra, men det blev väldigt dyrt så vi fick sluta med det. Jag tror att det är bra att Stockholm inte har gått för fort fram, för det går inte att jämföra att ta hand om matavfall i Stockholm och i Oxelösund. Teknikutvecklingen har gjort mycket. Nu ska vi inte ha låghastighet, utan nu ska vi naturligtvis framåt och utnyttja den teknikutveckling som har skett.

Det finns en fråga till som jag tycker är viktig. Vi talar mycket om matavfall och om att ta hand om det. Men vi måste också se till att vi verkligen minskar matsvinnet.

Det är en nog så viktig fråga. Vi ska inte behöva slänga en massa mat, utan vi ska tänka redan innan. Det faller på oss alla att se till att så blir fallet.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 153

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Ordförande! Jag ska villigt säga att det finns städer runt om i Sverige som har varit pionjärer på området. Borås började med detta redan på 90-talet. De som har varit pionjärer har förstås varit med om att se en hel del barnsjukdomar, och de har tagit itu med dem. Jag tycker att vi ska ge dessa städer ett erkännande för det. Vi har lärt oss mycket av deras misstag och deras erfarenheter när vi har tittat på hur vi ska göra i Stockholm.

Jag vill upprepa en sak, för jag tycker att det ska vara riktigt klart med tanke på den överbudsdebatt som vi har här i talarstolen: Ingenstans har man någon gång gjort en sådan här ambitiös resa som vi nu ska göra med så många invånare, med den struktur som finns i Stockholm och på så kort tid. Det är viktigt att slå fast det.

Vi talade tidigare om historiska insatser. Jag kan bara konstatera att det man gjorde när vi hade en annan färg på majoriteten här var att man hade en utredning om en förbehandlingsanläggning. Jag tycker att man ska jämföra med det vi nu gör. Vi ger uppdraget att ta fram inte bara det här, utan också att utöka mottagningskapaciteten i Henriksdal. Vi ska bygga en sorteringsanläggning. Vi ska investera i skolor och äldreboenden för att det här ska funka. Vi väver in stadens verksamhet i detta.

Vi ska ta fram en ny taxa. Det glömde jag att säga förut när det var uppe i debatten. Det kommer förstås att tas hänsyn till biogasens intäkter. Men de kommer inte att räcka fullt ut; det är det viktigt att säga. Vi kommer att satsa på en stor informationskampanj för att få stockholmarna med oss i detta.

Det är inte jätteofta jag åker taxi, men de få gånger jag gör det brukar jag fråga taxichauffören om det är svårt att tanka. Det är oftast en biogasbil jag åker med. Det har blivit lättare att tanka, blir svaret. Det har hänt väldigt mycket på de här åren. Nu kommer det att hända ännu mer, och jag tycker att vi alla ska vara glada för det.

Anförande nr 154

Y v o n n e R u w a i d a (MP): Jag vill koppla an till hur otroligt viktigt det är att ha med sig alla invånare i detta arbete när det nu genomförs. En av de förebilder som Miljöpartiet i Stockholm har haft har varit just Västerås, där det var ett antal bönder som tog initiativet till en matavfalls- och biogasstrategi där. Det var redan 1990. Sedan utvecklade man ganska snabbt det hela och ökade matavfallsinsamlingen med ungefär 50 procent under en femårsperiod. Då gjorde man det innan den nya tekniken var utvecklad. Jag tycker att det är bra att vi kollar på olika tekniker. Man ska inte vara teknikfascist och säga att det bara finns en metod. Det finns oftast flera vägar till samma mål.

Men jag tycker, Per Ankersjö, att du ska ta åt dig av det beröm som vi ger dig här. Vi ger dig faktiskt beröm även om jag verkligen tycker att det har varit sju förlorade år. Detta händer sent. Vi har högre ambitioner, och det tror jag att du också har, egentligen.

Anförande nr 155

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Som jag har sagt tidigare är min ambition förstås 100 procent. Men som jag också har sagt tidigare: För att nå till 100 procent måste man först passera 50 procent. Man kan inte hoppa direkt dit på en gång.

Yvonne Ruwaida talar om att ha med sig invånarna. Jag håller med om det. Det är otroligt viktigt. Därför har vi valt en modell där vi arbetar med frivillighet och stora informationsinsatser för att få människor att vilja göra det här. Det visar sig att om man inte får människor att vilja göra detta utan om de känner sig tvingade att göra det så kanske de slänger fel saker i påsarna. Då förstörs hela processen.

Det finns också en teknisk anledning, förutom att det förstås är bra att folk gör saker av frivillighet och inte för att de är tvingade. Det visar sig att det fungerar väldigt bra – speciellt om man tar fram en taxa där man belönar dem som gör rätt. Då kommer vi nog att fixa det här.

Anförande nr 156

Borgarrådet M o g e r t (S): Herr ordförande! Jag tillhör generellt dem som tycker att debatten ska hålla sig i nuet och gärna ungefär här. Men när du nu gång på gång tar upp tiden 2002–2006 blir jag tvungen att kommentera, Per Ankersjö. Du satt inte i salen då, men det som hände var att så fort man talade om matinsamling skrek den dåvarande oppositionen i falsett och talade om råttor, snusk och elände och att det här skulle vi inte hålla på med. Det är en ganska lång resa som hela fullmäktige har gjort, om man vill uttrycka sig positivt.

Anförande nr 157

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Jag tog upp historien därför att det var påkallat. Det var andra som tog upp den före mig. Jag brukar också försöka avhålla mig från att tala om hur det var tidigare, speciellt eftersom jag, som du säger, inte själv satt i salen då.

Men jag kan konstatera att det är roligt att det finns en bred förståelse och en överenskommelse om att detta är rätt väg att gå. Sedan kan vi ha olika metoder för att göra det. Vi kan ha olika hastighet och olika seriositet i våra analyser. Men i grund och botten finns en inriktning i den här salen som vi alla delar, och det tycker jag är bra.

Anförande nr 158

K a r i n R å g s j ö (V): Jag sabbar tyvärr den där fina avslutningen direkt. Detta är absolut bra. Men jag måste bara fråga dig: Varför måste ni vara sådana marknadsfundamentalister även här och vilja lägga så mycket i privata händer? Det är det som Ulla talade om tidigare – att inte staden ska ha detta i sina egna händer.

Anförande nr 159

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Jag tycker att debatten om det här kanske har lite av övertoner. Det vi har sagt är att detta ska göras, och om det finns marknadsaktörer som vill vara med på tåget och hjälpa till att dra lasset är de välkomna. Det är vad vi har sagt. Det finns ingen fundamentalism i det här, och ingen dogmatism heller. Det är en pragmatism. Vi ska få detta gjort – kräva vad som krävs.

Om marknaden vill vara med så är den välkommen. Vi stänger inte dörren.

§ 28 Detaljplan för del av fastigheterna Grimsta 1:2 och Råcksta 1:21 i stadsdelen Råcksta i Stockholm, Dp 2010-04206-54 (utl. 2013:122)

Anförande nr 160

Borgarrådet K e v i u s (M): God kväll, vänner och stockholmare! I dag ska vi anta en detaljplan för 35 kedjehus. Och det är inte var som helst, utan det är längs med Vällingbyvägen och Råckstavägen i Råcksta. För er som inte känner till det kan jag berätta att Råcksta gård köptes in av staden 1927. Men det var inte förrän på 50-talet bebyggelsen påbörjades i området. Råcksta kom att planeras som en ABC-stad, där arbete, bostad och centrum delades upp. Året därpå, efter 50-talet, blev Råcksta en egen stadsdel.

Jag tycker att alla här bör känna till att Riksantikvarieämbetet 1987 beslutade att peka ut ABC-staden Vällingby-Råcksta som ett riksintresse för kulturmiljövården. Varför nämner jag då detta? När ett område utpekats som riksintresse för kulturmiljövården kan man inte göra vad som helst. Det kommer jag att visa när jag bemöter Maria Hannäs argument. Det som hon föreslår skulle ej kunna godtas här i detta känsliga område av länsstyrelsen.

Vänner! I dag ska vi fatta beslut om 35 kedjehus. Man kan säkert fundera: Är kedjehus- och småhusbebyggelse verkligen lämpligast här? Ja, skulle länsstyrelsen säga. Ja, skulle Riksantikvarieämbetet säga. Och ja, skulle de som bor i Råcksta säga. Det är klart att man kan fundera på vilka som vill bo i kedjehus. Jag kan berätta att jag har en nära vän som nyss har köpt ett radhus. Hon är lycklig. Det finns människor som blir lyckliga av att bo i kedjehus, i radhus och i villor eftersom vi alla människor är olika. Vi har som politiker ett ansvar för att bygga olika typer av bostäder. Vi har ett ansvar för att se till att det, givetvis, byggs många bostäder. Men de bör finnas i flerfamiljshus, i villor, i kedjehus, i småhus, i hyreshus och i bostadsrättshus. Det ska vara en mångfald av olika typer av bostäder och former.

Jag kan berätta för er som inte har läst handlingarna att här kommer fasaderna att ta hänsyn till färgerna från naturen. Det kommer att finnas fasader i grönt, grått och jordigt rött. Husen kommer att rymma sex rum och kök fördelade på två våningar. Husen har en sluten vägg mot grannen, vilket förhindrar insyn. Alla kommer att ha en liten mysig plats där man kan vara med sina barn eller sina husdjur.

Jag tror att detta blir ett bra tillskott. Det är som sagt en känslig miljö. Jag är övertygad om att dessa 35 bostäder blir ett bra tillskott. Om inte annat blir det ett hem för många människor som kanske drömde om ett kedjehus.

Med dessa ord yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 161

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): I kväll har vi verkligen kunnat se hur Alliansen egentligen vill bygga. Vi hade först ett ärende där vi har byggt i innerstaden. Det är en park som man bygger bort. Min kollega har tidigare berättat om fler parker där man bygger. Detta gör man i områden där det behövs gröna ytor.

I ytterstaden, däremot, slösar man bort ytan med de radhus som föreslås här. Till detta ska man ha två bilar per radhus. Det här tenderar att bygga in även ytterstaden i

ett sådant bilberoende som har funnit i innerstaden sedan tidigare, med de problem det innebär. Det ska såklart vara tätare byggt här ute. Här borde det byggas flerbostadshus, framför allt hyresrätter som har sjysta boendekostnader. Det är dessa lägenheter som det finns ett stort behov av i Stockholm.

Varför bygger ni inte mer sådana, Regina?

Anförande nr 162

Borgarrådet K e v i u s (M): Därför att vi under detaljplaneprocessens gång har fått in synpunkter från länsstyrelsen där de bland annat säger att förslaget innebär ett avsteg från den ursprungliga stadsplaneidén där Råckstavägen har löpt fritt i det parkrum som avslutar stadsdelen. Länsstyrelsen anser avsteget vara mindre lämpligt och att kompletteringar i högre grad bör harmonisera med den ursprungliga gestaltungs-idén, det vill säga att i och med att detta är ett riksintresse skulle inte länsstyrelsen godta ett flerfamiljshus här. Vi kan absolut diskutera huruvida riksintresset i detta område hindrar fler bostäder. Men vi tror inte att länsstyrelsen skulle godta ett flerfamiljshus mitt i Råcksta, som är utpekad som riksintresse.

Anförande nr 163

M a r i a H a n n ä s (V): Herr ordförande! Det här är ett väldigt bra ärende. Vi ska bygga i Vällingby längs Råckstavägen. ABC-staden ligger en bra bit därifrån. Detta är närmare Koppargården och Beckombergaområdet. Det ligger åt det hållet. Precis intill detta område finns det flerfamiljshus. Det är ungefär 50 meter till det ena området. Vi tycker att man borde ha utnyttjat marken mycket bättre på detta område. Det hade inte alls varit fel att göra det och att bygga längs gatan.

Jag har kartan över Råckstavägen med mig här, och man gör så på andra ställen där. Det börjar vid Vattenfall. Där bygger vi också många flerfamiljshus. Vi har byggt på några fotbollsplaner längs Råckstavägen. Vi har byggt det som heter Söderberga. Det är ett område som också består av flerfamiljshus längs Råckstavägen och de byggnader som finns mellan Råckstavägen och Bättringsvägen.

Vi tyckte att man skulle ha använt den ena av markytorna som ligger här intill till flerfamiljshus. Den andra passar bra för radhus. Vi menar att detta är ett otroligt dåligt markutnyttjande, precis som Sebastian Wiklund sade. Därför har vi en reservation i ärendet. Men det är en bra plats att bygga på generellt sett; där är vi överens. Det är bara det att vi tycker att det borde vara på ett annat sätt, för vi vill ha fler lägenheter.

En annan sak som är problematisk är parkeringstalet, som blir väldigt högt. Den borgerliga majoriteten har under förra mandatperioden sagt att man ska ha ett flexibelt parkeringstal. Det har inte exploateringskontoret hört, tror jag, för de föreslår ständigt ett mycket högre parkeringstal än vad de borgerliga partierna sade i sin tidigare budget. Här är det två bilplatser per bostad, och det tycker vi är alldeles för högt – därav vår reservation.

Bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 164

Borgarrådet K e v i u s (M): Maria! Jag undrar om du tror att länsstyrelsen hade kunnat godkänna flerfamiljshus. Du kanske känner till projekten Kulspetspennan och Stenografen, som upphävdes just därför att vi ville bygga flerfamiljshus där det var känsligt. Det var i Räcksta.

Min poäng är att vi någonstans kan försöka ta en diskussion om begränsningarna i vissa områden. Vi träffades i dag för en lunch då vi talade just om riksintressen. Frågan är: Hur hanterar vi detta i Stockholms stad när vi vill bygga många bostäder? I en dialog med länsstyrelsen får vi veta att det inte passar sig med flerbostadshus här. Hur gör vi då? Vi är måna om att bostäderna kommer fram.

Vad gäller p-tal vill jag understryka att vi vill se över hur de ges i dag. Om det är nära till kollektivtrafiken ska det vara mycket lägre p-tal, och likaså om det är små lägenheter. Här talar vi om sex rum och kök.

Anförande nr 165

M a r i a H a n n ä s (V): Vi är glada, Regina Kevius, för att ni än en gång tar ett av våra förslag, som vi har stridit för länge – att minska parkeringstalet. Det är jättefint. Tack för det! Ni gillar vår politik, och det är bra.

Anförande nr 166

S t e f a n N i l s s o n (MP): Miljöpartiet har också ett förslag till beslut. Jag yrkar bifall till det.

Det innebär bland annat att vi föreslår att man inte gör de här stora intrången i parkmarken, som Vänsterpartiet tidigare har talat om. Man måste kunna använda markresurserna mer effektivt än i detta förslag. Vi tycker naturligtvis att det är bra att man bygger bostäder. Men i ett Stockholm som växer så snabbt som staden nu gör kan vi inte blunda för att marken är en ändlig resurs. Det är inte så enkelt som Regina Kevius säger – att alla ska få den typ av bostad de vill ha. Om man vill ha villa ska man kunna få det, om man vill ha radhus ska man få det och så vidare, säger hon. Vi måste vara restriktiva med bostäder som tar mycket plats eftersom det finns många som vill bo här i Stockholm. Jag tycker att ni glider undan den konflikt som faktiskt finns i Stockholm. Om vi ska kunna bevara de gröna områdena måste vi använda marken effektivt.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets förslag till beslut.

Anförande nr 167

Borgarrådet K e v i u s (M): Vi glider inte alls undan, utan här tar vi ansvar och bygger. Vi ser till att det byggs 35 nya bostäder. Däremot undrar jag en sak apropå att glida undan – nu, du! Du yrkar att vi i stort ska godkänna delar av detaljplan för del av fastigheterna Grimsta och Räcksta. Exakt vilken del vill du godkänna? Och hur många av de 35 kedjehusen är ”i stort”? Är det hälften, eller är det inga? Hur stor del av detaljplanen vill Miljöpartiet godkänna?

Anförande nr 168

S t e f a n N i l s s o n (MP): Jag tycker att det är ganska tydligt. Vårt förslag innebär, om det skulle gå igenom, att man får krympa planen när det gäller att

utnyttja markresurserna. Vi vill ha många lägenheter, men inte en sådan skrymmande bebyggelse som den som finns i förslaget. Det är ganska självklart.

Vi yrkar bifall till vårt eget förslag till beslut, som innebär att man bygger många lägenheter här men inte på det sätt som ni föreslår.

Anförande nr 169

Erik Slottner (KD): Herr ordförande! Det förvånar mig lite grann med tanke på Miljöpartiets allmänna profil att ni säger nej till radhus. Jag tycker att ni ofta talar om mer småskalighet, natur och miljö. Men i Stockholm ska vi tydligen inte ha några radhus. Här ska det bara vara stora huskomplex som gäller. Det går inte riktigt ihop med detta att man ska utnyttja marken väl. Jag tycker att det händer ganska ofta att Miljöpartiet oroar sig för höjden på husen och för att exploateringen är för stor på de många ställen där vi bygger. Jag tycker att ni talar med dubbla tungor i denna fråga.

Nog ska även radhusälskande människor kunna ha en plats i Stockholm. Radhus och kedjehus är en del av Stockholms bostadspolitik. Vi bygger inte särskilt många radhus, men då och då kan man också i nyproduktion släppa igenom radhus i natursköna områden. Det tycker jag är en bra bostadspolitik som kompletterar allt det andra vi gör.

Anförande nr 170

Stefan Nilsson (MP): Vi vill ha få radhus. Det finns fall där det kan vara berättigat. Men då får man inte använda grönområden till att bygga radhusen på, som ni vill. Det är ganska enkelt.

Vi tycker generellt att det är tråkigt att man planerar områden som man nu gör, med något slags frimärksplanering. Vi vill egentligen att man tittar på alla pågående planer och väger dem gemensamt för att kunna skapa en sammantaget god boendemiljö och bevara de gröna områdena. Det är vår politik.

Anförande nr 171

Björn Ljung (FP): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Det där var väl ett av de mest undanlidande svar vi har hört. Miljöpartiets politik borde prövas noggrant, och det kommer den nog att göra ju närmare nästa val vi kommer. Då går det inte längre att glida undan med att tala om ”i stort”, ”i huvudsak”, ”vi tycker” eller att lämna något utan eget ställningstagande. Ni ska synas.

Nu vill jag syna er på en sak. Ni talar om att ni ska utnyttja marken bättre. Men ni vill minska antalet studentlägenheter uppe vid Lappkärrsberget i ett mycket aktuellt ärende i stadsbyggnadsnämnden. Ni vill minska där man bygger på hårdgjord yta. Ni vill reducera antalet studentlägenheter.

Peter Nilsson! Hur går det här ihop med er politik egentligen? Vi vill bygga fler. Vårt förslag var att öka i området just därför att det redan är hårdgjord mark, bland annat ett gammalt parkeringsgarage och ett gammalt parkeringsdäck som vi ska bygga på.

Anförande nr 172

Stefan Nilsson (MP): Jag heter Stefan Nilsson.

(B j ö r n L j u n g (FP): Förlåt!)

Inget ont om Peter Nilsson – det är en bra kille, det också! Nu kom jag av mig lite grann... Men om vi ska kunna bygga många bostäder i Stockholm måste vi inse att platsen är begränsad. Att bygga skrymmande bostäder innebär att det blir mindre plats för andra människor att bo. Så enkelt är det på det övergripande planet. Vi vill bygga många bostäder. Vi vill bygga många bostäder på Bromma också, vilket ni är emot. Om vi bebyggde Bromma skulle vi kunna bygga 50 000 lägenheter, vilket motsvarar tio års normalt byggande i Stockholm. Med vår politik skulle vi bygga fler bostäder än med er politik.

Anförande nr 173

M a r i a H a n n ä s (V): Man hinner inte säga något på den korta talartiden, så jag begärde ordet igen. Jag vill förklara lite grann när det gäller hur man använder marken. Det finns olika sätt. Man behöver inte bygga så väldigt höga hus i sådana här områden. I områden där det redan finns många radhus och villor, till exempel i Bagarmossen, kan man få in fler bostäder med exempelvis små stadsvillor. Det finns ett utmärkt sådant exempel i Kärringstan i Kärrtorp. Där har man i villaområdet byggt sådana hus. Jag tror att det var Seniorgården som byggde dem. På så vis får man in flerfamiljshus som ändå inte är så jättestora. De passar in i området, och man utnyttjar marken. I stället för att det bor en familj i varje hus kanske det bor åtta familjer på samma yta. I just det här fallet flyttade många in som sålde sin villa och ville bo kvar i området och få möjlighet till hiss, till exempel.

Också här skulle man mycket väl ha kunnat göra på detta sätt. Det är en blandad bebyggelse i detta område. Det finns även riktiga skyskrapor – Vattenfalls enorma hus som vi nu håller på att omdana. Där kommer en kompletteringsbebyggelse som också är ganska hög. Så visst finns det möjlighet att göra massor med olika saker.

En sak som man skulle kunna göra är att bygga villor som kollektivhus, till exempel studentkollektiv. Det finns mycket som man kan göra som är av lite större mått men ändå inte för högt, så att säga.

§ 29 Detaljplan för områden vid Grycksbovägen, Enskedevägen, m.fl. i stadsdelarna Svedmyra och Stureby, Dp 2009-16992-54 (utl. 2013:123)

Anförande nr 174

Borgarrådet K e v i u s (M): Ordförande, fullmäktige, vänner, stockholmare, massmedier och åhörare! För er som kanske inte har hunnit läsa ärendet vill jag bara kort berätta att det handlar om 270 lägenheter längs med en gata – för det är faktiskt *en* gata – som först heter Grycksbovägen och som sedan blir Enskedevägen. Här kommer det alltså att ligga 270 nya lägenheter, både hyresrätter och bostadsrätter. För dem som undrar över fördelningen är det 120 hyresrätter och 150 bostadsrätter.

En viktig strategi är översiktsplanen Promenadstaden. Den går ut på att vi ska koppla olika stadsdelar till varandra. Vi ska göra staden mer promenadvänlig. Vi ska helst göra om vägar till mysiga och trevliga gator. Vi vill att det ska vara trevligare att leva och trevligare att ta sig från en stadsdel till en annan. I denna detaljplan kommer också en helt ny förskola.

Den tillkommande bebyggelsen har anpassats. Så är det alltid i detaljplaneprocesser. Man lyssnar, och man bearbetar. Man lyssnar, och man bearbetar. Jag är glad över att det ändå blir 270 lägenheter här, och jag är övertygad om att det blir en attraktiv boendemiljö.

Alla partier är överens – hurra! Det är jättebra. Det som skiljer partierna åt är att de har lagt fram olika särskilda uttalanden om parkeringstal. Parkeringstalet i denna detaljplan är 0,7. Man kan undra varför vi har 0,7 här. Det beror på att experterna – dels de på trafikkontoret, dels de på stadsbyggnadskontoret – och boende i närområdet menar att parkeringssituationen i området är besvärlig. Det är därför man har landat på 0,7. Om någon tycker något annat bör han eller hon småprata med och lyssna på experterna och de boende. Jag litat på dem, och därför har vi landat på 0,7.

Med dessa ord yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 175

M a r i a H a n n ä s (V): Fru ordförande! Jag tror att jag aldrig har fått ett sådant otrevligt brev av någon hyresgäst som jag har fått just i detta ärende. Det klankas ned på både det ena och det andra i mitt privatliv. Jag ägnade en timme åt att svara på detta brev, på varenda punkt, i detta ärende. Jag har alltså ägnat mycket tid åt det.

Kritiken i ärendet har gällt att man bygger för spridningsvägar. Men vi i Vänsterpartiet tycker inte att man gör det. Vi tycker att spridningsvägar behålls trots att man bygger längs gata, och det är bra. P-talet är lite högt; det tycker vi också. Men vi ville inte att ärendet på något sätt skulle stjälpas på grund av detta. Vi tycker att det här är en utmärkt plats att bygga på. Någon moderat får visst mycket grannar i närheten, men vi tycker att det är ett bra förslag.

Det är också bra att kontoret, det vill säga den som har varit planhandläggare, har lyssnat mycket på vad befolkningen har sagt. Det finns en förskola här redan i dag, och den görs om till ett annat slags förskola. Jag tycker att man har lyssnat mycket på medborgarna i det här fallet, och det har blivit ett bra förslag. Det har gett en enig stadsbyggnadsnämnd och ett enigt fullmäktige.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

§ 30 Energiplan för Stockholm (utl. 2013:136)

Anförande nr 176

Borgarrådet K e v i u s (M): Detta handlar alltså om en energiplan för Stockholm. En del av er kommer säkert att tycka att detta är ett ganska tunt dokument. Men jag kan lugna er och säga att det finns otroligt många program, policyer och planer för Stockholm. Anledningen till att vi har tagit fram energiplanen är att när vi antog översiktsplanen sade vi att vi skulle ta fram även detta. Det finns också lagar, till exempel lagen om kommunal energiplanering, som säger att vi måste ha en energiplan. Energiplanen drar upp riktlinjerna, men handlings- och åtgärdsplanerna finns i stadens miljöprogram. Jag vill hänvisa er som undrar varför detta dokument är så tunt till miljöprogrammet. Det är omfattande, och det är väldigt tuffa mål i det. Det har tuffa målsättningar för framtiden.

Med dessa ord yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till energiplan.

Anförande nr 177

M a r i a H a n n ä s (V): Jag yrkar bifall till vår reservation i kommunstyrelsen. Skillnaden mellan den plan som finns och hur vi vill ha det är att vi vill ha ett tidigare datum, helt enkelt. Det är det som är den stora skillnaden.

Jag var i Malmö i helgen. Där har man ett mål: Hela Malmö ska klara sig på förnybar energi år 2030. Det är ett jättetufft mål – ett fantastiskt tufft mål. Det ska bli intressant att se hur det blir, men de tror att det ska klara det.

Vi skriver i vårt ärende att vi har som mål att skapa ett fossilfritt samhälle redan 2030. Vi hoppas verkligen att det ska bli så. Jag är inte så jätteinsatt i energifrågorna, så jag ska inte säga så mycket mer. Det får Sebastian göra i så fall.

Jag yrkar som sagt bifall till vårt förslag till beslut.

Anförande nr 178

S t e f a n N i l s s o n (MP): Vi tycker att det är bra att det nu antas en energiplan. Vi behöver en sådan plan, som ger en översiktlig bild av de utmaningar som vi har framför oss. Det handlar om att bli energismartare och att på sikt få en stad helt fri från fossila bränslen. Vårt förslag till beslut innebär att vi delvis står bakom innehållet i planen, men vi anser att Stockholms stad på några områden ska gå längre.

Vi tycker att planens inriktning och beskrivningar kunde vara tydligare. Målet om en stad fri från fossila bränslen kommer att kräva en hel del insatser framöver. Planen borde därför vara mer specifik när det gäller att identifiera prioriterade områden för att Stockholm ska kunna bli fritt från fossila bränslen.

När det gäller byggandet i Stockholm är mycket av det som står i planen lite för vagt och försiktigt. Det är särskilt viktigt med höga ambitioner för klimatsmart byggande. Planen borde därför bättre beskriva hur staden ska agera för att skriva markanvisningar som verkligen leder till energisnålt byggande och en hållbar utveckling. I Sveriges huvudstad, med alla de resurser vi har, ska vi naturligtvis vara i frontlinjen i utvecklingen i riktning mot energisnålt byggande. Detta gäller särskilt eftersom

staden växer så snabbt; då har vi extra stor möjlighet att påverka Stockholms klimatpåverkan och energipåverkan på sikt.

Vi vill att de formuleringar som finns om hur staden kan styras genom markanvisningar och upphandlingar för att ställa höga miljökrav skärps. En del av det som bör skärpas är stadens energikrav för nyproduktion av bostäder på stadens mark. Det finns exempel i Sverige som visar att det är fullt möjligt att komma under 50 kilowatt per kvadratmeter och år vid nyproduktion.

Transportsektorn är den största utmaningen. Biltrafiken i Stockholm behöver minska, och det går att minska biltrafiken med 30 procent till år 2030, vilket vi och många stockholmare vill. För att nå det behövs stora trafikinvesteringar som gäller kollektivtrafik och cykelvägar. Vi måste också använda de ekonomiska styrmedel som vi har, som trängselavgifter och parkeringsavgifter. Där kan vi för övrigt glatt konstatera att när det gäller trängselavgifterna följer Moderaterna med flera partier oss i hälarna – alltid med några års fördröjning, men likafullt tar ni efter vår politik.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets förslag till beslut.

Anförande nr 179

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Ordförande! På sätt och vis kanske detta är det viktigaste ärende vi har för aftonen. Det handlar om vår energiförsörjning. En modern, tät och avancerad stad som Stockholm behöver verkligen en fungerande energiförsörjning för att den ska kunna fungera när det gäller näringsliv och jobb och att över huvud taget kunna leva här.

Det finns skäl att tänka på allt det som fungerar och som vi tar för självklart. Det handlar om värme till lägenheter, el till t-banor etcetera som inte är snutet ur en näve utan som har decennielånga ledtider. Det har krävts en medveten politik under lång tid för att bryta oljeberoendet och för åtgärder som gör att vi har så pass låga koldioxidutsläpp som vi har nu.

Om vi ska vara en ledande stad måste vi gå vidare. Vi måste fasa ut fossilbränslena ur energisystemet. Vi behöver höga ambitioner, vi behöver högre ambitioner och vi behöver konkreta planer. Vi socialdemokrater har inte reserverat oss mot energiplanen. Vi kommer att rösta för den. Men jag vill ändå uttrycka några kritiska synpunkter.

Strategierna är alltför generellt formulerade. En energiplan bör vara mer vägledande vid den fysiska planeringen. Det krävs mer av analyser. Den skulle kunna ta upp frågor som reservat och områden för energiproduktion och energidistribution. Vi kommer att komma i ett läge där många konsumenter och kunder också blir producenter. Det handlar om analyser som saknas och om samspelet mellan ökad elanvändning och ett ökat antal elbilar. Fjärrvärmens står för olika utmaningar. Man kunde också ha utvecklat något om de transportrelaterade problem vi har med dålig luft på Stockholms gator, där bland andra EU tar oss i örat.

Om vi hade skrivit detta hade det blivit ett skarpare styrdokument. Det handlar som sagt om att driva utvecklingen. Privata aktörer väntar på att vi ska fatta tydliga och

rationella beslut som de kan rätta sig efter. Det är ett läsvärt dokument, så man ska absolut läsa det. Men det är inte något särskilt starkt styrdokument.

Det är som sagt ändå positivt att detta kan antas. Det är hyggligt avstämt mot andra styrdokument. Det är möjligen inte något imponerande aktstycke, men nu är det på bordet, nu ska det implementeras och nu ska resurser till för att det ska implementeras. Då blir vi riktigt nöjda.

Anförande nr 180

Borgarrådet **A n k e r s j ö** (C): Fru ordförande! Jag vill bara påpeka det som borgarrådet Kevius sade här inledningsvis och som också står i inledningen till Energiplan för Stockholm: Energiplanen är inte ett handlings- eller åtgärdsprogram för att minska utsläpp och energianvändning. Den är ett planeringsunderlag som övergripande utvecklar översiktsplanens skrivningar och planeringsinriktningar.

Hela dokumentet vimlar av hänvisningar till de styrdokument som faktiskt finns och som flera av er trots alla förklaringar fortfarande tror att detta är. Vi har miljöprogrammet för 2012–2015, antaget av fullmäktige, stadens åtagande enligt borgmästaraftalet, det vi brukar kalla för Åke, åtgärdsprogram för klimat och energi, avfallsplanen och framkomlighetsstrategin. Jag kan dessutom säga att vi i miljö- och hälsoskyddsnämnden precis har tagit en miljöbilsstrategi också.

Men viktigast av allt är det stora arbete som pågår med Färdplan 2050. Den har varit ute på en gigantisk remissrunda, och förutom detta har den varit föremål för workshops bland annat med skolungdomar här i salen. Jag hoppas att fullmäktige kommer att kunna få diskutera den under vintern. Det är där vi beskriver vägen mot vårt mål att vara en fossilfri stad 2050.

Jag vill göra klart för alla som läser protokollet och lyssnar på debatten att detta inte är stadens enda dokument när det gäller hur vi når en fossilfri stad 2050. Det är ett dokument som bland annat beskriver vissa saker i de andra dokumenten. Det viktigaste dokumentet av alla kommer vi att få diskutera i fullmäktige ganska snart.

Bifall till kommunstyrelsen!

Anförande nr 181

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Du nämnde här tidigare lite pedagogiskt att man först måste uppnå 50 procent för att kunna uppnå 100 procent. Det var bra pedagogiskt sagt, men i denna plan ser jag ändå starka motsättningar jämfört med era handlingar och såsom ni senare bedriver politiken, så att säga.

Ni ska bygga Förbifarten, som ni har sagt flera gånger. Hur ska det kunna bidra till ett energieffektivare Stockholm? Vi hade ett exempel här tidigare med ett p-tal på 2,0. Hur gör det att vi får ett energieffektivare Stockholm? Samtidigt prioriterar ni inte kollektivtrafiken. Hur bidrar det till ett energieffektivare Stockholm?

Anförande nr 182

Borgarrådet **A n k e r s j ö** (C): Det börjar nästan bli skrattretande; så fort vi är lite överens om någonting kommer det en Förbifartsdebatt i stället så att vi ska få lite att bråka om. Det är väl intressant. Jag kan gärna ta den debatten när som helst, men det

känns lite irriterande att behöva ta den i nästan vartenda ärende där vi i princip är överens om utvecklingen.

Jag tycker att det mycket väl går att förena detta. Vi arbetar mycket ambitiöst med miljöbilar i den här staden. Vi har precis tagit en miljöbilsstrategi i miljö- och hälsoskyddsnämnden som kommer att komma till fullmäktige. Dessutom handlar Förbifart Stockholm faktiskt om att leda bort trafik från staden, vilket ni brukar låtsas som att det inte gör. P-talet är också ett föremål för diskussion, som flera borgarråd har varit uppe och sagt tidigare. Jag tycker alltså inte riktigt att du har ett case för detta.

Anförande nr 183

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Det är självklart att det finns andra styrdokument, och dem är vi fullt medvetna om. Men inte desto mindre tar vi nu fram en energiplan, och då tycker jag att den skulle ha kunnat vara mer styrande och ytterligare ha utvecklat några av de problem som vi har på energiområdet.

Med detta sagt yrkar vi bifall till kommunstyrelsens dokument som det ligger. Vi röstar alltså för det, och vi vet att det finns andra styrdokument. Men detta skulle ha kunnat vara vassare – visst håller du med om det?

Anförande nr 184

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Nja, jag uppskattar den försonande tonen, men jag måste ändå säga att jag inte riktigt håller med. Vi har styrdokument som syftar till att vara miljöpolitiska styrdokument. De är vassa. Det är dem jag fokuserar på. Som jag läste innantill tidigare är detta ett planeringsunderlag. Jag tycker att man ska respektera dokumenten för vad de är.

Anförande nr 185

Y v o n n e R u w a i d a (MP): När nu Stockholm ska anta en energiplan, vilket är bra, måste jag först ställa en liten fråga: Varför har man inte de senaste siffrorna till exempel när det gäller stockholmarnas växthusgasutsläpp? Varför har man 2009 års siffror och inte 2011 års siffror? Det känns lite konstigt.

En mycket större fråga är varför man inte diskuterar det som kanske är det allra viktigaste, nämligen de utsläpp från stockholmarna som ökar. Det är utsläppen från vår konsumtion som beror på import och stockholmarnas flygresor ut i världen. Det är ändå de utsläppen som ökar, och dem tar man inte ens hänsyn till när det gäller Stockholms energiplan. Beror det på att ni bara vill ha fokus på vad som händer i Stockholm eller vill ni fokusera på stockholmarnas utsläpp?

Anförande nr 186

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Här dök det upp en debatt som kan vara hur lång och intressant som helst. Jag tycker verkligen att den är det också. Förra gången vi hade fullmäktige sprang jag bort en sväng – utan att äta middag, ska jag säga – och talade inför IPCC, klimatpanelen, när de var här. Jag förklarade detta. När jag visade Stockholms mycket imponerande kurvor, som beundras över hela världen när vi har lyckats sänka koldioxidutsläppen samtidigt som vi ökar bnp i Stockholm, sade jag också att det är viktigt att hela tiden bredvid dessa kurvor och siffror föra en diskussion och ha en medvetenhet om just de saker som du talar om.

När det gäller just konsumtionsdelen har städer runt om i världen enats om ett enhetligt system för att kunna jämföra sig med varandra. Det kan bli dubbel bokföring om man blandar ihop dem. Men med det sagt ska vi alltid hålla ögonen också på den del som du lyfter, för den är viktig.

Anförande nr 187

Y v o n n e R u w a i d a (MP): Jag kommer att fortsätta denna diskussion, Per Ankersjö, för det är kanske den viktigaste diskussionen när det gäller antagandet av Stockholms energiplan.

Precis som du tog upp är de siffror som inte är positiva de som gäller de ökade växthusgaserna, som vi i dag inte mäter. Jag tycker att Stockholm och Sverige ska gå före. Vi ska naturligtvis i Stockholms egen energiplan både redovisa det som FN vill ha av oss och det som vi själva tycker är relevant. Vi tycker ju att det är relevant med de utsläpp som stockholmarna har.

Förra året presenterades en rapport som genomfördes av Stockholm Environment Institute, som tittade just på det konsumtionsbaserade perspektivet på utsläppen. Då inkluderade man även importen, det vill säga hushållens import, och hushållens flygresor. Det är skrämmande siffror för Stockholm. Detta är en av många analyser, men alla analyser visar samma sak. Man säger att svenskens utsläpp egentligen är 93 procent större om man räknar med det konsumtionsbaserade. Vad tror ni då om stockholmarnas utsläpp? Det är hårresande 439 procent högre utsläppsnivåer jämfört med dem som vi räknar med. I Naturvårdsverkets rapport förra året visade det sig när man tittar på 2000–2009 att det är detta som ökar. Vi vet detta, och det ökar allra mest hos stockholmarna. Vad hänger det ihop med?

Därför är det beklagligt att just denna rapport saknar det perspektivet. Men jag ska säga en sak som beröm: Man nämner att man inte har detta perspektiv. Men man går inte in och problematiserar.

Andra saker som jag tycker är spännande är att man tar upp viktiga framtidsfrågor. Man nuddar vid systemperspektiv som att el kanske inte ska användas för uppvärmning, att värme och kyla som genereras av stadens verksamheter borde användas och att man kanske borde lagra el och återanvända det vid senare tillfällen. Problemet är att energiplanen är ett luddigt dokument – ett dokument fyllt av ord och utan tydliga mål. På det område som jag nämnde nu finns inga tydliga mål för Stockholm. Men detta är viktiga framtidsfrågor om vi energieffektivt och resurseffektivt ska se till att Stockholm blir hållbart för framtiden. Det finns mycket som man kan jobba vidare med när det gäller de här frågorna.

Anförande nr 188

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Jag var så slug att jag begärde ordet i stället för replik och tackar därmed för applåderna från Miljöpartiet. Du får gärna komma igen, Yvonne – de var nog riktade till dig!

Jag diskuterar gärna frågan med stor respekt. Jag tycker att den är viktig. Det är också därför jag nämnde detta samtidigt som jag skröt om Stockholm inför FN:s klimatpanel. Jag sade att det faktiskt finns en diskussion om detta. Det är klart att vår bnp-ökning och vår rikedom får konsekvenser på olika sätt.

Men när jag talar med våra experter på miljöförvaltningen säger de att det är ganska komplicerat att räkna med detta. De rapporter som finns där man har tittat på dessa saker spretar mycket åt olika håll. Det är svårt att hitta ett enhetligt sätt att räkna detta på. Det andra är att på det sätt vi räknar i dag har vi systemgränser som är tydliga och klara. Den siffra som vi har i Stockholm i dag är en siffra som vi i hög grad har rådighet över själva. Vi kan påverka den här i kommunfullmäktigesalen. Det finns en idé med att vi tar fram en sådan siffra, för den är ett lämpligare beslutsunderlag för oss.

För att vara intellektuellt hederliga ska vi självfallet också titta på de andra siffrorna. Jag tycker att den diskussionen är viktig. Om det kan komma fram en standard för hur man ska titta på detta är jag öppen för och intresserad av att titta på det också. Men i dag spretar det för mycket, och det är inte så seriöst att man kan använda det som ett vedertaget instrument och jämföra städer emellan. Det finns enstaka som är bättre än andra, men vi är inte riktigt där än. Till dess att vi kommer dit tar jag gärna med detta som en diskussion för att vara öppen och transparent när det gäller vad vi gör i Stockholm och vad det leder till. Men det handlar inte bara om staden som organisation utan också om vad vi gör hemma i kök, i bilar och sådana saker som vi inte helt har rådighet över här.

Anförande nr 189

Y v o n n e R u w a i d a (MP): Jag blir glad över att du är öppen för diskussionen. Men jag tycker faktiskt att det får vara slut med att prata om den här frågan nu och börja agera i stället. Vi från Miljöpartiet har lyft denna fråga i åtta tio år här i salen. Det är ingen ny fråga.

Vem ska sätta en standard? Ska FN göra det ovanifrån? Om inte kommuner går före och börjar titta på de här frågorna och samarbeta med andra kommuner för att hitta en vettig standard kommer inte någon standard att tas fram. Det kommer inte av sig självt. Här krävs politisk handlingskraft. Stockholm kan göra saker. Vad är det som påverkar? Vi som kommun kan bidra till att göra det lättare för stockholmarna att göra rätt i klimatfrågan. Vi har haft en del projekt på området – projekt som tyvärr har hånats ibland av Alliansen. De har handlat om att bidra till att ge kunskap till människor om hur de kan leva klimatvänligt. Det finns alltså saker som man kan göra, och jag tycker att detta perspektiv saknas i energiplanen.

Anförande nr 190

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Perspektivet saknas inte i de diskussioner vi har i staden, och det tycker jag är det väsentliga. Du får det att låta ungefär som om vi inte agerar i klimatfrågan, och det tycker jag är grovt missvisande. Vi håller som sagt på att ta fram ett mycket genomgripande dokument som heter Färdplan 2050 och som vi kommer att diskutera i fullmäktige inom några månader. Där tar vi dessa frågor på otroligt stort allvar när det gäller att bekämpa klimathotet.

Det är klart att vi kan göra mer än vad som är exakt vår rådighet. Det gör vi också. Vi har ett projekt på miljöförvaltningen som heter Klimatsmarta stockholmare som vi permanentade i Alliansens budget för innevarande år. Där arbetar man just med vad man kan göra hemma, vad man kan göra på arbetsplatsen och vad man kan göra som stockholmare för att minska klimathotet. Det arbete du nämner pågår också. Det är viktigt att säga det.

Anförande nr 191

Y v o n n e R u w a i d a (MP): Jag kommer att använda Naturvårdsverkets siffror. De är väldigt lågt räknade. Naturvårdsverket har räknat med att Sveriges utsläpp från konsumtion ökade mellan 2000 och 2008. Detta är en rapport som kom i mars förra året.

Tänk er att stockholmaren är Joakim von Anka. Han sitter där med sina guldmynt. Guldmynten representerar växthusutsläppen. Vad gör då stockholmaren i genomsnitt? Jo, man tar bort några guldmynt i Stockholm och säger sedan: Kolla på oss vad duktiga vi är! Vi har minskat detta med 13 guldmynt av 100. Vi är så duktiga! Men enligt Naturvårdsverkets rapport har man ökat antalet guldmynt från utlandet – från alla andra länder utanför Sverige. Det är 30 guldmynt, enligt Naturvårdsverket, som man har kasserat in från denna konsumtion från andra länder. Det betyder att man helt enkelt har ökat sina växthusgaser, men man har ökat dem i andra länder. Det syns inte i Sverige, och Joakim von Anka kan sitta och vara en Bror Duktig. Vi vet att Joakim von Anka är girig. Han är inte duktig. Han är inte rättvis. Vi behöver klimaträttvisa i världen.

Anförande nr 192

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Med risk för att göra debatten lång vill jag säga att det visst har effekter att vi får det bättre i Sverige, att vi ökar vår tillväxt och att vi utvecklas. Visst har det effekter i form av vår livsstil och sådana saker. Men i dessa siffror finns också vår teknikutveckling och innovationer som på löpande band är sådana saker som kan rädda världen och göra något mycket större för världen än vad små enskilda saker kan göra i Sverige. En produkt, en teknikutveckling och en innovation som utvecklas i Sverige och leder till högre tillväxt här kan rädda världen på ett mycket större sätt.

Jag tycker att det är ganska cyniskt av dig att kalla de mycket miljöengagerade stockholmarna för Joakim von Anka. Det tycker jag är trist.

Anförande nr 193

Y v o n n e R u w a i d a (MP): Vi stjälar 30 guldmynt från världen och ökar våra utsläpp, och sedan blir vi duktiga i Sverige och minskar guldmynten här. Men totalt sett ökar växthusgasen för stockholmarna. Det är det den gör; stockholmarnas växthusgas ökar. Det säger Naturvårdsverkets rapport, det säger KTH:s rapport och det säger Stockholm Environmental Institute.

Okej – man har inte en standard för hur man ska mäta. Men all statistik och all forskning visar tydligt att det ni beskriver i er energiplan och det ni utgår ifrån – att stockholmarna skulle minska sina utsläpp – inte är sanning. Vi ökar våra utsläpp, och det är dags för en ändring av det. Där behöver vi politik.

Anförande nr 194

J o n a s N i l s s o n (M): Vi gör en hel del saker, som har kommit upp tidigare i debatten. Men där vi gör mest och kanske tar de största stegen är i bostadsbyggandet. Det innebär att vi har en väldig massa tillväxt.

Om man går från exempelvis det vi har i våra miljonområden, 200 kilowattimmar per kvadratmeter i energiåtgång, ned till 55 kilowattimmar per kvadratmeter har vi en

faktor fyra när vi bygger hus. Ju fler hus vi kan bygga som folk flyttar in i där vi går från 200 till 55 kilowattimmar, desto större utväxling har vi på det.

Om man tittar på Stockholm jämfört med övriga Sverige ser vi att vi under förra mandatperioden byggde 6 000 bostäder i de kommunala bolagen medan de fyra snabbaste kommunerna i övriga Sverige – Västerås, Norrköping, Göteborg och Malmö – byggde 1 500. Vi bygger alltså fyra gånger mer bostäder i Stockholm än vad de fyra bästa kommunerna bygger ute i Sverige. Vi har både en faktor fyra på vårt byggande i energiåtgång och sänkning och vi bygger fyra gånger mer än vad man gör i de andra kommunerna. Bara under denna mandatperiod har vi anvisat 15 000 nya bostäder. Vi har påbörjat 11 000 och färdigställt strax över 10 000. Vi gör mycket inom de områden där vi kan göra mest för att ta ned utsläppsgaser, framför allt med bostadsbyggande och boende – bara som ett exempel.

§ 31 Stockholms stads förskoleprogram – Framtidens förskola (utl. 2013:137)

Anförande nr 195

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Detta är ett stort och viktigt ärende även om vi är överens om vad vi tycker. Egentligen behöver en kommun inte längre ha någon skolplan och därmed inte heller någon förskoleplan. Det är också därför detta har bytt namn till förskoleprogram. Icke desto mindre tycker jag att det är viktigt att vi i Sveriges huvudstad har lite idéer och åsikter om vad som är de viktiga utmaningarna för framtiden inom förskolan. Förskolan är en verksamhet som berör många människor i Stockholm. Vi har en hög andel barn som finns i förskolan, och vi har en hög andel föräldrar som är nöjda med verksamheten. Vi måste ändå peka ut vilka områden som vi här i Stockholm tycker är naturliga och bra att utveckla. Naturligtvis följer förskoleplanen också den läroplan som numera finns för förskolorna i Sverige.

Förskolan har förändrats kraftigt de senaste åren, både här i Stockholm och i hela landet. Den har varit en verksamhet som har varit styrd av Socialstyrelsen, där ansvaret låg på Socialdepartementet och så vidare. Då såg man barnomsorgen, som vi då kallade det, mest som ett ställe där barnen skulle vara så att mamma och pappa kunde jobba. I dag är det i stället en verksamhet som till nästan 100 procent utgår ifrån barnens rätt till en bra förskola och där förskolan ses som en del av det livslånga lärandet. Jag tycker att utvecklingen är bra. Jag tror att det ger en bättre förskola när den utgår från barnens behov och inte bara föräldrarnas behov av barntillsyn.

Vad finns det då för utmaningar just här i Stockholm som skiljer oss från andra kommuner? En är naturligtvis det uppenbara – att Stockholm är en stad som attraherar människor från hela landet och från hela världen. Det är en mångkulturell stad. Det måste naturligtvis avspeglas i ett förskoleprogram. Det handlar ganska mycket om språkutveckling och om en mångkulturell identitet. Men det handlar också om att vi anammar det faktum att Stockholm är en stad dit många människor söker sig av olika anledningar. Staden ska vara en öppen stad. Därför finns det också ett genusperspektiv som jag hoppas genomströmmar hela programmet och som kanske också skiljer oss från en del andra kommuners sätt att arbeta. Sist men inte minst finns det naturligtvis ett fokus på det som också är utmaningar i våra skolor, det vill säga sjunkande resultat när det gäller matematik och naturvetenskap.

När jag är ute på förskolor frågar jag ofta hur man jobbar med dessa frågor. Jag kan säga att jag ofta blir väldigt imponerad, framför allt av förskolelärare som är ganska nya och som har gått en senare förskolläro utbildning när det gäller just matematik och naturvetenskap. Det görs enormt mycket i förskolan i dag för att stödja barns tänkande och deras möjligheter att så småningom när de kommer till skolan ha en bra erfarenhet från förskolan.

Jag ska inte prata så mycket längre. Jag tror att vi i utbildningsnämnden och i kommunstyrelsen har varit ganska överens om innehållet i förskoleprogrammet. Jag tror att det är bra, och jag tror att programmet därmed också kan användas aktivt ute i våra förskolor. Jag ska också säga att den remissomgång som har varit har varit positiv.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 196

I n g e r S t a r k (V): Ordförande, fullmäktige! Det är bra att Stockholm får ett nytt förskoleprogram. Till stora delar är det ett mycket bra program. Men vi menar att det behövs ett antal tillägg för att det ska bli riktigt bra. Det måste också finnas tillräckligt med resurser. Barngrupperna måste minska och andelen förskolelärare öka.

Alla barn ska ha möjlighet att gå i förskolan. Vi menar att de ska ha möjlighet att gå 35 timmar i veckan oavsett om föräldrarna arbetar, är föräldralediga eller är arbetslösa. Förskolan är en viktig del av det livslånga lärandet, och då är 35 timmar i veckan viktigt.

Den röda tråden mellan förskola och skola måste betonas. Banden mellan förskola och skola har försvagats och gjort det svårare med en bra övergång. Alla förskolor ska ha likvärdiga möjligheter att ge barnen lika möjligheter. Då krävs extra resurser i områden med låg socioekonomisk status. Utbildad personal är naturligtvis viktigt på alla förskolor och i alla områden, men Vänsterpartiet menar att utbildad personal ska prioriteras i de områden där behoven är störst. Fler barnskötare ska kunna utbildas till förskolelärare, och både lönerna och arbetsvillkoren måste bli bättre. Andelen förskolelärare ska vara minst 50 procent.

Modersmålet är grunden för att lära sig svenska. Betydelsen av detta måste uppgraderas i programmet. Stödet måste förstärkas. Det är inte bra som det är nu. Detta gäller självfallet även språk inom de nationella minoriteterna.

Pedagogisk barnomsorg på obekvämt arbetstid är jätteviktigt. Förskolans öppettider ska kunna kombineras med ett heltidsarbete oavsett arbetstider. Det finns alltför många förskolor som saknar gård. Många av skrivningarna i programmet kan inte uppfyllas utan en bra och tillräckligt stor egen gård.

Det finns bra skrivningar om genusarbetet i förskolan. Men vi menar att utan genuspedagoger som kan fungera som spjutspetsar kommer det inte att lyckas. Det krävs en speciell pedagogik för att lyckas med genusarbetet. Genusarbete kan inte vara ett fritt valt arbete, utan det ska finnas på alla förskolor – såväl kommunala som fristående.

Till sist, men inte minst viktigt: I områden där inskrivningsgraden är låg behövs uppsökande verksamhet. Det är oerhört viktigt att vårdnadsbidraget avskaffas. Alla barn behöver gå i förskolan.

Med detta yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation i KS.

Anförande nr 197

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Vi talade om klimatet och framtiden för en stund sedan. Nu är det barnens framtid. Det är de som ska leva i det klimat och den miljö som vi skapar i den här staden. Det handlar om ett program för förskolan – framtidens förskola, som Alliansen kallar den för.

Det står att förskolan ska ges resurser. Det tycker vi är en bra ingång. Det ska vara hög personaltäthet. Det tycker vi också är bra. Vidareutbildning av personal ska kunna erbjudas. Det ska vara rimliga löner samt heltidstjänster. Vad är då rimliga löner? Maria Arnholm, jämställdhetsministern, har sagt att inom yrken som är kvinnodominerade kan hon tänka sig att inom staten gå in och säga att detta inte är en facklig fråga utan i stället styra upp. Det är modigt av henne. Jag skulle önska att vi var så modiga också här i Stockholms stad att vi kunde säga: Vi kan göra lite extra inom de grupper där många kvinnor jobbar med långa, många års utbildning och ändå inte har höga löner. Det skulle vi från Miljöpartiets sida önska, i alla fall.

Jag vill med detta yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Nu ska vi gå in på bakläxan. Det där var kredden, med lite frågetecken och mer av önskemål. Nu kommer bakläxan, och den handlar om pedagogiska miljöer och material. Vi vet alla att barn är särskilt utsatta och känsliga. Det finns skadliga kemikalier i våra förskolor, och de ska självfallet fasas ut. Där kan man samarbeta med andra organisationer. Sundbybergs kommun, till exempel, har valt att samarbeta med Naturskyddsföreningen. De har bestämt sig för att tillsammans jobba fram en strategi. Målet är en kemikaliefri förskola. Det är klart att vi ska ha en kemikaliefri förskola. Varför kan inte Stockholms stad också jobba för det? Det borde vara det rimliga målet. Och gör det då gärna tillsammans med andra som har ännu mer kompetens än vad som finns här!

Målet att vara kemikaliefri ligger också i regeringens miljömål. Det handlar om att skydda människor och miljöer från skadliga kemikalier. Kanske kan Per Ankersjös expertråd, eller vad du kallar det för, göra detta. Du skulle ju ha ett eget råd om kemikalier. Jag vet inte hur långt det har kommit, men du får gärna tala om ifall detta är på gång nu och om det kan bli någonting. Vi menar att detta är ett förbiset område, och vi har mycket mer att göra. Det här var bakläxan.

Anförande nr 198

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Jag tänkte bara berätta för Ewa Larsson att så sent som för ett par veckor sedan invigdes den första Svanenmärkta förskolan i Stockholms stad. Organisationen för Svanen har certifierat denna förskola, och den ligger ute i Mariehäll, i Annedal. Det är en väldigt fin förskola, och jag tror att den kommer att tjäna som föredöme när vi bygger nya förskolor. Förhoppningen är också att någon av våra skolor ska kunna vara Svanenmärkt.

Men det är viktigt att komma ihåg att detta snyter man inte ur näsan. Det är ett stort arbete som ligger bakom. Ibland kan det också vara svårt att ersätta en del material med bättre material som inte innehåller farliga kemikalier. Man kanske får andra negativa effekter, till exempel mer buller. Det är ett jättearbete som ligger bakom det här, men det är väldigt viktigt.

Anförande nr 199

E w a L a r s s o n (MP): Jag fick också pressmeddelandet om den förskolan, och jag blev väldigt glad. Jag tänkte: Nu är vi på gång i Stockholm! När man då har ett program för framtidens förskola skulle man kunna skriva in ett litet mål om att vi ska ha en kemikaliefri förskola. Det står ingenting om just det området över huvud taget. Därför blir det bakläxa.

Vi bygger flera nya förskolor i Skarpnäck nu, och det gör man också i andra stadsdelar. Men vi får inte bli Svanenmärkta. Vi vill gärna bli det. Vi vill ha det allra bästa som Sisab kan ge oss. Men än så länge har vi inte lyckats med det, så hjälp oss gärna att lyckas!

Anförande nr 200

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Jag antar att du menar giftfri när du säger kemikaliefri. Eftersom du frågade mig kan jag berätta att den kemikalieplan som jag har varit uppe och talat om tidigare i fullmäktige kommer att tas i december i miljö- och hälsoskyddsutskottet. Sedan kommer den förstås att komma till fullmäktige också. Det är där vi talar om hur vi ska fasa ut utgifterna i verksamheten i staden på olika sätt. Vi kommer att få många anledningar att prata om detta – både vi som sitter i utskottet och här i fullmäktige när planen kommer hit. Jag tror att den blir riktigt, riktigt bra.

Anförande nr 201

E w a L a r s s o n (MP): Då kanske vi eventuellt hinner med att få den före nästa val. Vi hoppas på det, i alla fall. Vi har redan i dag 150 förskolor som är byggda. Vi behöver också hjälp med åtgärdsplaner för hur de ska kunna bli giftfria. Det får kosta pengar. Jag tror att vi spar på lång sikt. Då kan vi också hjälpas åt med ett annat sätt att tänka på ekonomi – inte på 4 år utan kanske på 15, 20, 30 eller 50 år.

Anförande nr 202

M a r k u s N o r d s t r ö m (M): Jag tycker att det är särskilt roligt att vi är eniga om vikten av detta förskoleprogram. Det är ett program som betonar det pedagogiska uppdraget på ett sätt som inte har gjorts tidigare. Det betonar fokus på språk, matematik och naturvetenskap. Jag tycker att det är särskilt roligt när man lyfter upp ny teknik som förutsättningar för lärande. Mina systersöner som är fyra och sex år gamla är bättre på sådana här läsplattor som flera av er sitter och fingrar på just nu än vad jag är. Jag tror att många i den åldern kommer att vara otroligt bra på teknik, och det öppnar för nya möjligheter att lära sig. Det gör man även i förskolan.

Detta bidrar framför allt till att stärka en likvärdighet i förskolan med likvärdig kvalitet. Jag tycker att det är bra att det slås fast i programmet. Kvaliteten är hög i Stockholms förskolor. Jag tycker att vi kan vara stolta över det, även om man ska vara stolt men inte nöjd. Man kan alltid göra mer. Nio av tio föräldrar är nöjda eller mycket nöjda. Det finns många fristående alternativ runt om i staden som också uppvisar högre nöjdhet – och detta trots att Stockholm växer. Det öppnas i snitt en ny förskoleavdelning varannan dag utan att barngrupperna växer. Tvärtom har de minskat sedan vi tog över 2006. 4,9 barn per årsarbetare är bättre siffror än andra jämförbara, om vi jämför med Sveriges två andra storstadskommuner Göteborg och Malmö. Det är i grund och botten bra.

Vi har naturligtvis också utmaningar. Vi tillför medel i budgeten för 2014. Men det kommer vi säkert att diskutera mer när vi har budgetfullmäktige. För 2014 tillför vi medel, och vi tycker att det är viktigt att fortsatt satsa på att fler kan utbildas till förskolelärare. Det gäller inte minst dem som jobbar som barnskötare nu. De ska få möjlighet att vidareutbilda sig.

Anförande nr 203

I n g e r S t a r k (V): Inte stämmer det väl riktigt att barngrupperna minskar? Barngrupperna är för stora, och de behöver minskas. Jag tycker inte att det stämmer att de skulle ha minskat så väldigt mycket.

Anförande nr 204

M a r k u s N o r d s t r ö m (M): Fakta är inte subjektivt i den bemärkelsen att jag tycker att fakta säger någonting, och du tycker att fakta säger någonting annat. Fakta är fakta. Du är välkommen att titta på statistiken. Barngrupperna har minskat. Det är *en* del. Sedan finns det mycket annat som man kan jobba med också.

Anförande nr 205

J a n V a l e s k o g (S): Ordförande och fullmäktige! Det är som sagt mycket som är bra i programmet. Det finns konsensus kring mycket – i alla fall i socialdemokratisk riktning, om jag får säga det själv. Det handlar om maxtaxa, alla barns rätt att gå i förskolan, omsorg på obekvämlig arbetstid och mycket annat.

Men det finns en hel del kvarstående problem, som också har nämnts här tidigare, och som jag vill framhålla särskilt. Det handlar framför allt om bristen på förskolelärare och bristen på utbildad personal. Det är trist att konstatera att det ser olika ut i våra stadsdelar. På vissa förskolor finns det nästan inte några förskolelärare alls. Samtidigt har vi en situation där regeringens insatser – de har visserligen inte ansvar för kommunen – för att öka antalet förskolelärare har varit högst begränsade, även om antalet platser har ökat något. Men om man ser framtiden an, vilket det här programmet ska handla om, ökar antalet barn kraftigt, och vi får inte tillräckligt många nya förskolelärare i framtiden heller. Det är en mycket allvarlig situation.

Det är samma sak när det gäller möjligheten för barnskötare att vidareutbilda sig till förskolelärare. Där behöver det också göras fler insatser. Det handlar bland annat om ekonomiska förutsättningar för de många som faktiskt vill utbilda sig vidare och få en högre lön, som förskolelärare har jämfört med barnskötare.

Statistiken har varit svår att jämföra, men vi vet att man i många stadsdelsnämnder har kunnat konstatera försämrade personaltätheter. Det är ett allvarligt problem när så är fallet.

Som har diskuterats tidigare i ett annat ärende i dag ser vi eftersatta utemiljöer på många platser. Det är någonting som vi också måste prioritera på ett annat sätt. Det är självfallet viktigt att det blir en klar förbättring där, och det gäller särskilt i vissa stadsdelar. Många stadsdelar har klagat över svårigheterna att planera för verksamheten med köfrågorna och annat. Vi har också frågan om det mycket olyckliga vårdnadsbidraget, som vi hoppas ska ta slut så snart som möjligt efter valet om det går väl.

Trots dessa brister finns det mycket som är positivt. Jag vill med detta yrka bifall till Socialdemokraternas reservation.

Anförande nr 206

Borgarrådet E d h o l m (FP): Det är klart att man alltid kan säga att man kan bli bättre. Men när det gäller just barngruppernas storlek ligger vi i Stockholm bland de

10 procent av landets kommuner som har de minsta barngrupperna. 90 procent av Sveriges kommuner har alltså större barngrupper än vad Stockholm har.

Att uppnå detta kräver mycket eftersom vi samtidigt har byggt ut förskolan så kraftigt som vi har. Men just när det gäller barngruppernas storlek skulle jag vilja hävda att vi ligger i absolut framkant. Det finns säkert barngrupper här och där som är för stora i jämförelse med det som fullmäktige stipulerar – 14 respektive 18 barn i småbarnsgrupper respektive storbarnsgrupper. Men på det hela taget har vi mindre gruppstorlekar i dag än vi hade för fem år sedan. Det tycker jag att vi ska vara ganska stolta över.

Anförande nr 207

J a n V a l e s k o g (S): Det har varit problem med statistiken när vi har debatterat det här förut när det gäller hur man mäter och räknar. Det är helt klart. Vi talar om stadsdelar där man vittnar om att barngrupperna i många fall har blivit större. Det tycker vi är problematiskt. Det ska inte gå åt det hållet just därför att det är så pass viktigt att barngrupperna har ett lågt antal barn för att kunna fungera bra tillsammans med sina barnskötare och förskolelärare.

Anförande nr 208

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Förskolan är en viktig verksamhet för barnen i Stockholm. En stor majoritet av barnen går i förskolan. Därför är det viktigt att det är en innehållsrik och bra verksamhet. Det är roligt att se att förskolan är populär bland brukarna och bland föräldrarna. I medborgarenkäter har förskolan höga betyg. Föräldrarna är nöjda med förskolan. Det är den kommunala verksamhet som är populärast i vår stad.

I förskolan ska barnen lära sig, framför allt genom leken. Programmet fokuserar mycket på språk, matematik och naturkunskap. Det är bra om förskolan kan bidra till att öka barns och ungas intresse för dessa ämnen, som vi vet att det är problem med i våra skolor generellt sett.

Förskolan är bred. Den omfattar barn mellan ett och fem år. Det är naturligtvis skillnad mellan att ha att göra med en ettåring och en femåring. För oss kristdemokrater är det viktigt att förskolan betonar omsorgen om våra barn. Precis som Lotta säger har förskolan utvecklats från att vara tillsyn till att ha mycket mer av pedagogiskt innehåll. Det är bra. Men anknytning och omsorg är också viktigt, inte minst när det gäller de mindre barnen. Därför är det viktigt, tycker vi, att man betonar detta tillsammans med lärandet och pedagogiken.

Gruppstorlekarna är en viktig fråga för oss kristdemokrater. Det har varit uppe här i debatten också. Vi ligger bra till nationellt sett, och gruppstorlekarna har minskat. Det är inte jag eller någon annan i den här salen som har varit ute och räknat, utan i det ärende vi har och i handlingarna i dag visar det sig att gruppstorlekarna har minskat från 16,6 till 15,2 per grupp. Vi ligger också bra till med personaltätheten med 4,9 barn per anställd. Det är bra utifrån ett nationellt mått.

Från Kristdemokraterna vill vi betona att man håller ett öga på detta i och med att Stockholm växer mycket. Vi vet att det råder brist på förskollärare. Vi vet att det i vissa stadsdelar är svårt att hinna med utbyggnaden. Vi måste hålla koll på inte minst

småbarnsgruppernas storlek. Vi tycker att det är bra att vi har ett riktmärke där vi säger 14 barn i småbarnsgrupperna och 18 barn i storbarnsgrupperna. Vi tycker att det är bra att vi har detta mått, för det gör naturligtvis att man ute på förskolorna anstränger sig för att hålla dessa storlekar.

Jag yrkar därmed bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 209

K a r i n R å g s j ö (V): Fru ordförande! Jag måste ställa en fråga till dig i denna sena skälvande timme, Erik. Ni är ju för vårdnadsbidraget. På samma gång står du här och lovordar förskolan oerhört. Ändå vet du att det är många barn i vissa områden i Stockholm som inte kommer in på förskolan. Har du någon aspekt på det? Just de ungarna kanske behöver förskolan allra mest, för språkutveckling och så vidare. Jag bara undrar.

Anförande nr 210

E r i k S l o t t n e r (KD): Det är intressant att det alltid blir en vårdnadsbidragsdiskussion. Den tar jag gärna när jag diskuterar förskolan. Men det är klart att förskoleprogrammet inte behandlar vårdnadsbidraget. Det behandlar förskolan och utveckling av denna för de barn som går där.

Du säger att jag lovordar förskolan. Ja, förskolan är en jättebra och viktig verksamhet. Det innebär inte att jag vill tvinga alla dit. Jag lovordar också valfriheten, och jag lovordar andra alternativ. Det handlar inte om förskola eller att vara hemma. Det kan också handla om exempelvis dagbarnvårdare eller andra olika typer av barnomsorg.

Du är socialist, Karin. Då får du ett annat perspektiv på världstillvaron än vad jag får, som inte är socialist utan kristdemokrat och borgerlig. Jag tror att föräldrarna själva kan fatta dessa beslut. Jag tror att de kan fatta besluten om vilken typ av omsorg de vill ge sina barn. Förskolan är populär. Det är den överlägset mest populära barnomsorgstyp vi har. Det innebär inte att vi ska förbjuda andra alternativ. Därför är jag fortfarande för vårdnadsbidrag för dem som väljer det.

Anförande nr 211

M a r i a A n t o n s s o n (MP): Ordförande, kära fullmäktige och åhörare! Vi tar fram många program och planer här i fullmäktige. Min önskan skulle vara att vi kunde implementera dessa så att de kunde påverka varandra. För mig verkar det vara något av en självklarhet. Något som lyser med sin frånvaro vid framtagandet av detta program tycker jag är Stockholms stads miljöprogram. Det borde vara en självklarhet att detta styrdokument ligger som en av grunderna vid framtagandet.

Det finns fler förbisedda områden. Ewa Larsson var inne på ett av dem – riskerna med vanligt förekommande kemikalier på förskolorna. Vi vet att mjukgörande plast, PVC och flamskyddsmedel inte är några ovanligheter. Det läggs fortfarande in i förskolorna trots att vi har en Svanenmärkt förskola. När det gäller leksaker är man fortfarande helt okunnig om detta. Man kan i all välmening gå och köpa leksaker på loppis, till exempel. Alla leksaker som är tillverkade efter 2007 innefattas av leksaksdirektivet, men inte de tidigare. Man gör snarare barnen en ogärning om man gör så. Många barn leker i dag till exempel med gamla mobiltelefoner, som

innehåller jättemycket bromerade flamskyddsmedel. Detta är oerhört svårt för förskolorna. De behöver vägledning. Vi skulle ha sett det som en naturlig vägledning att de hade fått några rader om detta här.

Ett annat område som jag skulle vilja lyfta fram är maten. Programförslaget tar upp vikten av näringsriktig mat. Det är bra, men vi skulle vilja att den ökade användningen av ekologiskt odlad mat lyfts fram. Vi ska inte ge barnen till exempel fisk från hotade bestånd. Ska våra barn bidra till utfiskningen av haven när de sitter och äter fisk på förskolorna? Det behöver göras medvetna val, och förskolorna behöver hjälp och råd just genom en sådan här omfattande plan. Detta är både en miljöfråga och en hälsofråga.

Dessutom tycker vi att det för alla förskolor borde vara naturligt att laga klimatsmart mat. På Östermalms stadsdelsnämnd har man fått gå en kurs där bland andra alla förskolechefer deltog. En sådan sak borde också ha funnits med här i planen, kan vi tycka.

Som man frågar får man svar, tänker jag lite grann. Det har talats mycket om hur nöjda föräldrarna är, men faktum är att det finns frågor som har tagits bort i förskoleenkäten. Det gäller frågor om barngruppernas storlek, personaltäthet, personalomsättning, personalfrånvaro och utemiljö. Då är det lätt att få positiva svar.

Anförande nr 212

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Återigen är vi inne på sådant som regleras i andra styrdokument. Det du säger, Maria, understryker att gifter i skolan och förskolan är otroligt komplicerade saker. Det märker man också när man i miljö- och hälsoskyddsnämnden får rapporter. Det kommer fler kemikalier och gifter i veckan än så många man hinner ta reda på är farliga. Det är ett enormt komplicerat arbete. Jag tror inte riktigt att man skulle lösa problemet genom – som du säger – några rader om detta som vägledning för förskolepersonalen i ett dokument. Detta är någonting som kräver betydligt mer än bara några rader. Det kräver enorma utbildningsinsatser och stöd från staden.

Återigen: Kemikalieplanen kommer att ta upp och adressera de här sakerna på ett helt annat sätt än man kan göra i det här dokumentet. Man får se helheten. De styrdokument vi har och som vi tar i fullmäktige kompletterar varandra. Det finns olika specialiteter i olika dokument. Kemikalieplanen behandlar gifter.

Anförande nr 213

M a r i a A n t o n s s o n (MP): Det är klart att den gör det. Men till exempel miljöprogrammet tar också upp kemikalier, och ganska grundläggande. Det gäller vissa större kemikaliegrupper, som mycket väl skulle ha kunnat implementeras här utan att man går in på detaljer. Dessutom lyser även hela hållbarhetsfrågan med sin frånvaro här. Jag tycker att det är jätteviktigt att man börjar arbeta med den just i förskolan.

Anförande nr 214

I n g e r S t a r k (V): Ordförande, fullmäktige! Jag skulle vilja ta upp den viktiga tillsynen. I hela programmet finns bara en mening om den viktiga tillsynen av de fristående förskolorna. Jag tycker att det blev tydligt när vi debatterade de förskolor

som tillhör Albatross, och som helt enkelt tillhör scientologrörelsen, att det är viktigt att man gör tillsyn och att den sker tillräckligt ofta. Det är också viktigt att man kan göra oanmälda inspektioner. Det kan vara svårt ibland att riktigt se under en inspektion hur pedagogiken egentligen ser ut. Därför menar jag att det kanske borde finnas mer om den viktiga tillsynen i förskoleprogrammet.

Under förra mandatperioden ökade barngruppernas storlek kraftigt, bland annat i Farsta. När jag satt i den stadsdelsnämnden var barngrupperna större än 20 barn på ganska många förskolor. Om det nu har minskat har det i så fall minskat från en hög nivå. Barngrupperna är fortfarande för stora; det råder ingen tvekan om det.

Anförande nr 215

Borgarrådet E d h o l m (FP): Enligt Skolverkets statistik var det 15,2 barn i barngrupperna 2012. 2011 var det 14,9. 2008 var det 17. 2007 var det 16,8. Det sista året ni var ansvariga var det 16,6 barn i barngrupperna i snitt. Det är alltså en minskning med mer än ett barn per barngrupp. Detta är alltså Skolverkets statistik.

Det finns säkert felkällor i den; det finns det alltid i denna typ av statistik. Jag vågar ändå hävda att vi i Stockholm har bland de minsta barngrupperna i Sverige. 90 procent av Sveriges kommuner har större barngrupper än vad Stockholm har. Vi kan säkert göra jättemycket mer på detta område också, men vi har inte stora barngrupper.

Tillsynen har förbättrats avsevärt i jämförelse med hur det var tidigare. Vi har i dag tre gånger så mycket resurser till tillsynen av de fristående. Det tycker jag är bra.

Anförande nr 216

I n g e r S t a r k (V): Först och främst är det väl mycket troligt att 90 procent av landets kommuner har ännu större barngrupper. Det är väldigt illa.

Jag hävdar bestämt att det är för stora barngrupper i Stockholm. Det var det även under vår tid. Vi gjorde ett medvetet arbete för att minska dem, men de behöver minska ytterligare. Det ska inte vara mer än 14 barn bland småbarn, och 18 barn är för många när det gäller stora barn. Det bör ligga på 16. 12 respektive 16 är det bästa.

Tillsynen har ökat, och det är bra. Men jag tror faktiskt att den behöver öka ännu mer, och jag tror att man behöver oanmälda besök.

Anförande nr 217

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Jag har förstått att ni på den där sidan har en tacka-för-hjälpen-kampanj i tunnelbanan. Om det inte är för mycket begärt och om ni har plats över vill jag be er spara plats för en affisch med ”Tack Roger för att du hjälper oss med fakta affisch till morgondagen!” i tunnelbanan.

Fakta säger inte alls att barngrupperna minskar i Stockholm. Fakta säger precis tvärtom, om man orkar läsa och om man orkar sätta sig in. Fakta säger att barngrupperna ökade med 0,2 barn per år 2007, 2008, 2011 och 2012. Fakta säger också att ni ändrade mätsätt 2009. Det är vad fakta säger på Skolverkets databas.

Det ni försöker få oss att tro – och det ni antagligen också försöker få stockholmarna att tro – är att barngrupperna över en natt mellan 2008 och 2009 minskade med 2,3

barn per grupp. Jag som var med – och flera av er andra var också med i den här salen – när vi på riktigt minskade barngrupperna med 2 barn per grupp under fyra år vet vilket fruktansvärt hårt arbete det var och vilken fokusering av budget som krävdes under dessa år. Det var inte någonting som hände över en natt.

Det är ganska tydligt att vad ni har gjort är att byta mätmetod, och inget annat. Det blir också tydligt om man läser statistiken över barn per anställd. Där har ni inte ändrat mätmetod, och där kan man se att antalet barn per anställd har ökat från 4,6 år 2006 till 4,9 år 2012. Det låter inte så mycket, men det innebär ett barn mer per tre anställda. Tre anställda är ungefär – fill in the blanks – en grupp, det vill säga ett barn mer per grupp. Så säger statistiken. Så säger fakta.

Man kan dessutom titta på det som borgarrådet Edholm hävdar – att vi har de minsta barngrupperna i landet. Det är också ett intressant påstående. Fram till dess att ni ändrade sättet att mäta var nämligen den genomsnittliga barngruppen i landet 0,1 barn per grupp mindre än barngrupperna i Stockholm. Sedan dess har barngruppernas storlek ökat i Stockholm. Ni får nog slipa lite på era fakta. Och sätt gärna upp en affisch i tunnelbanan!

Anförande nr 218

Borgarrådet E d h o l m (FP): Vi har inte några egna mätmetoder i Stockholm. Detta är Skolverkets statistik. Jag är också medveten om att det har gått upp och ned. Jag kommer ihåg till exempel året 2008, när barngruppernas storlek plötsligt var 17 barn per grupp. Det visade sig bero på att hela Bromma stadsdelsförvaltning hade anmält alla barn som de hade i sina grupper och sedan glömt att anmäla den personal som man hade. Det stämde alltså inte över huvud taget. Året därpå sjönk antalet från 17 till 14,7 barn. Var och en förstod att så var det naturligtvis inte. Men faktum är att vi 2012 hade 15,2 barn i snitt, och 2006 var det 16,6 barn i snitt i våra barngrupper.

Jag är också fullt medveten om att det går upp och ned i den här typen av statistik. Du vet precis lika väl som jag att det finns mängder av felkällor. Men man kan i varje fall inte hävda att vi har större barngrupper i dag än vi hade 2006. Man kan inte heller hävda att vi ligger dåligt till i landet, för det gör vi inte.

Anförande nr 219

Borgarrådet M o g e r t (S): Jag hävdade just precis allt detta med bakgrund i den offentliga statistiken. Ni har inga egna siffror; ni har bara egna sätt att läsa Skolverkets statistik. Det är illa nog.

Vi kan väl ta det vi vet och det som vi är överens om. Från 4,6 barn per personal till 4,9 barn per personal – det innebär som sagt ett barn mer på ungefär 3 anställda. Det är ungefär vad som finns i en grupp. Det innebär ungefär ett barn mer per grupp. Det är ganska basic matematik.

Anförande nr 220

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Jag vill bara säga att vi jobbar och sliter för att få en så bra situation som möjligt i förskolan. Det gör vi också ute i stadsdelarna. Lotta Edholm säger att vi inte har några egna mätmetoder i Stockholm. Nej, men vi har egna mätmetoder i Skarpnäck. Lotta Edholm stipulerar 4,9 barn per anställd här i

Stadshuset. Men i Skarpnäck har Skarpnäcksalliansen bestämt sig för 5,2 barn per vuxen. Det ser alltså väldigt olika ut för barnen inom staden.